

ȘCOALA VREMII

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR ARAD

CREDINȚĂ
ȘI MUNCĂ
PTR. ȚARĂ
ȘI REGE

SĂNĂTATE!

ANUL IX.

Nr. 7-8-9

SEPT. — OCT. — NOV.

DIRECTOR:
EUGENIU SPINANȚIU

PRIM REDACTOR:
ION D. UNGUREANU

Publicația este a
Asociației Învățătorilor Arad

S U M A R

- Cuv. Comit de redacție:** *An nou, drum nou*
Rev. școlar C. Dogaru: *Salutul meu*
Eugen Spinanșiu: *Dela Asociația Invățătorilor*
Rev. școlar I. Gâdea: *Spiritul nou în învățământ*

Educație și Invățământ

* * *

Programa Analitică a învățământului primar, din 1938.
Orarul săptămânal

* * *

Invățătorii noștri

- Gh. Martin:** *Școala din Zimbru*
* * *
Un manuscris original
Iulia Sabin: *Fulgi*

Școala și Strejeria

- * * *
I. Vârtaciu: *Proporția pe profesioni a comandanților strejeri(e) dela seria I-XLII*
Tabăra-școală și rolul ei în promovarea vieții strejerești

A r t ă

- Ion Iluna:** *Destin (poezie)*
Iulia Sabin: *Cântec fără nume (poezie)*

Colțul cooperăției

- Ion C. Lascu:** *Indemn*

R E D A C Ț I O N A L E

Săptămâna viitoare va apare: „Stropi din cascada vieții...” o carte de cugetări de: Gh. Moșiu

ȘCOALA VREMII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ
a Asociației învățătorilor din județul Arad.

Apare lunar, afară de lunile: Iulie și August.

ANUL IX. Arad, Sept.-Oct.-Nov., 1938. Nr. 10-11-12

An nou, drum nou

Innoirea conducerii Asociației învățătorilor din jud. Arad, întâmplându-se în pragul acestui nou an de activitate școlară și în plin început de viață nouă, pentru Statul român, socotim că este cinstit lucru a schița planul pe care înțelegem să așezăm activitatea noastră pentru că nu este de ajuns încrederea ce ni s'a arătat prin alegere. Mai trebuiește ca activitatea noastră să fie urmărită, secondată, pas cu pas, pentru ca din împreună-lucrarea tuturor învățătorilor din județ, să construim operă durabilă pentru viitor.

Cât privește rostul nostru în epoca pe care o trăim, constatăm valabilitatea adevărului că fiecare epocă își are micimile ei, cum prea bine se știe. Învățătorul însă (și preotul) trebuie să se situeze pe un plan superior acestora, pentru a fi Nației punte de trecere, peste diferitele sale faze de dezvoltare, dela o epocă la alta, fără acele sguđuiri brutale, ce sunt fatale uneori. Învățătorul trebuie să fie elementul viu permanent care să dea neamului puțința regăsirii sale pe drumul adevărului și eternului său destin. Acest rol nu și-l poate îndeplini decât dacă păstrează cuvenita înălțime de gândire și simțire și cuvenita distanță față de tot ce ar putea să otrăviască apa curată a sufletului său, către care oboșiții luptei pentru existență se îndreaptă pentru a câștiga puteri.

Cu aceste gă duri începem noul an școlar, care ne găsește într'o viață nouă a Neamului, cu conduceri noi, (la Minister, la Revizorat, la Asociație, la Revistă) pe un drum nou.

*Asociația Invățătorilor din Arad își exprimă toată recunoștința față de Dl Ministru al Educației Naționale, D. Armand Călinescu și față de principalul Dsale colaborator și sprijinitor al învățătorimii Dl Subsecretar de Stat D. V. Ţoni, pentru realizarea unuia dintre principalele desiderate ale luptei noastre profesionale: **recrutarea organelor de control, prin examen.** Noile numiri au sporit elanul profesional și sentimentul de dreptate în rândurile învățătorimii conștiente de misiunea ei și de viața nouă a Statului, la care este chemată să colaboreze.*

Va înceta ceea ce încerca să ne compromită în fața noastră înșine. Va fi părăsit drumul care ne ducea sigur la compromiterea față de Națiune și Stat. Se va vedea că Asociația Invățătorilor este organizarea aspirațiilor și intereselor noastre, încadrate în aspirațiile și interesele neamului; nu altfel.

În direcția misiunii noastre educative, pe lângă atitudinea de laborator care constă în cercetarea individualității copilului izolat, vom adăoga o altă atitudine mai realistă. Pentru că copilul izolat nu este identic cu el însuși. Cea mai mare parte a sa și cea mai importantă, rămâne cu ceilalți copii, scăpând astfel atenției noastre. Vom adopta deci și atitudinea de viață: cercetarea individualității copilului în colectivul său.

Obiectivele noiei noastre misiuni sunt copilul și satul.

Metoda: Străjeria.

Ca mijloc de cercetare, străjeria este incomparabilă, pentru că nu desparte pe copil de mediul său, de realitatea sa. Ca metodă de educație, noi nu putem adăoga nimic, acum, la ceea ce știu camarazii comandanți, cari s'au convins în mod practic despre valoarea ei integrală, la centrele cari i-a pregătit.

»Străjeria ține cont de realitatea individuală, îi promovează evoluția spre personalitate, dar nu personalitatea anarhică, pentru sine, de-acum; ci personalitatea integrată intereselor colective« — a spus d. maior Jugănaru comandantul centrului Breaza, în Iulie a. c. E vorba deci de împăcare, de înfrățire, de solidarizare a personalității cu colectivitatea.

Cu suflet nou și tânăr pornim și vă chemăm la faptă.

Comitetul de Redacție

Salutul meu

In viața unei instituții, ca și în viața unui popor sunt momente hotărâtoare, când prin elan și spirit de sacrificiu, se fac salturi uriașe spre mai binele năzuințelor omenești. Sunt răspântii pe care istoria și le încrustează adânc și le dă veacurilor următoare drept pildă pentru urmași. O însuflețire bruscă detașează pe individ din cadrul strâmt al intereselor personale și-l ridică spre țelurile mai înalte ale socialului. Se pare, într'un moment dat, că individul pierde instinctul conservării ființei sale. Trăiește într'un ritm accelerat care-i amenință unitatea de structură. Dar aceasta se petrece numai aparent. În fond individul își însușește idealurile societății, în diferite grade, până la completa suprapunere.

O pronunțată tendință spre anonimă e nota caracteristică a unor asemenea epoci. Numele care revin mai des nu sunt atât expresiuni ale unor voinți deosebite, cât mai ales simboluri. Ele reprezintă năzuința tuturor pentru o viață nouă.

Atari momente sunt rari, dar suficiente ca să realizeze chemările adânci ale colectivităților.

Totuși istoria omenească nu se reduce la un raport de forțe mecanice. Un concurs de împrejurări și tendințele supraindividuale condiționează, în adevăr, țelurile, dar nu hotărăsc împlinirea. Aceasta e în funcție de spiritul de jertfă însușire prin excelență individuală. Se pare ciudat, dar așa este. Numai individul se poate dărui, societatea, niciodată. S'a vorbit în ultimul timp de jertfa unei națiuni prietene poporului nostru, pe altarul păcii. Să fim sinceri. Această nobilă națiune a cedat, nu s'a dărui. De altfel toată lumea a avut sentimentul inutilității acestei cedări. S'a zis că jertfa era necesară pentru a salva pacea și prin ea umanitatea, adică două ficțiuni. Sunt vorbe desigur măgulitoare, dar care nu micșorează cu nimic revolta unui popor învins.

Individul încadrat unei colectivități reale, națiunea, se dăruiește și din prinosul jertfei lui se ridică spre cer năzuințele unei vieți noi. Împlinirea o hotărăște individul. Fără concursul insului cele mai înalte gânduri nu pot face istorie.

Și națiunea noastră a mai cunoscut atari momente, când o minoritate de cărturari nutrea intenții foarte frumoase, rămase însă numai pe plan intelectual. Acum trebuie să trecem la fapte. Deaceia sunt convins, și aceasta o spun fără intenția de-a măguli pe nimeni, că toată strădania conducătorilor nu valorează nimic fără munca zilnică a fiecăruia dintre noi, fără acea dăruire de fiecare clipă care implică o nemărginită putere de jertfă.

Depinde numai de noi să arătăm poporului nostru că am înțeles rostul ce-l are de implinit.

Să dăm deci, cât mai mult din sufletul nostru, pentruca să putem privi senini, mâine, în fața istoriei, când vom fi judecați de urmașii noștri, cărora nu se știe dacă le va fi dat să mai trăiască un moment ca acesta.

În ce mă privește, nu voi avea ochi decât pentru această dăruire integrală care ridică pe indivizi spre culmile gloriei și cinstește națiunile cari i-au născut.

Să-mi fiți judecători aspri, dacă mă voiu abate din acest drum. Să nu-mi aduceți nici circumstanțele ușurătoare ale slăbiciunii omenești, pentrucă în drumul spre mai bine nu se sacrifică o colectivitate de dragul unui individ. La muncă deci!

C. Dogaru

revizor școlar

»Numai sufletele în discordie cu ele înșile sunt capabile să conteste adevărul«.

*

»Șoaptele unei păduri spun mult mai mult decât urletele unei omeniri«.

*

»Ateii sunt naufragații propriei lor mărginiri«.

*

»Numai oamenii cari nu pot plânge, plâng cu adevărat«.

(Iuliu Sabin)

Dela Asociația Învățătorilor

Mănată de arzătoarea dorință de a se întrona un nou ritm, o nouă pulsație și mai ales o nouă concepție în viața noastră corporativă, învățătorimea română din acest județ de graniță a ales oameni noi în conducerea secției județene.

Votul adunării generale, exprimat la 2 Iulie a. c. a fost dat în credința că prin noii aleși se va putea întrona un spirit nou în conducerea Asociației noastre, spirit reclamat cu insistență de vremile pe cari le trăim.

Personal sunt convins că noul comitet va face tot ce-i va sta în putință spre a corespunde pe deplin încrederii ce i s'a acordat. Totuși dacă activitatea noastră nu va fi susținută energic de către colegi, dacă nu vom fi solidari în toate acțiunile și manifestațiunile noastre corporative, succesul nostru nu va putea fi asigurat.

De aceea, primul apel pe care înțelegem să-l adresăm colegilor noștri este acela de a ne strânge rândurile spre a putea birui. Azi individul nu reprezintă o forță suficientă, ci el trebuie să se unească cu alte forțe, pentru ca să poată asigura victoria.

Noi, toți împreună, formăm instrumentul statului pus în serviciul ridicării culturale a maselor poporului. Toți muncim pe aceleași căi și cu aceleași arme spre a atinge același țel. Solidari suntem în munca prestată, solidari trebuie să rămânem și în manifestațiile noastre de ordin corporativ.

Nu este, însă, suficient să afirmăm numai prin cuvinte solidaritatea noastră. Ea trebuie dovedită prin fapte concrete. În cadrul Asociației nu vom putea dovedi mai bine această solidaritate decât prin cooperare la toate lucrările acesteia.

Și, pentru ca fiecare din noi să poată contribui cu munca sa, cu energia, cu sufletul său la toate lucrările Acociației, noul comitet înțelege să lucreze cu ușile deschise, cu mâini curate și cu toată energia de care este capabil, ca prin îndreptarea unor nedreptăți, rămășițe ale trecutului, să putem fi redați în întregime misiunii însemnate pe care o avem în viața Statului nostru.

In cele ce urmează vom prezenta câteva chestiuni cari ne preocupă. Astfel:

*Țin să declar dela început că noul comitet al Asociației înțelege să stea la dispoziția și în ajutorul colegilor, ori de câte ori s'ar constata că li s'ar fi făcut acestora vreo nedreptate în trecut, fiindcă este convins că exercitarea nici unei alte profesii nu este așa strâns legată de liniștea sufletească a celui ce o exercită, ca și profesia noastră, a educatorilor. De aceea rog pe frații colegi cari au avut de suferit **nedreptăți în trecut**, în deosebi la acordarea de grade și înaintări, să ni le comunice, pentru ca să putem face intervențiile necesare pentru îndreptarea acelor.*

*

Dacă ne preocupă starea învățătorilor din activitate, nu în mai mică măsură ne interesează și soarta colegilor pensionari, deoarece, mai curând sau mai târziu, toți vom trece la statul de pensie.

Recent, frați mai vârstnici ai noștri, au adus sacrificiul recunoscut de dl. Ministru al Educației Naționale Armand Călinescu, de a fi trecuți pe neașteptate la pensie, spre a face loc în învățământ elementelor tinere.

Acești colegi s'au trezit însă deodată și fără salariu și fără pensie și tocmai în pragul iernei, când toată lumea se îngrijește să-și procure lemnele și alimentele necesare pentru iarnă. Dacă mai adăogăm la toate acestea și grija pentru trimiterea copiilor la școli și achitarea chiriei lunare, ne putem da seama de starea sufletească a acestora.

*Pentru prevenirea unor asemenea cazuri în viitor, cred că e bine să ne sesizăm și să cerem factorilor în drept să ia măsuri, ca **în cazul pensionărilor din oficiu să li se comunice celor interesați de cu vreme decizia referitoare, iar până la stabilirea pensiei să li se acorde fie salariul, fie un avans de pensie**. Suntem convinși că aceasta e și just și uman.*

*

*Și, fiindcă amintii mai sus de sacrificiul celor mai în vârstă, este locul să căutăm și alte mijloace pentru **deblocarea cadrelor învățământului primar și reîmprospătarea lor cu elemente tinere**.*

Calea cea mai simplă, gădesc, ar fi acordarea pensiei tuturor celor, cari împlinind 10 ani de serviciu, devin improprii pentru serviciul în învățământ și își reclamă drepturile. Ar putea trece la pensie, în felul acesta multe învățătoare căsătorite cu funcționari, ei înșiși îndreptății la pensie.

*

Activitatea desfășurată conștiincios de învățător este grea, istovitoare. Adeseori ea se deapănă în localuri de școală improprii, deplorabile din punct de vedere igienic. Unor asemenea cauze se datorește că mulți învățători contractează tuberculoza, iar unii decedază înainte de a împlini cei 10 ani buni la pensie, lăsându-și familia în voia sorții.

La congresul general din anul acesta, munca noastră a fost asemuită, ca importanță, cu cea a ofițerilor. Și cu drept cuvânt. Activitatea noastră este de așa natură că ne reclamă veșnic »gata la datorie«. Iată pentru ce trebuie să punem problema **pensionării învățătorilor cari au contractat, în timpul și din cauza serviciului, boale ce-i fac improprii învățământului, ori au decedat înainte de a avea 10 ani buni la pensie.**

*

În toate profesiunile există o disciplină, o ierarhie. Fără observarea disciplinei, fără respectarea ierarhiei, se produce anarhia, periculoasă oricărei activități.

Dacă lipsa de disciplină sau a respectului pentru ierarhie s'ar produce în învățământ, consecințele ar putea fi din cele mai grave. Deaceia, câtă vreme există diferite grade în învățământ, cerem **să se respecte drepturile gradului** la diferite însărcinări date în cadrul învățământului.

*

O problemă care trebuie mereu ținută la suprafață este cea a **împroprietăririi învățătorilor.**

Mutarea continuă a învățătorilor dintr'o comună în alta e defavorabilă acțiunii dusă de noi pentru progresul cultural al satului. Împroprietărirea ar avea darul de a lega pe învățător prin interese materiale de comuna unde s'a plasat dela început. În acelaș timp, o mai bună situație materială va contribui la întărirea situației morale a învățătorilor, corespunzător cu importanța misiunii noastre.

*

Cunoașterea pământului țării este datoria fiecărui cetățean. Această obligație îi revine în mai mare măsură învățătorului, care trebuie să pună multă căldură în lecția ce o face. când predă elevilor configurația acestui pământ, sfîșit cu sângele înaintașilor noștri. Dar ce căldură va pune în predarea lecției acel învățător, care, din cauza situației materiale precare n'a avut posibilitatea să cunoască acest pământ românesc, atât de pitoresc? De aceea, cred că e necesar să se insiste, ca Statul să acorde bilete libere învățătorilor pe CFR, NFR și SMR. Suntem convinși că nu va putea acorda deodată atâtea bilete, câți învățători sunt, dar câteva bilete acordate an cu an, pe județ, vor fi suficiente ca, încetul cu încetul, să ajungem toți să ne cunoaștem țara.

*

Cu toatecă și congresul general al învățătorilor, ținut anul acesta la Constanța, a debătut problema pregătirii învățătorilor, totuși credem că până la îndeplinirea dezideratelor ea rămâne mereu de actualitate. Și aceasta cu atât mai vârtos, cu cât trebuie să se pună și în învățământ întrebarea: Ce aptitudini speciale trebuie să dovedească acela, care vrea să fie educator?

*

Alături de aceste probleme, pentru învățătorii dela orașe se pune problema prestigiului profesiei de educator. Azi toată lumea se crede capabilă să facă educația copiilor (e vorba de așa zisele »preparații«). De aceea și vedem o sumedenie de familii orășenești că-și dau copiii pe mâna unor »domnișoare«, care în cazul cel mai bun au terminat 4 clase secundare. Datorită educației făcută de asemenea elemente, am ajuns să avem la școlile orășenești elemente nedisciplinate și mai ales elevi cari nu înțeleg frumsețea și mulțumirea ce rezultă din munca prestată de tine însuși.

*

Atrag atențiunea dlor colegi și asupra excursiunii ce proiectăm să o facem în țară în vara aceasta, dacă vom putea întruni numărul necesar de aderenți.

*

Amintesc aci că pentru vara viitoare dorim să înființăm Casa de odihnă dela Moneasa și să facem posibil colegilor

cari necesită tratament la Băile Vaja, să-și poată face cura cât mai ieftin posibil.

*

Am ținut să pun pe frații învățători la curent cu unele chestiuni cari preocupă conducerea Asociației noastre, rugându-i să se ocupe de ele și să ne comunice și alte probleme, a căror soluționare ar contribui la îmbunătățirea situației materiale a corpului didactic, la o înălțare a situației lui morale și cu deosebire la promovarea intereselor culturale ale neamului nostru.

E. Spinanțiu
preș. As. Inv. Arad

Spiritul nou în învățământ

În timpul ce s'a scurs dela războiul întregirii, școala poporului a trecut prin multe și mari frământări, căutându-și calea cea mai nimerită, pentru a putea activa mai cu folos întru instruirea și educarea generațiilor tinere chemate la o viață nouă într'un stat nou.

Azi, suntem bucuroși a constata că, în sfârșit, calea cea adevărată s'a trasat prin noua programă analitică elaborată de actualii conducători ai Ministerului Educației Naționale.

Pe noul drum, punctul de greutate cade pe latura educativă în cadrul vieții sociale. Nu multe cunoștințe, ci cât mai multe deprinderi bune, prin care copilul de azi, cetățeanul de mâine, să posede tehnica unei munci folositoare lui și societății din care face parte, precum și o desăvârșită conștiință națională.

Pentruca această tehnică să prindă rădăcini cât mai adânci, în ființa plăpândă a copilului de școală, trebuie să se practice, în mic, în instituțiile colaterale și grupările de elevi ce vor trebui create în cadrul școlii.

În aceste instituțiuni, ea trebuie să se infiripeze, să se desvolte în pas cu desvoltarea fizică și psihică a copilului și să cucerească încetul cu încetul toată ființa viitorului cetățean.

Cu alte cuvinte, obișnuința faptelor bune, conștiința datoriei împlinite față de sine și colectivitate și iubirea de Neam să devină o a doua natură la copilul trecut prin școală.

În aceste instituțiuni, create în cadrul școlii, copilul trebuie să trăiască, în mic, toată gama vieții sociale la care va fi chemat, mai târziu, să contribuie cu toată personalitatea sa angrenată ca un șurub în sistemul complicat al unei mașinării.

Iată, pe scurt, cea mai caracteristică notă a spiritului nou în școală.

Să enumerăm în ordinea importanței lor firești instituțiile colaterale și apoi să ne ocupăm de posibilitățile de creiere cu mijloacele cele mai modeste.

Farmacia și echipele sportive au scopul de a da cunoștințe și de a forma deprinderi igienice, pentru menținerea fizicului într'o perfectă sănătate.

Atelierul, grădina și câmpul de experiențe, pentru deprinderea plăcerii de a munci. Dragostea de muncă trebuie să fie corolarul întregii acțiuni educative.

Cooperativa școlară pentru deprinderea unei cât mai bune valorificări a muncii și dirijarea roadelor ei spre un cât mai mare folos.

Muzeul și expoziția permanentă pentru deprinderea de a conserva operele trecutului, avându-le model pentru prezent și îndemn pentru continuu progres.

Biblioteca pentru deprinderea gustului de citit până la a-l transforma în necesitate zilnică.

Trupele de teatru și corul, cu care, prin serbări, se va forma obișnuința unei recreieri superioare gustând frumosul operilor de artă.

Stolul străjeresc care cuprinde, organizează și dirijează toate acțiunile prin disciplină spre o armonie completă.

Se va zice de mulți și glasuri de cârtire se vor ridica să spună că, pentru crearea acestor instituții colaterale, îi trebuie școlii mijloace materiale ce nu sunt la îndemâna tuturor.

Spun însă, din experiență, că lucrul de căpetenie nu-l formează mijloacele materiale ci răbdarea, priceperea și dragostea de muncă.

Încă de acum trei ani, am încercat și am reușit să înființez o parte din aceste instituțiuni. Am pornit dela înființarea cooperativei școlare, și cu ea voi începe, în numărul viitor, să arăt mijloacele prin care putem să aplicăm cerințele noii programe analitice privitoare la creierea instituțiilor colaterale.

În numărul viitor.

I. Gâdea, Arad

I Educația și învățământ

Programa analitică a învățământului primar din 1938.

Publicată în Monitorul Oficial No. 155 din 9. Iulie 1938.

Introducere

1. Schimbarea programelor școlare este un lucru bun, dacă răspunde unei necesități organice în dezvoltarea școlii, după cum ea poate fi deadreptul daunătoare, dacă nu-i isvorită decât dintr'o prea adesea bolnăvicioasă dorință de inovație.

Programa învățământului primar, aceea care se aplică astăzi în școală, este cu mici modificări programa din 1925. Alcătuirea ei, atunci, a răspuns unei nevoi adânc simțite și în linii generale a satisfăcut această nevoie. După treisprezece ani de aplicare, încep însă să i se vadă și insuficiențele. Ele privesc mai ales ciclul al II-lea al școlii primare: clasele a V-a, a VI-a și a VII-a. Pe lângă aceasta, nu trebuie scăpat din vedere că între timp s'au petrecut în țara noastră prefaceri sociale, unele dintre ele angajând profund structura vieții noastre sociale și de Stat. Școala nu poate lăsa să treacă vremea pe lângă ea, ci trebuie să meargă în pas cu vremea. Ea trebuie să fie sensibilă la toate prefacerile structurale ale societății, când acestea au un caracter de permanență sau angajează viitorul pentru un timp mai îndelungat.

Suntem la o astfel de răscruce de vremi. Școala trebuie să dea dovadă că știe să meargă înainte, pentru a nu se vedea depășită de evenimente. Programa pe care Ministerul Educației Naționale o prezintă acum, drept plan de lucru pentru școala primară, se inspiră din nevoile momentului pe care-l trăim. Ea nu dărmă nimic din ce s'a dovedit viabil din programele trecute. Ceva mai mult, ea păstrează în parte chiar și unele modalități de lucru de care corpul nostru didactic se simte prea legat prin pregătirea și vieța lui în ultimile patru decenii. Este cu alte cuvinte o programă nouă în care însă inovațiile s'au introdus cu măsură, sudate cât s'a putut mai bine pe zestrea trecutului.

2. Ceea ce caută să deosebească școala de azi de școala de altădată, este, după cum se știe, punctul ei de vedere educativ. Pedagogia modernă a detronat concepția materialismului didactic din școală, punând în locul ei pe aceea a cultivării sau formării personalității. În aproape toate țările civilizate ale lumii, ministerul școalelor și-a schimbat și el pentru acest motiv, titulatura, devenind minister al »educației«, din minister al »instrucțiunii« cum se numea de obicei altădată.

Schimbarea numelui n'a adus negreșit întotdeauna după ea o schimbare și a felului de a lucra. Lucrul nici nu se putea de altfel petrece dintr'odată. Alteori punctul de vedere educativ a dus la înlăturarea peste măsura permisă a punctului de vedere instructiv. Ceea ce este iarăși o greșală. Trebuie să treacă timp până să se priceapă că adevăratul progres realizează o nouă configurație culturală, în care se încadrează tot ceea ce este bun în trecut, — un nou punct de vedere, cu alte preferințe, dar nu desființare de bunuri culturale, pentru care s'a visat și muncit din greu.

Școala primară a urmărit în trecut trei scopuri mai ales: să dea cunoștințe, să dea o tehnică de muncă în domeniul vieții culturale și să dea educație morală. Aceste trei scopuri nu s'au perimat, ele persistă și vor persista, numai că pe viitor ordinea lor de preferință va fi tocmai inversă: educație (formarea personalității) tehnică a muncii culturale, cunoștințe. În plus se accentuează tot mai mult nevoia unei educații a sănătății și una a educației artistice, menite să completeze armonic o adevărată educație integrală.

a) Țelul suprem al școlii, astăzi, este prin urmare, formarea personalității. Copilul de astăzi trebuie să fie omul întreg de mâine, așa cum îl cer nevoile unei așezări sociale din ce în ce mai complexe: om întreg și cetățean desăvârșit. Dacă în trecut familia putea singură să împlinească mulțumitor acest rol, astăzi și în viitor din ce în ce mai mult, lucrul acesta nu mai este cu putință. Statul modern are anumite țeluri ale lui, pentru ajungerea cărora școala este unul dintre cele mai importante instrumente. Pentru scopurile sale educative el tinde în zilele noastre să înființeze și alte instituții, cum sunt la noi Străjeria și Fundațiile culturale regale, cu care școala trebuie să lucreze de asemenea mână în mână. Toate la un loc sunt

menite să ne dea un tineret pentru care Patria să fie primul și ultimul cuvânt.

Pe lângă aceasta și tot în cadrul formării personalității, viața noastră socială și de stat cere și o îndrumare cât mai practică a școlii noastre. Se întârzie prea mult cu măsurile menite să ne scoată din vagul teoriilor în care ne-am complăcut până acum. Nu e vorba de o transformare a tuturor școlilor în școli profesionale, ci de crearea unei modalități orientată spre ocupațiile direct productive, nu ca până astăzi spre speculații.

b) Al doilea scop al școlii am spus că este să dea omului o tehnică a muncii culturale. În speță, vorbind de școala primară, scopul ei este să ne dea elementele acestei tehnice: scrisul, cititul și socotitul.

Trebue să mărturisim că în ultimul timp scopul acesta a fost cam neglijat. Confundându-se această pregătire tehnică elementară cu ceea ce obișnuit se înțelegea și se condamna de pedagogi sub numele de materialism didactic, școala a ajuns pe alocurea să ascundă sub denumirea de școală nouă un loc unde se citește prost, se scrie neortografic și nu se știe calculul.

Trebue să învățăm a face deosebire între cunoștințele care prea adesea încarcă inutil memoria și se pot uita și între deprinderea de a scrie, citi și calcula bine. Dacă pedagogia modernă a avut dreptate să ceară simplificarea programelor de cunoștințe, școala a greșit când a crezut că această simplificare poate atinge și deprinderea scrisului, cititului și socotitului. De aceea, în noul plan de lucru, acestora li se dă o atenție deosebită. Și se dă mai ales un timp precis în programă și orar și indicații tot așa de precise, pentru a putea îndrepta un rău care, dacă nu se stârpește dela temelie, se continuă și în alte grade de învățământ și poate toată viața.

c) În adevăr, programa de cunoștințe nu poate trece pentru un pedagog modern decât pe plan cu totul secundar. Viața modernă nu ne cere capete bine mobilate, ci capete formate. Știința multă, înmagazinată fără folos în mintea cuiva, apare pentru omul modern ca un bazin cu apă multă stătută, când e necesară din contră o minte ageră și adaptată, ca un izvor veșnic țâșnind, mereg viu și mereu proaspăt.

Toate programele de învățământ, lucrate în spiritul noiei

pedagogii, s'au silit să se conforme acestui adevăr. De aceea ele au redus suma de cunoștințe impuse, lăsând deschisă poarta activității personale a elevului pe care el își poate achiziționa, dacă e dotat, mult mai multe cunoștințe decât îi putem da noi, câștigate încă după cerințele sale sufletești. De aceea programele noi dau numai esențialul din suma de cunoștințe din fiecare domeniu de activitate culturală, recomandând în schimb metoda activă și munca personală a elevului în clasă. Pe această cale se asigură elevului în școală și pentru mai târziu puțința de a se putea instrui și singur.

În ce privește programa de cunoștințe mai este încă de observat un lucru. Programa actuală este în bună măsură în urma timpului său. Spiritul modern, cu gustul său pentru manifestările de masă, cu preferința pentru viteză și tehnică, îndrăgostit de radio și cinematograful, lipsește aproape cu totul din ea. Este o programă menită să cultive primitivismul și să ne păstreze mereu în urma altor popoare, de dragul unui specific care, aceasta, este cu totul alceva. Specificul unui popor nu se disolvă cultivându-l pe linia preocupărilor firești ce le are. În contact cu tot ce mintea cea mai cutezătoare poate începe, el rămâne tot el și se întărește, dacă ceea ce lucrează este autentic, nu de suprafață și departe de nevoile sale.

Programa de față a căutat să răspundă și acestei necesități de modernizare, de punere la punct a spiritului popular, prin școala destinată poporului.

3. Acestea sunt principiile de ordin mai general ce au stat la temelia programelor actuale. Ele se referă, după cum s'a putut observa, mai ales la posibilitatea de a face din școală o instituție care să corespundă menirii sale în momentul cultural pe care-l trăim.

În afară de acestea mai sunt însă și principii de ordin mai special, principii pedagogice mai din meserie, care nu-au călăuzit. Sunt cuceriri ale științei și artei educației, cari, primate mai în deaproape, fac și ele una cu tot ce este produs spiritual modern. Aceste principii sunt următoarele:

a) Ministerul, autoritatea școlară centrală, nu poate da îndrumări de amănunt pentru activitatea elevilor și învățătorilor. El nu poate da decât o parte de aceste îndrumări, o sumă minimă de acțiuni de îndeplinit și tot așa o sumă mică de cuno-

tințe, pe calea anume pe care trebuie să le deprindă și să le posede copiii în general și mai ales fiul unui cetățean român. Aceasta este programa minimală a ministerului. Aceasta este programa de față.

Viața însă nu poate fi rezumată la scheme generale valabile pentru toți. Ar însemna să nu mai fie viața. Ceeace caracterizează viața, viața socială, ba și natura, este ceeace formează concertul ei, diferit de la loc, cu toată bogăția lor de note particulare. Această viață, care n'are cum intra într'o programă generală, va face obiectul programelor suplimentare, care urmează să fie alcătuite dela regiune la regiune, de autorități școlare din exterior, în contact cu ele.

Programele suplimentare au un dublu rol; pe de o parte ele dezvoltă punctele cuprinse deja în programa minimală; pe de alta ele aduc și lucruri noi, cu totul particulare unei regiuni. Se înțelege însă că nici elaborarea și nici aprobarea acestor programe nu pot rămâne la discreția autorităților periferice. Ar însemna să contribuim cu bună știință la pulverizarea sufletului nației. Elaborarea se va face după îndrumări date dela centru, iar aprobarea centrului va fi și ea obligatorie. În acest mod unim armonios nevoia de unitate a societății constituite, cu o altă nevoie a ei, aceea de a-și putea exprima sufletul său întreg în ce are el mai viu dela loc la loc;

b) În legătură cu principiul de mai sus stă acela al prezentării vieții în programe. Vechile programe nici nu se interesau propriu zis de viață, ci de ceea ce s'a obișnuit a se numi până azi »materie de învățământ«. Această »materie«, care nu era și nu este în fond decât înșirare de noțiuni abstracte, a fost și ea divizată în așa zisele »obiecte« de studiu care nici ele nu-s propriu zis obiecte. Cel puțin pentru mintea copilului ele sunt tot ce poate fi mai străin de înțelegerea lor. Mintea copilului, făcută pentru înțelegerea globală a lucrurilor și pentru concret, prea puțin analitică și neobișnuită cu abstracțiunile, nu poate ajunge la aceasta decât pornind dele ceea ce-i este ei firesc: dela concretul din jurul ei.

De aceea, alcătuiind o programă pentru clasele primare, trebuie să-i prezentăm copilului spre cunoaștere ceeace formează în mod natural obiectul interesului său: viața mediului încunjurător, așa cum se prezintă ea, pe unități de viață. unități sau centre de interes.

Metoda centrelor de interes se întrevide puțin și în programa din 1925. Este însă mai mult o intenție realizată cu multă sfiiciune. Alcătuitoarii ei s'au temut pare-se de inovații prea mari și nu îndeajuns de lămurite la acea dată.

Noi socotim că astăzi metoda centrelor de interes este destul de experimentată, multe țări cu o bună școală primară adoptând-o în programele ei. În țara noastră, unde majoritatea populației este țărănească, cu o psihologie care păstrează multă vreme înțelegerea globală și gustul pentru concret, în funcțiunea sa de cunoaștere, metoda aceasta o socotim la locul ei chiar și pentru o vârstă mai înaintată;

c) Al treilea principiu pedagogic, de care nu se poate să nu țină astăzi seama școala, este acela la activității. Metoda activă în educație și învățământ este astăzi atât de cunoscută încât nu mai este nevoie să arătăm noi în ce constă ea. Păcatul cel mare al ei este numai că nu este aplicată. Mulți o cunosc teoretic, dar puțini au deprinderea ei.

De, vină pentru aceasta sunt în bună măsură și programele, care n'au permis o punere în faptă a ideilor activiste.

Școala nu trebuie să prezinte copilului bagaj de cunoștințe fără legătură între ele. Ea trebuie săi prezinte, după cum am văzut vieța. El trebuie să trăiască metodic această vieță pentru a ajunge la o înțelegere superioară a ei. El trebuie să lucreze, dirijat de învățătorul său, pentru ai pătrunde prin activitate tainele și a i se adapta activ. Activitatea aceasta, pentru formarea sa sufletească, trebuie să o depună copilul în așa fel încât rezultatul să fie o educație integrală.

Patru sunt marile nevoi educative ale omului: pentru cultivarea sănătății sale, pentru ascuțirea minții, pentru formarea gustului și întărirea caracterului moral. La acestea s'ar putea adăoga astăzi dobândirea de deprinderi și o mentalitate înclinată mai mult spre practic.

Această incincită împărțire, ne arată căle pe care va trebui să se miște activitatea educativă a copilului în școală. Primele patru sunt activități distincte, corespunzând unor laturi tot așa de distincte ale vieții sufletești; cea de a cincea are ceva din fiecare din cele dintâi. Acesta este și motivul pentru care în programe ea nu are un loc la rând cu ele, ci în continuarea fiecăreia.

d) Activitatea educativă poate fi depusă în două feluri: unul este cel utilizat în parte și până acum în școală: activitate izolată a fiecărui școlar. Ea caracterizează individualismul din veacul trecut, care s'a manifestat în toate domeniile de activitate omenească. Al doilea este cel ce se cere acum pus în practică: activitatea în grup. Prin acest mod de activitate se dă întâietate spiritului care depășește pe indivizii izolați, care crează viața culturală, care sporește randamentul muncii și face posibilă conlucrarea în spirit de obiectivitate a oamenilor.

Sociologia a ajuns la concluzia, că individul nici nu este o realitate spirituală de sine stătătoare. El este numai un atom al altor realități, de natură colectivă: unitățile sociale. Școala instituție care lucrează cu realități spirituale, nu poate ignora acest adevăr sociologic. Ei i se impune din ce în ce mai mult să încurajeze comunitățile de muncă școlară, fie sub formă de colaborare ocazională a elevilor la anumite lucrări, fie aceea de grupări cu caracter ceva mai permanent și instituționalizat. Aceste obișnuiesc pe elevi cu lucrul colectiv, în unități de viață școlară, asemănătoare unităților sociale în care ei vor trăi mai târziu. Astfel de instituții și grupuri școlare sunt: farmacia, echipele sportive, muzeul clasei, atelierul, grădina școlară, cooperativa școlară, biblioteca, trupele de teatru școlar, corul clasei și al școlii, stolul străjeresc, etc. Pentru ele școala trebuie să aibă o deosebită sollicitudine. Tendința ei va trebui să fie să nu existe aproape activitate educativă care să nu se depună în sânul unei instituții sau grup școlar. În comunitatea de muncă a unei astfel de unități de viață, școlară, personalitatea elevului se cristalizează cu adevărat, se conturează, fixându-și marginii prin contactul cu semenii și se armonizează cu totul vieții spirituale, prin nevoia de colaborare activă continuă;

e) Un ultim cuvânt este necesar pentru a arăta modul cum trebuie să se desfășoare activitatea educativă a școlii în timp de un an și cum trebuie prezentată pe unități sau centre de interes pentru a înfățișa mai bine complexul de lucrări ale școlii, în corelație organică unele cu altele.

Până acum ș'a obișnuit a se diviza munca din timp de un an a școlii pe trimestre, care încep și se termină după considerații fără nici o legătură cu realitatea. Din această cauză

nu odată munca era stânjenită în desfășurarea ei, iar culegerea roadelor acestei munci mult îngreuiată.

Munca școlară nu se poate desfășura altfel decât se desfășoară orice muncă, ținând adică seama de condițiile naturale în care ea se desfășoară. Sunt anumite elemente de viață naturală sau socială care impun anumite măsuri de luat, după cum altele pot delimita perioade sau etape de activitate bine distincte. Și unele și altele cer alcătuirea unui calendar școlar, care va fi adaptat pe de o parte muncii și întâmplărilor de peste an, pe de alta nevoile regionale și locale.

Adaptarea la nevoile școlare regionale o va face fiecare regiune; adaptarea la întâmplările și munca unui an se poate face de autoritatea școlară centrală. Iar aceasta înțelege să abandoneze sistemul trimestrelor, împărțite matematic și să le înlocuiască prin etape de muncă școlară. În locul celor trei trimestre vor fi trei etape de acest fel. Ele nu vor mai fi egale ci vor fi cuprinse între evenimente anuale, care în mod firesc le delimitează: Sărbătorile Nașterii, Sărbătoarea Învierii și vacanța cea mare. Această împărțire dă puțința unei munci unitare pe o perioadă de timp și fixează un soroc la care se poate face bilanțul muncii depuse. Se dă astfel și un prilej de sărbătorească reuniune a elevilor cu dascălii și părinții lor, importantă nu numai pentru bucuria ce procură tuturor, ci și pentru consecințele ei pedagogice incontestabile.

În programe întrebuițăm tot cuvântul trimestru. El trebuie să se înțeleagă în sensul arătat mai sus.

Pentru a scoate mai mult în relief avantajele acestei împărțiri, programa de față s'a alcătuit și grafic în mod deosebit. Pe lângă arătarea muncii ce trebuie depusă, în legătură cu fiecare dintre cele cinci ramuri de activitate educativă, separat, sunt date de aci, aceleași activități sub forma de tablou cu coloane paralele, fiecare etapă școlară terminându-se la un termen firesc, cu serbarea și concentrarea probelor activității depuse în jurul unui sau mai multor centre de interes hotărâte. În acest tablou avem concretizate oarecum toate principiile dictate dela temelia programei școlare propuse: programa minimală, alcătuită pe centre de interes, activă, respectând principiul comunităților de muncă care-și desfășoară activitatea pe etape firești vieții naturale și sociale din țara noastră.

I. Educația sănătății

1. Nevoia educației sanitare este la noi prima mare nevoie de împlinit. Avem un popor cu un fond biologic de mari resurse de energie vitală. O dovedește tăria cu care a putuț să reziste veacuri de-a-rândul »în calea răutăților«.

Dar tocmai soarta cea vitregă, ale cărei încercări a știut el să le înfrunte până acum cu atâta succes, tot ea este aceea care l-a adus în starea nu tocmai îmbucurătoare în care se găsește astăzi. Veacurile de robie, care s'au scurs, n'au trecut peste el, fără să-i atingă profund acest fond biologic. Pe de o parte mizeria, pe de alta ignoranța au adus în sânul populației noastre muncitoare dela sate și orașe o stare sanitară din cele mai precare. Avem ce e drept cea mai mare natalitate între popoarele Europei. Aceasta este un semn că izvorul este încă bogat. Ocupăm însă un loc de frunte printre aceste popoare și din punct de vedere al moralității infantile 22% dintre copii ne mor înainte de a împlini un an.

Dar nu numai vârsta fragedă suferă de aceste neajunsuri. Până la adânci bătrânețe, toate vârstele ne oferă același tablou întristător: Românii mor înainte de vreme. Ii seceră Ignoranța sanitară în care trăiesc. Medicina socială ne vorbește de măsuri preventive pentru a stârpi boalele de cari suferă populația noastră rurală mai ales. E bine să se știe că secretul tuturor acestor măsuri stă într'o cheie, iar cheia o posedă școala: este educația sanitară.

Nu negăm că are aci un rol Ministerul Sănătății, că sunt foarte importante societăți sportive care ne învață cum să ne păstrăm și să ne întărim sănătatea prin mișcări făcute sistematic și la timp potrivit. Dar toată activitatea acestor instituții va cădea ca o lovitură în gol, dacă nu găsește din partea acelora care se adresează toată înțelegerea necesară.

2. Educația sanitară cuprinde două laturi: cunoștințe sanitare și deprinderi. Școala până acum a dat mai ales pe cele dintâi, — și chiar și pe acestea ca lecții de anatomie și igienă presărate printre lecțiile de științe naturale. In ce privește deprinderile s'a crezut că se face destul, dacă se constata din când in când de către medic sau învățător, lipsa lor și se sancționează cu o ședință morală aspră mai mult decât de igienă.

Educația sănătății trebuie să ocupe pe viitor un loc al său. Cele două laturi ale ei, teoretică și practică, trebuiesc avute în vedere în mod deosebit, în toate clasele cursului primar și în tot timpul. Va fi o activitate în care străduința de a cunoaște cu aceea de a obișnui și întări sistematic corpul nostru în sănătate să se înțească.

Intre măsurile necesare pentru întărirea corpului, stă ceea ce s'a obișnuit să se numească gimnastica, iar acum mai de curând educația fizică. Aceasta a avut în școala noastră sau un rol neînsemnat sau rău înțeles. Acolo unde s'a făcut a domnit o concepție nesănătoasă, care dădea întâietate spectaculosului și performanțelor quasi-profesioniste.

Concepția aceasta este menită să dispară. Gimnastica trebuie integrată definitiv în educația armonică a sănătății. La o hrană substanțială și bine pregătită, la o viață în care curățenia, munca și odihna și întreaga activitate a omului, sunt purtate după percepțiile igienei, gimnastica și sportul în genere, va veni să completeze cu mișcări adecuate, în ritm de vioioșie și elan, educația sănătății poporului nostru.

3. Cunoștințele și deprinderile igienice le capătă elevii și în clasă, în ședințele anume făcute cu ei de către învățător în acest sens. Ele capătă însă un caracter mai aproape de viață, și prin aceasta mai eficace dacă și le însușește elevul în sânul unor instituții sau grupuri de viață școlară, care-l antrenează și-i dau mai mult impresia realității. Astfel de instituții sunt: farmacia școlară și echipele sportive.

a) Farmacia școlară este deja pătrunsă în școlile noastre primare. Modul ei de funcționare nu este destul de precizat și nici serios organizat, dar lucrul e posibil în viitor.

De fapt, titulatura aceasta de farmacie școlară este prea puțin pentru ceea ce trebuie să devină acest loc de unde să pornească activitatea sanitară a școlii. Farmacia propriu zisă, cu medicamente cumpărate și leacuri populare adunate de copii, (ca de pildă plante medicinale), trebuie să fie numai o parte din ceea ce trebuie să fie această instituție care trebuie transformată într'un adevărat post de igienă școlară. Postul va fi deservit de echipe sanitare, organizate cu toți elevii clasei și care vor face de serviciu cu rândul. În fiecare echipă sanitară (cuib), sub conducerea unui șef sau supraveghetor,

cei șase membri ai cuibului își pot împărți atribuțiile astfel: șeful va avea supravegherea generală, ajutorul va avea în grije în special farmacia propriu-zisă, primirea și împărțirea medicamentelor; un elev va avea să supravegheze curățenia generală a clasei (claselor); un altul serviciul dela spălător și apa de băut; altul closetele, iar cel de al șaselea aerisirea claselor. Ultimele patru servicii se schimbă dela un rând la altul

b) Echipele sportive, după cazuri, pot să se organizeze pe școală, pe clase sau în sânul aceleiași clase. Ele pot lua ființă chiar din clasa I-a, dar capătă un caracter mai instituțional, cu arbitri și campionat din clasa IV-a.

E bine ca fiecare școală să practice cât mai multe sporturi, dar este de recomandat ca o școală sau poate chiar o regiune întreagă să-și aleagă un sport preferat care să servească drept pretext de reuniuni pentru regiunea întreagă. Se va da preferință sporturilor locale, culese și aranjate de specialiști. Procedându-se astfel se răspunde cu siguranță și unei nevoi organice, — căci jocurile și sporturile locale sunt complexe de mișcări selecționate de viață, după trebuințele ei și putințele mediului, — dar se dă satisfacție și unei tradiții de cultură regională, în care și sportul popular este un element prețios.

Ceea ce spunem despre jocuri și sporturi, putem spune și despre dansurile naționale. Cultivarea lor în echipe gata pentru concurs sau întrecere este mai în gustul copiilor, mai ales a celor mai ridicați în vârstă.

În ce privește gimnastica ritmică, cu sau fără muzică, ea nu se cultivă pe echipe, ci pe clase, școală sau grup de școli. Cu cât masa de participanți e mai mare, cu atât impresionează și antrenează mai mult pe participanți și efectul educativ este mai mare.

4. În sarcina echipelor trebuie să cadă și organizarea materială a educației fizice, supravegheate, se înțelege, de învățători. Această organizare constă din pregătirea și îngrijirea sălii de gimnastică, pregătirea terenului din aer liber, întineririlor pentru alergări, a locului de săniuș sau ski, a plajei, a locului de înot și vâslit, precum și a tuturor accesoriilor necesare diferitelor exerciții.

O atențiune deosebită trebuie să dăm sălii de gimnastică,

dacă o avem. Aci totul trebuie să fie în ordine și la locul său, iar sala să fie amenajată astfel încât să fie cât mai luminoasă, aerisită și să nu facă praf. Altfel câștigul e mai mic decât paguba pentru sănătate.

Când lipsește sala specială, ne servim de o sală de clasă pe care ne silim să o facem să îndeplinească aceleași condiții igienice.

Terenul obișnuit de gimnastică, joc și sport, este curtea școlii. El trebuie netezit, curățit și închis. Curtea poate fi prevăzută cu câteva aparate permanente: o capră, o bâră, câteva frângerii de urcare, aparate de sărit, etc.

Itinerariile pentru alergări, locul de săniuș și cel de ski, se amenajează după împrejurări. Skiul va fi practicat numai cu aprobare specială când conducătorul lui este un om care se pricepe.

Plaja merită o atenție specială. Ea trebuie aleasă unde nu-s curenți, curentul apei e mai slab, iar fundul apei fără pietre. Pentru a fi utilizată ea trebuie nivelată curățită și prevăzută cu diverse accesorii necesare exercițiilor ce se pot face pe plajă, precum și cu ceea ce este necesar pentru cazuri de accidente. Căci un moment nu trebuie pierdut din vedere că educația fizică face parte integrantă din educația sănătății.

I. Anatomie și igienă

Clasa I-a

Fără ore speciale, odată sau de două ori pe săptămână și la începutul fiecărei ore de educație fizică, elevii sunt controlați și cu acest prilej li se dau sfaturi igienice ocazionale, privind: a) Curățenia corporală, spălătul zilnic și baia săptămânală; b) Curățenia îmbrăcăminte și încălțăminte; întrebuințarea batistei.

Pe lângă aceasta se dau sfaturi în legătură cu viața igienică a unităților de viață studiate în fiecare etapă școlară. Astfel în trimestrul I, sfaturile igienice se vor referi la igiena clasei și a școlii; în trimestrul al II-lea, la igiena casei părintești; iar în trimestrul al III-lea, la igiena curții și foloasele pentru sănătate ale unei grădini pe lângă casa părintească. Sfaturile se dau pentru nivelul mintal al copiilor de 7—8 ani, fără explicații prea multe și presărată cu exemple.

Clasa II-a

Nici în clasa II-a nu se dau ore speciale pentru anatomie și igienă. Se continuă același program început în clasa I-a, cu deosebirea că acum se va supraveghea tot mai mult punerea în practică a sfaturilor date. În fiecare trimestru școlar al anului se dau, de asemenea, sfaturi igienice, în legătura cu centrele de interes studiate: a) ulița (strada), grădina (de pomi) și via; b) satul; c) regiunea (sfaturi igienice în legătură cu clima ei).

Clasa III-a

(o oră pe săptămână)

Trimestrul I: a) Corpul omului. Părțile corpului omenesc. Despre creșterea normală și anormală a corpului;

b) Despre sistemul osos și oase. Sistemul mușchiular. Pielea;

c) Boli ale pielii, sfaturi pentru prevenirea și vindecarea lor. Răia. Despre curățenie.

Trimestrul II: a) Aparatul digestiv, părțile lui. Funcțiunile aparatului digestiv (digestiunea. Boli ale aparatului digestiv. Viermi intestinali;

b) Aparatul circulator, părțile lui. Circulațiunea. Boli ale aparatului circulator. Despre emoragii.

Trimestrul III. Aparatul respirator, respirațiunea. Boli ale aparatului respirator. Tuberculoza. Prevenirea și vindecarea ei. Vieța în aer liber.

— În clasa III-a centrul principal de interes este țara (România), iar centre secundare: râul (balta, marea) și pădurea. Se recomandă tratarea tuturor chestiunilor indicate mai sus, în legătură cu aceste centre de interes.

Clasa IV-a

Trimestrul I: a) Scurtă recapitulare a celor învățate în clasa III-a; b) Sistemul nervos: creierul mare, creierul mic, măduva spinării, nervii. Funcțiunea îndeplinită de sistemul nervos. Despre simțuri și organele lor; c) Boli ale sistemului nervos. Igiena organelor simțurilor. Despre muncă și odihnă. Alcoolismul. Fumatul. Vieța cumpătată.

Trimestrul II: a) Despre alimentație în genere. Valoarea nutritivă a câtorva alimente obișnuite: pâinea, mămliga, carnea, laptele, ouăle, grăsimile, legumele, fructele (patru lecții) b) Porția de întreținere și cea de muncă. Igiena alimentației.

Trimestrul III: a) Despre locuință ca adăpost și apărătoare a sănătății omului. Locul de casă. Așezarea casei. Construcția ei igienică după regiuni; b) Despre accidente (în special accidentele de muncă). Sfaturi de prim ajutor în cazuri de accidente.

— În clasa IV-a, centrul principal de interes este tot țara (România economică); apoi Europa și Globul pământesc. Centre de interes secundar sunt: țarina, grajdul vitelor, cotețul și curtea păsărilor și gospodăria (ca totalitate). Se recomandă tratarea chestiunilor din programul educației sanitare în legătură cu aceste centre, în special cu cele secundare, de interes local imediat.

Clasa V-a

Trimestrul I: a) Corpul omului, părțile lui. Despre țesuturi, organe, aparate. Pielea și secrețiunile pielii. Părul și unghiile. Curățenia pielii, paraziți, râia; b) Oase și cartilaje. Scheletul și articulațiile lui. Atitudinile vicioase la lucru și influența lor asupra scheletului; c) Despre mușchi și rolul lor. Accidente. Măsuri de prim ajutor în caz de accidente.

Trimestrul II: a) Aparatul digestiv. Digestiunea. Alimentația. Valoarea nutritivă a alimentelor obișnuite. Regim.

b) Turburări digestive, constipație, diaree. Boli ale aparatului digestiv, prevenirea și vindecarea lor;

c) Apa potabilă. Ce condiții trebuie să îndeplinească o fântână pentru a da o apă sănătoasă.

Trimestrul III: a) Aparatul circulator. Circulația. Boli de inimă. Anevrismul; b) Aparatul respirator. Respirațiunea. Turburări ale aparatului respirator: bronșita, pleurezii, pneumonii. Tuberculoza. Asfixierea; c) Aerul bun și cel viciat. Vieața în aer liber.

— Ca și în celelalte clase, în tratarea chestiunilor de anatomie și igienă din acest an, se are în vedere, pentru exemple, ceea ce se face la celelalte activități educative, în special la capitolul «educația științifică».

Clasa VI-a

a) Scurtă recapitulare a celor învățate în clasa V-a. Despre aparatul circulator și circulațiunea. Căldura animală. Değerături și insolație. Imbrăcăminte meseriașului și a săteanului (după regiuni); b) Sistemul nervos: sistemul central și periferic. Simțurile și organele lor. Bolile simțurilor. Muncă și somnul. Despre surmenaj.

— Exemplele se vor da în legătură cu centrele de interes: grădina, câmpul, via și diversele forme de vieată economică: vânătoarea, pescuitul, păstoritul, agricultura, industria.

Clasa VII-a

a) Despre microbi și boli microbiene. Despre izolare și antiseptice. Principalele boale contagioase: difteria, pojarul, vârsatul, scarlatina, holera, tuberculoza; b) Igiena casei. Construcția și îngrijirea ei; c) Igiena satului (orașului): apa de beut, baia populară, latrine. Boli sociale. Farmacia căminului cultural și farmacia casei.

Gimnastică ritmică și sport

Clasa I-a

Programa clasei I cuprinde: a) Formațiuni simple pentru intrarea și ieșirea din clasă și din bănci, coloana de gimnastică; b) Mișcări pentru toate părțile corpului, imitând mai ales activitatea animalelor cunoscute. Mișcările se fac de preferință însoțite de muzică simplă (pian, violină, fonograf sau voce, — după împrejurări și putințe); c) Jocuri de atenție sau jocuri cu subiecte familiare locale; d) Un exercițiu liniștitor.

— În timpul iernii se execută mai ales program de cameră și în bănci. Vara se execută program în aer liber. Se fac, atât toamna cât și iarna sau primăvara, excursii, în care pe lângă programul instructiv, trebuie să existe și unul de cultivarea gustului pentru plimbări.

Clasa II-a

În clasa II-a, se continuă programul clasei I, urmărindu-se căpătarea de mișcări, cât mai simple, ordinare și mai multă precizie în executarea lor. În trimestrul al III-lea, clasei a II-a, se adaugă jocuri ușoare cu mingea.

Clasa III-a

a) Formații diferite pentru gimnastica ritmică. Mersul în cadență, salutul, salutul din mers. Mersul pe vârful picioarelor și pe călcâie. Mersul înapoi. Alergări înainte, înapoi și lateral. Intreceri pe echipe; Mișcări de gimnastica ritmică pentru picioare, brațe și trunchiu, însoțite de muzică sau după comandă; c) Jocuri. De preferință jocuri locale; culese chiar dela copii și aranjate apoi de învățator sau de un specialist; d) un exercițiu liniștitor.

— În legătura cu restul programei din clasa III-a elevii vor executa hotarele României, marcate prin elevi. În trimestrul al III-lea școlar, se va executa, mai ales program străjeresc, în vederea serbarilor de 8 Iunie.

Clasa IV-a

a) formații și exerciții de mers și alergare ca în clasa a III-a; b) Mișcări de gimnastică ritmică pentru toate părțile corpului; c) Mișcări ușoare la bărnă, pe dușumea sau în bănci. Mișcări de echilibru în urcatul în pomi. Sărituri pe loc, în lungime și în înălțime, libere și cu prăjina; d) Jocuri locale: Oina. Câteva dansuri naționale ușoare. (Hora Unirii); e) Un exercițiu liniștitor.

— Iarna se va face săniuș, iar vara exerciții de înot și vâslit, după regiuni. Pentru sfârșitul trimestrului II și III, se instituie concursuri și întreceri pe echipe. Concursuri și întreceri ușoare pot începe chiar din clasa I. În clasa IV-a ele se organizează, căpătând un caracter mai instituțional, cu arbitru și campionat.

Clasele a V-a, VI-a și a VII-a

a) Formații pentru mers și exerciții gimnastice. Alergări de fond și viteză; b) Gimnastică ritmică mai complicată și mai precisă (după manuale); c) Exerciții naturale de trecerea obstacolelor: sărituri, cățărări, escaladări. Iarna se poate face săniuș sau ski, toamna și primăvara călărit, alergări pe teren accidentat, înot, vâslit, salvare dela înec (după regiuni); d) sport, oină, voley-ball, football. Dansuri naționale; e) Un exercițiu liniștitor.

— Concursurile și întrecerile pe echipe, în această perioadă de vârstă sunt mult gustate de elevi și de aceea nu trebuiesc uitate.

II. Educația minții

1, Formarea minții, numită obișnuit educația intelectuală, a fost în trecut ținta supremă a școlii. ea a fost mai ales ținta școlii secundare, care, la rândul ei, se bucura de cea mai mare atenție din partea conducătorilor școlii.

Și era natural să fie așa. Ultimele două secole au însemnat în evoluția vieții sociale epoca de ascensiune a clasei burgheze și așezarea Statului modern pe baze capitaliste. Pentru aceasta are nevoie de o școală care să dea ingineri, avocați și funcționari, pentru toți aceștia profesori. Instituția care putea să facă acest lucru nu putea fi alta decât școala secundară de tip teoretic. Școala primară era firesc să fie o anexă și anticameră a ei, iar școlile speciale să fie lăsate pe un plan mai secundar. Pentru formarea cadrelor Statului burghez era nevoie de oameni care să aibă sau o pregătire științifică sau una umanistică, și într'un caz și în altul, ceea ce prima, era educația intelectuală. Intelectualitatea devine un ideal social, iar intelectualul un titlu de noblețe pe care ambiționează să-l cucerească orice om cu pretenție de superioritate.

Se pare însă că ciclul evoluției bugheze se închide. Pentru progresul său, Statul modern este nevoit să scoată la suprafață alte straturi sociale. O importanță din ce în ce mai mare în desăvârșirea vieții sale — a laturei sale economice ca și a celei spirituale — capătă azi factorul muncă, elementul care caracterizează categoriile producătoare ale societății.

Aceasta nu înseamnă că educația intelectuală va fi pe viitor neglijată. De o inteligență ascuțită are nevoie atât avocatul cât și muncitorul din fabrici sau agricultorul. Cu cât ei vor fi mai luminați, cu atât vor trage foloase mai mari din munca lor.

Este însă o deosebire între felul cum s'a înțeles până acum educația intelectuală și felul cum ea trebuie înțeleasă de acum înainte. Educația intelectuală vede ținta la darea de cunoștințe pentru ele înșile și pentru formarea unei inteligențe independente de orice aplicare sau aplicabilă universal. Ea

voia să formeze pe intelectualul, adecă pe profesionistul inteligenții nu de oarecum.

Strădanile școlii au fost atinse în parte, dându-ne prea adesea oameni detașați de realitate, înclinați peste măsură spre speculații fără obiect.

Felul acesta de inteligență nu mai are astăzi căutare. Inteligența trebuie pusă în slujba voinței creatoare. Ea nu trebuie să rămână un far care luminează pustiul populat cu fantasmе, ci să stea în slujba activității practice, luminând-o și arătându-i acesteia drumurile pe care să meargă.

Pentru a ajunge la ținta aceasta, școala trebuie să fie adaptată vieții reale. Nu o școală detașată de mediu, ci una cu rădăcini adânc implantate în inima lui, hrănindu-se din seva pământului local și a spiritului ce s'a dezvoltat în legătură cu acesta. Activitatea educativă a școlii, pe latura intelectuală, se va concentra pe realitățile vieții locale, concretizată în unități de viață — tot atâtea centre de interes — pentru a forma minte românească, adaptată la mediul românesc, cu preocupările lui practice și spirituale.

2. Educația intelectuală a fost divizată și în trecut în două: educația științifică și educația literară. Pe această distincțiune s'a întemeiat, pentru învățământul secundar, deosebirea între învățământ clasic sau modern.

Această distincțiune este îndreptățită, de sigur. Învățământul realist pune centrul său de greutate pe natură, pe lumea din afară de noi; învățământul literar sau umanist pornește dela om.

Impărțirea activității pentru formarea minții, în acest mod, poate fi deci păstrată. În planul nostru de studii, la capitolul »educația minții«, înscriem, pentru educația științifică: geografia, științele fizico-chimice și matematica; iar pentru educația literară sau umanistică: istoria și limba maternă. În însușirea acestor activități de cunoaștere a mediului și a omului se va observa că s'a respectat principiul clasic al învățământului, al procedului dela concret la abstract și apoi la aplicare. Astfel, pentru educația științifică s'a pornit dela geografie, cea mai concretă dintre științe, pentru a se trece la științe naturale și fizico-chimice și apoi la matematică. Pentru educația umanistică (literară), se trece dela istorie la limba

maternă, iar pentru limba maternă se păstrează aceeași cale naturală; vorbirea, observații asupra vorbirii (gramatica), scris, compunere (creație).

Să ne oprim un moment la fiecare grup.

a) *Educația științifică*, în general, urmărește formarea spiritului de cercetare și înțelegere a realității ce ne înconjoară. În special și în planul nostru de lucru educativ formarea acestui spirit se urmărește prin exercitarea minții în legătură cu mediul concret imediat înconjurător: un spirit frecat de lume și de viață, cum se spune în termeni populari.

Realitatea cea mai concretă și cea mai complectă totodată este realitatea geografică. Se prezintă cu acest caracter mai ales geografia locului unde se află copilul și școala lui. Bucata de pământ pe care trăește el și pe care i-o dăm spre înțelegere în primii ani de școală, el nu și-o poate apropia la început decât sub forma de imagini, pe care școala îl va ajuta să le înregistreze cât mai în ordine, pentru a putea trece apoi și la o înțelegere mai abstractă a problemelor geografice.

În școala primară ținta supremă pe care trebuie să o urmărească învățământul geografic este să lege efectiv pe copil de locul său și de pământul patriei sale, cu tot ce se găsește pe el. Pământul și neamurile ce se găsesc dincolo de hotarele țării ne interesează numai pentru a înțelege mai bine și mai complect realitatea imediată aceea în care trăim. Acesta nu este un punct de vedere isvorit din cine știe ce egoism sau spirit de conservare de grup, ci o necesitate pedagogică întemeiată pe același principiu al educației realiste, în legătură cu viața adevărată.

În planul nostru de studii, centrele de interes geografic sunt: școala, casa părintească, ulița, satul, regiunea, țara, globul pământesc. Sunt luate deci în considerare acele unități geografice, care sunt operă a naturii și a soartei istorice și nu a împărțirii administrative sau ale minții, ca de pildă comunele și județele. Acestea se studiază în legătură cu primele.

În cadrul sau în legătură și în același timp cu aceste unități geografice, planul de studii înscrie alte centre de interes, unități de viață naturală sau gospodărească, anexe ale studiului geografic. Astfel de centre de interes avem: grădina, lunca, via, râul, pădurea, țarina, etc. Activitatea școlară în le-

gătură cunoașterea acestor centre de interes urmărește să formeze spiritul de observație și de cercetare, precum și pe acela de a utiliza aceste cunoștințe pentru viața practică. La orașe cunoștințele vor fi aplicate la industrie și comerț mai ales, la țară în agricultură. Nu trebuie uitat că încă de pe acum în clasele primare trebuie formată o mentalitate care să facă posibilă, la noi, o agricultură rațională, modernă.

Științele fizico-chimice, mai abstracte, dar încă în legătură cu lumea concretă, adâncesc și mai mult cunoașterea realității și ne dau noi instrumente de lucru practic.

Matematica, împreună cu anexa ei aplicativă contabilitatea, încheie grupa științelor ce fac educația științifică a copilului. Matematica este cea mai abstractă dintre științele realiste, de aceea ea este și mai puțin accesibilă minților fragede. Primele sale noțiuni nici nu pot fi date de altfel decât măsurând și calculând cantități concrete, iar când acestea sunt din imediata realitate, mintea copiilor le prinde cu atât mai ușor. De aceea este de recomandat studierea matematicilor numai în legătură cu centrele de interes arătate la capitolul geografie sau științe naturale. În acest mod învățământul matematicilor se localizează și se apropie mai mult de viață.

Și nu trebuie uitat un lucru; dacă matematicile sunt abstracte, ele pregătesc material intelectual pentru o tehnică avansată, care întorc din nou mintea spre concret, pentru activitatea practică. Această tehnică, calculul matematic, trebuie neapărat deprinsă și cât mai bine. Ea nu trebuie confundată, cum s'a făcut adesea, cu cunoștințele ce se capătă și se pierd. A socoti bine este pentru omul modern o armă în lupta vieții absolut indispensabilă. Nu vom învăța multe lucruri să socotim, dar acelea pe care le deprindem trebuie să le stăpânim.

b) *Educația literară.* I-am zis »literară«, pentru că termenul este mai cunoscut. În realitate ar trebui să-i zicem educație umanistică, pentru că se referă la cunoașterea omului și produselor sale spirituale. Dacă educația științifică deschide ochii minții și-i ascute puterea de pătrundere, educația umanistică, este aceea care lărgiște orizonturile nu numai în spațiu ci și în timp, dându-ne putința să înțelegem mai ales viața omului.

Istoria este mai ales aceea care ne dă putința plasării

omului în timp și ne arată eforturile pe care le-a făcut el pentru a ieși din starea de animal.

În clasele primare nu se poate da prea mult din viața trecută a omenirii. Și nici nu e necesar. În fiecare grad de învățământ și la fiecare vârstă, atâta istorie se poate înțelege câtă intră în preocupările vârstei. Pe lângă aceasta cunoștințele de istorie, oricât ar fi îngrămădite de o desfășurare proprie (cea cronologică), ele nu se leagă bine de mintea copilului dacă sunt străine de celelalte preocupări ale lui, de centrele lui de interes. Iată pentru ce trebuie să stăruim mai mult asupra istoriei locale (istoria satului și a regiunii), precum și asupra istoriei Patriei. Istoria altor popoare ne interesează numai în măsura în care ne interesează și ființa lor.

În sfârșit, ca mod de prezentare, școala primară este ținută să observe și preferințele copilului în căutarea trecutului. Pentru el trecutul este mai întâi atmosfera de basm și de legendă iar mai apoi poveste frumoasă de fapte minunate. Trebuie să-i satisfacem această preferință. Trecutul poporului său îi va fi prezentat așa cum el îl poate vedea, căci numai atâta istorie îi va rămâne în suflet cât sufletul său a înțeles și a gustat.

Dacă istoria ne dă spiritul și înțelepciunea trecutului limba maternă este mijlocitor spiritual pentru toate timpurile și în special pentru prezent.

Limba maternă a ocupat și în programele de până acum un loc dintre cele mai importante. Numai că, prin orele de limbă se înțelegea mai ales ore de gramatică, cu analize amănunțite și lipsite de viață.

Temeiul lecțiilor de limbă maternă trebuie să-l formeze din contră limba vorbită. Copiii vin de acasă cu un vocabular sărac și cu o pronunțare defectuasă. O firească sfiiciune îi împiedică adesea să arate și ceea ce știu. Dacă ne vom repezi dela început asupra lor cu disecări gramaticale și cu reguli severe de exprimare și pronunțare, omorim în fașă puținul pe care-l au. Coborându-ne din contră la nivelul lor, încurajându-i și completându-i punându-i pe ei să vorbească mai mult, iar noi corectându-i cu bunăvoință, (cu foarte multă bunăvoință la început!), dându-le în sfârșit lectura bogată și atrăgătoare, le dăm puțință să-și crească și întărească puterile de exprimare.

Gândirea, ea însăși având instrument mai precis de manifestare, se va preciza și-și va forma aripi.

Gramatica va veni numai după aceea. Ea vine să explice și să dea mijlocul supravegherii unei limbi vorbite corect. La început ea se va mărgini la simple observații de limbă și numai mai târziu va aborda probleme simple ce-i sunt proprii.

Ceea ce este just despre limba vorbită este în parte și despre cea scrisă. Scrierea corectă nu se învață, se deprinde. De aceea înainte de a se preda ortografia, se vor face numeroase exerciții de scriere corectă. Lecțiile ortografice în strânsă legătură cu cele de gramatică, vor fi, ca și acestea și la timp potrivit, mai mult lecții de observații ale limbii scrise. Iar ele sunt mai fructuoase dacă observația o face copilul pe scrisul care el însuși l-a desprins fără reguli, ceea ce cu puțin e posibil.

O limbă bogată, corectă și precisă și un scris corect nu sunt însă de ajuns. Posedăm cu adevărat o limbă, când o putem utiliza cu ușurință. Dacă vom învăța pe de rost ceea ce spun alți și vom scrie corect ceea ce descriu alții, ne vom încurca la primele fraze proprii. Fiecare cm își crează, am putea spune, limba de care se va servi mai târziu. Școala trebuie să stimuleze această creație, care în materie de limbă, s'a numit obișnuit compoziție. S'a înțeles însă de obicei prin compoziție, învățarea unor reguli sau definiții despre timpurile de compoziții făcute de alții. Drumul cel bun este cel care dă copilului obișnuința de a-și spune clar gândul și apoi să-și dea seama de ce e bine așa. Compunerea orală (povestirea) și compunerea scrisă, deopotrivă contribuie la această claritate și bogăție în expunere, care trebuie să fie idealul studiului limbii materne. Dacă la acestea se adaugă un cetit ușor și expresiv, copilul a căpătat cu adevărat tehnica limbii sale și cu aceasta una din tehnicile cele mai însemnate ale auto-culturii sale, pentru toată viața.

3. Educația minții, făcută prin lecții, după principiile și în spiritul arătat mai sus, oricât am face-o de vie, va avea întotdeauna și un miros de didacticism. Activitatea elevilor e prea puțin personală și atmosfera este prea de moment și factice. Ceea ce poate crea o atmosferă mai vie, cu o viață proprie și de mai multă permanență sunt creațiile cu caracter

mai instituțional, așa cum am arătat și la capitolul educațieⁱ sanitare. Școala nouă a creat și experimentat deja un număr de astfel de instituții, care s'au dovedit de mare folos educativ. Vom indica în cele ce urmează pe cele recomandate de programa de față, atât pentru educația științifică și gospodărească a elevilor, cât și pentru educația literară:

a) Pentru educația științifică fiecare clasă și deosebit școala întreagă trebuie să aibă un muzeu, cu material adunat sau material lucrat de elevi. El va fi de asemenea îmbogățit cu caietele și foile de observație colectivă ale elevilor, cu privire la diferitele fenomene naturale și mai ales cu privire la clima regiunii.

Pentru observația plantelor și pentru deprinderea de a le cultiva și iubi, fiecare școală are *grădina sa școlară*, iar pentru cursul superior și *câmpul de experiență*. Aceștia trebuie să li se dea importanța pe care o merită. Ele au fost create mai puțin pentru a veni în ajutorul comitetelor școlare sau învățătorilor, și mai mult pentru rostul lor educativ, școala întreagă elevi și învățători, trebuie să activeze în grădină și la câmp, nu la întâmplare, ci după planuri bine studiate, care să formeze din copiii țăranilor de azi, gospodari în curent cu gospodăria modernă.

În clasele elementare (I—IV), primează activitatea de cunoaștere, — cunoaștere activă, — a acestui mediu. De aceea grădina școlară este de ajuns pentru aplicații agricole acum. În clasele cursului primar superior, când copilul începe să înțelegă valoarea practică a lucrului, activitatea practică dobândește și ea o valoare mai mare. Acum elevul poate trece să lucreze pe lotul școlar, pentru a căpăta deprinderi practice propriu zise.

Nu trebuie să ne facem însă iluzii. Nici acum elevul nu e copt pentru munca lotului școlar. Lucrul acesta ar fi să-l facă școala complimentară propriu zisă — pe care n'o avem încă — și școala superioară populară.

Până atunci lotul școlar rămâne să fie câmp de încercări practice numai pentru cursul primar superior.

Cum se va lucra? Nu există nicio regulă azi în această privință. Până la stabilirea unor norme, care să iasă din experiență, Ministerul propune câteva norme generale de urmat

Prima se referă la munca sezonieră a școlii în legătură cu orice lecții de științe (pe centre de interes), — dacă nu în grădina școlară proprie, în grădini de gospodari. A doua normă cere învățătorilor directori să facă planuri de cultură, separat pentru grădină și pentru lotul școlar, pe 3—5 ani. Executarea primului plan e condusă de elevii clasei a IV-a; executarea celui de al doilea de elevii clasei a VII-a. Fiecare plan trebuie să cuprindă: așezarea grădinii (lotului), posibilități de cultură, planul propriu zis.

Alături de grădină, *atelierul* va completa această educație practică, la orașe fiind el pivotul ei.

În sfârșit încununarea educațiunii gospodărești în spiritul cerut de nevoile noastre sociale și naționale îl va da o altă instituție școlară, creată după modelul vieții reale: *cooperativa*. Școala veche, făcută mai ales pentru nevoile burgheziei, a încurajat mai mult spiritul de economie individuală, prin casele de economii. Fără a fi împotriva acestora, școala nouă trebuie să dea sprijinul său în primul rând cooperativei, ca una care este menită să facă educația economică maselor mari atât de producători, cât și de consumatori, a întregii țări deci. Aci la cooperativă se vor aplica și cunoștințele de contabilitate și tot prin cooperativă se va ține legătura și cu viața economică din afară de școală. Învățământul matematicii și al contabilității, aplicat aici, pierde din ariditatea lui și își arată mai lămurit folosul.

Pentru a deprinde cât se poate mai bine ceva din secretele cooperativei — atâta cât se poate în clasele primare, se recomandă metoda rotației la lucru. Clasele de bază (a IV-a pentru cursul elementar și a VII-a pentru cel superior), să fie împărțite în tot atâtea echipe de lucru, care să treacă pe rând la lucru, în calitățile de tehnicieni ai cooperativei: secretar, casier, vânzători. Fiecare echipă ar putea fi cât un cuib străjeresc, fiecare dintre funcționarii (tehnicienii) cooperativei, având unul sau doi ajutori.

Împletim astfel încă odată școala cu străjeria și realizăm și o metodă de lucru care este și practică și rațională.

Pentru legarea studiului matematicilor de realitate, școala nouă utilizează în unele părți *fișierul matematic*, fișe documentare, cu prețuri sau cantități diferite de produse locale, pe care

ȘCOALA VREMII

elevii le utilizează la alcătuirea de probleme cu material local. Este un mijloc real de educație realistă, pe care noi îl recomandăm să fie executat prin cooperativă. Aci să găsească elevii de toate clasele, tot ce interesează vieța economică locală și care poate fi material de calcul: cât produce în medie un hectar dintr'un produs agricol, cât lapte dă o vacă, prețul local al diverselor produse, etc. Este un exercițiu care pasionează și desobișnuiește spiritul de ficțiuni:

b) Pentru educația literară programa de față recomandă următoarele instituții școlare: muzeul istoric, biblioteca și șezătoarea.

Muzeul Istoric va fi și o anexă a manualului de Istorie, adunând tot ceea ce poate ilustra lecțiile din manual (fotografii, desene, documente, etc.), dar va avea și caracterul unei instituții cu valoare autentică. Aci se vor aduna și pune în ordine documente ale trecutului local. Adunat în ani de-a-rândul, acest material poate da naștere unui muzeu istoric cu care și școala și știința să se poată mândri.

Biblioteca clasei și a școlii va folosi mai ales studiului limbii. Aci învățătorul trebuie să știe că are de lucru. Biblioteca clasei sale nu folosește la nimic, dacă nu conține cărți ce se potrivesc vârstei copiilor. O astfel de bibliotecă nu se obține adunând cărți la întâmplare și nu poate fi nici opera unei singure generații de elevi și a unui an de studii. Bibliotecile odată întemeiate, trebuiesc conținuate de urmași, fiecare generație și fiecare dascăl având ambiția să aducă aportul său prețios.

Șezătoarea. Introducerea orei de șezătoare în școala primară a însemnat, pentru școala noastră, o adevărată victorie. Ea aduce în școală spiritul vieții noastre sociale, în ce are ea mai românesc și mai popular.

Din nenorocire însă suntem încă foarte departe și de înțelegerea și de practicarea ei. Pentru o mai serioasă luare în considerare, se institue de astă dată cu caracter obligatoriu și se dau și indicații mai precise de modul cum trebuie practică. Instrucțiuni complimentare nu vor întârzia, pentru a face din ea centrul vieții spirituale integrale a școlii, în spiritul și spre promovarea culturii locale.

Pentru organizarea șezătorilor, învățătorii vor utiliza cuiburile străjerești, care vor fi însărcinate să facă acest oficiu, cu rândul, crendu-se și un spirit de întrecere între ele.

Iar pentru ca șezătoarea să fie și ea modernizată, se recomandă ca în cadrul ei să se realizeze și jurnalul vorbit cu povestirea pe scurt a evenimentelor de actualitate ce pot interesa pe școlari, jurnalul de perete, cu tăieturi în ziare și reviste, sau compoziții personale de ale elevilor, precum și o revistă a școlii. Cum însă aceasta din urmă este mai greu de realizat pe școli, o poate face un județ sau o regiune, care poate tipări o revistă cu colaborarea școlărilor. Regiunea sau județul, de altfel, mai pot avea încă și un cinematograful foarte atrăgător și foarte folositor pentru educație, atât pe latura umanistă, cât și pe cea științifică.

A. Educația științifică

Geografia

Clasa I-a

În clasa I-a se fac lecțiuni de cunoașterea mediului imediat intuit de elevi, fără manual. Am putea spune că nici nu sunt propriu-zis geografice; sau sunt numai pentru că ele fac introducerea geografiei, adevărate, care vine mai târziu.

Trimestrul I. Centru de interes: școala. a) Despre școală în genere. Clasele. Clasa noastră și lucrurile din clasă; b) Desenul (planul) clasei, (fără definiție). Planul școlii. (În desenarea planului se ține seamă de orientarea precisă a lui, fără însă a se vorbi despre punctele cardinale); c) Vieața școlii: învățătorii și elevii.

Trimestrul II. Centru de interes: casa părintească. a) Casa părintească. Încăperile ei; b) Planul casei părintești (desen linear fără definiții, ca și pentru școală); c) Familia. Compoziția familiei. Rudele. Numele de botez și numele de familie.

Trimestrul III. Centre de interes: curtea și grădina casei părintești. a) Curtea casei părintești. Ce cuprinde obișnuit, în localitate, curtea casei părintești. Animalele de curte. Planul unei curți (desen simplu fără definiții); b) Grădina casei părintești. Plantele obișnuite din grădină (numirea, folosul lor). Planul unei grădini din localitate.

Clasa a II-a

(tot fără manual)

Trimestrul I. Centru de interes: ulița (strada). a) Precizarea noțiunilor despre școală și casa părintească. Biserica; b) Punc-

tele cardinale. Orientarea. Planul școlii, planul casei părintești și planul bisericii, orientate după punctele cardinale; c) Ulița (strada) noastră. Principalele clădiri și monumente de pe ulița noastră, până la școală. planul uliței (străz i) noastre.

Trimestrul II. Centru de interes; *satul*. a) Vizitarea satului. Așezarea satului. Vecinătățile. Ulițele mai însemnate. b) Planul satului cu clădirile și ulițele sale; c) Locuitorii satului nostru. Ocupația lor. Cum e în alte sate. Conducerea satelor, organizarea lor în comune. Autoritățile comunale.

Școlile dela oraș au ca centru de interes orașul, pe care-l tratează după același plan, căutând să nu intre în amănunte prea multe, pentru a nu încărca mintea copiilor.

Trimestrul III. Centru de interes: regiunea; a) (Elevii dela țară fac câteva lecții sumare despre oraș, iar cei dela oraș despre sat. E necesară pentru aceasta și o excursie și cât mai multe fotografii sau un film; b) excursii în regiune — fotografii sau film. Așezarea regiunii. Despre relief și ape (noțiuni sumare, după exemplele luate și intuite din realitate). Relieful și apele regiunii; c) Flora și fauna regiunii; d) Locuitorii și ocupația lor. Conducerea regiunii. Impărțirea ei în județe.

Clasa a III-a

Trimestrul I. Centru de interes: România (țara) a) Revederea națiunilor geografice învățate și precizarea lor în manual: puncte cardinale, relief, ape. Despre plan și hartă; b) România. Hotarele României, forma și mărimea lor. Înfundarea țării; c) Ținuturile istorice ale României: Banatul, Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Transilvania, Crișana, Meramureș, Moldova, Bucovina și Basrabia,

Trimestrul II. Centru de interes: România (relief și ape: a) Relieful României. Munți și păduri. Dealuri. Câmpiile; b) Apele Marea Neagră. Dunărea. Nistrul. Tisa. Văi și ape mai importante ce se varsă în Tisa: Someșul, Crișul, Mureșul, și Târnavale. Văi și ape ce se varsă în Dunăre: Jiul, cu afluenții lui, Oltul, Argeșul (cu Dâmbovița și Neajlov), Ialomița (cu Prahova), Siretul cu afluenții lui, prutul cu Jijia. Locurile mai însemnate; c) Considerații generale asupra reliefului și apelor din România.

Trimestrul III: Centru de interes: România (clima României): a) factorii care determină clima unei țări sau a unei regiuni. Cele patru anotimpuri în diferite părți ale țării. Zonele climaterice ale

țării; b) Vegetația țării după regiuni: la munți, la deal, la câmpie, în regiunea apelor, la mare. Rolul pădurii în viața poporului nostru. Animalele țării noastre, după regiuni (animalele sălbatice și animale domestice).

Clasă IV-a

Trimestrul I: Centru de interes: România (viața economică): a) O scurtă recapitulare: România, relieful și apele ei. Clima. Bogațiile naturale ale României: plante, animale, solul și subsolul țării; b) Ocupațiile locuitorilor. Agricultură. Creșterea vitelor. Alte ocupații ale locuitorilor dela sate. Industria. Comerțul. Căile de comunicație; c) Locuitorii României după naționalitate, religie, ocupații. Conducerea țării. Impărțirea ei administrativă. Viața culturală. Monumente și lucruri istorice.

Trimestrul II: Centru de interes; Europa: a) Revederea noțiunilor despre relief și ape. Completarea lor: mări, oceane, golfuri, insule, arhipelag, peninsule, strâmtoare. Despre continent; b) Europa. Relieful Europei. Apele. Clima Europei. Vegetația ei. Animalele. Neamurile Europei; c) Statele Europei (pe scurt). Locul României între aceste State ale Europei

Trimestrul III: Centru de interes: Globul pământesc. a) Globul pământesc, forma și mișcările lui. Continente și oceane; b) Noțiuni sumare despre fiecare continent: relief, ape, climă, vegetație, animale, rase omenești, State; c) Relațiile continentului nostru cu alte continente. Relațiile țării noastre cu țări din alte continente.

Clasa V-a

Trimestrul I: Centru de interes: Globul pământesc, a) Forma pământului. Mișcările lui. Ziua și noaptea. Anotimpurile. Zonele de căldură; b) Fața pământului: uscatul, apele. Despre continente și oceane; c) Clima: legătura ei cu uscatul și apele. Clima continentală, specială privire asupra ei.

Trimestrul II: Centru de interes: Pământul (vegetația). a) Condițiile de climă ale vegetației pe pământ. Celelalte condiții; b) Zonele de vegetație: pădurile ecuatoriale, savanele, pustii, zona mediteraneană, păduri cu frunza căzătoare, zona polară; c) Zona Țării noastre. Comparatie cu zona altor țări. Lecturi.

Trimestrul III: Centru de interes: Pământul (animalele). a) Condiții de viață ale animalelor pe pământ. Adaptarea la mediu;

b) Animalele de mare. Animalele pe uscat, după climă: caldă, temperată, polară, ; c) Animalele din țara noastră. Comparație cu animalele actor țari. Lecturi.

Clasa VI-a

Centru de interes: Lumea (geografia economică și politică): a) Omul ca factor economic. Evoluția vieții economice. Forme de viață economică: vânătoare și pescuitul, păstoria agricultura, industria, comerțul. Exemple de state care au forme de viață economică din cele arătate. Cooperația daneză; b) Rasele omenești. Rasa albă: popoare, răspândirea ei pe pământ. Aspecte de viață colectivă la diferite popoare: sate și orașe. Satul românesc, comparație cu orașul; comparație cu satele altor popoare.

Clasa VII-a

Centru de interes: România. a) România: hotare, întindere relief și ape. Clima. Vegetația și animalele; b) Viața economică a țării: Agricultura, creșterea vitelor, industria (industria casnică, meșteșugurile, industria mare) comerțul. Cooperația; c) Așezări omenești, după regiuni: sate; orașe. Viața culturală. Impărțirea administrativă a țării: regiunea, județul comuna. Legăturile țării noastre cu alte țării.

Științe naturale

Clasa I-a

În clasa I nu se fac lecții de științe naturale, proprizis Se face ceea ce s'a obișnuit până acum a se numai "intuiție", ceea ce în limba franceză s'a numit „leçon de choses“, pentru a deșlepta spiritul de observație al copilului.

Subiectele observației sunt în legătură cu centrele de interes arătate la capitolul geografie. Pentru aceasta nici nu ne servim de manual.

Trimestrul I: a) Intuiția câtorva lucruri din clasă; banca, tabla, catedra; b) Intuirea lucrurilor și ființelor despre care se vorbește în abecedar, cu ocazia învățării literilor.

Trimestrul II: a) Intuirea câtorva lucruri și ființe de pe lângă casa părintească: soba, masa, patul; apoi: câinele, pisica; b) Ființe și lucruri indicate de abecedar la fiecare literă nou învățată.

Trimestrul III: Intuirea câtorva plante și animale de curte (după regiune și localitate): prunul, corcodușul, mărul, etc.: apoi: vaca, oaia, calul, porcul, câteva păsări (după regiune): găina, rața, etc.

Clasa II-a

În clasa II-a se continuă și aprofundează ceea ce s'a început în clasa I-a, fără a se trece nici acum la știința propriu zisă. De astădată însă se precizează mai bine obiectul: plante și animale, grupate pe centre de interes propriu (altele decât cele indicate la capitolul „geografic“).

Trimestrul I: Centre de interes: Grădina de pomi, Via. a) Grădina noastră de pomi (sau o grădină cunoscută care se vizitează). Grădinile de pomi din regiune: ce se cultivă, cum sunt și cum ar trebui să fie. Câțiva pomi roditori: mărul, părul, prunul, caisul, cireșul, etc. Se insistă asupra celor cultivați în localitate, chiar dacă nu sunt trecuți în manuale și programe; b) Via. Via noastră (sau o vie cunoscută, care se vizitează). Viile din regiune; Câteva varietăți de struguri (fără prea multe explicații) Foloase.

Trimestrul II: Centru de interes: Grajdul vitelor. a) Vizitarea câtorva grajduri, oprindu-se în mod deosebit la unul dintre ele. Grajdul ca locuință a animalelor domestice: cum e construit, lucrurile din grajd. Igiena grajdului; Câteva animale domestice: vaca, oaia, calul, porcul, etc.; și câteva păsări: găina, găscă, rața, curca, etc., — după localitate, insistându-se asupra celor mai mult crescute de localnici. Îngrijirea animalelor și foloasele lor.

Trimestrul III: Centru de interes: Lunca. a) Se va vizita pe cât posibil cel puțin o luncă din regiune. Lunca ..... (numele ei obișnuit). Ce este o luncă; b) Plantele din luncă: salcia, răchita, plopul, pluta. Alte plante; c) Animalele din luncă (păsări în special): cioara, cucul, ciocănitoarea, mierla, privighetoarea, etc.) Se insistă asupra celor cunoscute localnicilor.

Notă: La orașe centrele de interes, „grădina de pomi“, și grajdul vitelor, se fac sumar, intuiția făcându-se mai ales după fotografii. În schimb, se tratează pe larg: a) În trimestrul I, un atelier de meseriași mai frecvent. principalele meserii: fierăria, lemnăria, mecanica. Manualul va cuprinde bucăți de lectură (descrieri) ca model. Lecțiile se vor face după realitate; b) În trimes-

strul II, la oraș se fac: un magazin (băcănie). Mărfuri, calități, vânzarea, cumpărarea.

Elevii școlilor de stat cetesc și ei și li se explică bucățile de lectură referitoare la centrele de viață orășănească, oprindu-se însă mai puțin asupra lor. Intuirea o fac după fotografii, dacă nu pot vizita și în realitate întreprinderile despre care vorbesc. După regiuni, deasemenea elevii vor schimba centrul „grajdul vitelor“, cu un altul mai obișnuit în localitate; staulul cociaa, etc.

Clasa III-a

Trimestrul I. a) Sol și subsol, importanța fiecăruia, Solul și subsolul regiunii (se arată în grădină sau afară la câmp); b) Noțiuni sumare de felul cum s'au format; munții, văile, câmpia, straturile de pământ. Rolul apei prefacerea alcătuirii scoarței de pământ.

— Se va ține seamă de nivelul de înțelegere a copiilor și de faptul că ei n'au învățat încă nimic despre globul pământesc. Noțiunile ce se dau, trebuie să fie numai din acelea, care se pot sprijini pe observații directe și pe înțelegerea lor.

Trimestrul II. Centru de interes: Râul, (balta, marea): a) Albia râului, cum s'a format. Ținuturile ce parcurge râul după anotimpuri. b) Vegetația din jurul unui râu. Vietățile ce trăesc în râu; c) Foloasele ce sunt aduse de râu: umezeala regiunii, adăpatul veșuitoarelor, plutit, morărit; irigație, electricitate. etc.

— În localitățile unde, în apropiere, se află fluviul Dunărea, Nistru, o baltă, un lac, sau Marea, se ia drept centru de interes acestea, și se fac după aceleași plan. Despre celelalte se face în mod sumar, prin comparație, și numai într'una sau două lecții.

Trimestrul III. Centru de interes: Pădurea: Pădurea noastră (numele ei). O excursie în pădure. Așezarea pădurii și ceva despre originea ei; b) Diferite feluri de pădure din țara noastră, după regiuni; pădurea de câmpie, de deal, de munte. Se vorbește despre fiecare separat, insistându-se asupra acelor, care se află în apropiere de localitatea unde e școala); c) Câțiva arbori din pădurile noastre: bradul, fagul, stejarul, etc. Elevii vor căuta să cunoască toți arborii din pădurea lor, cu numele lor popular, fără prea multe amănunte despre înfățișarea și viața lor.

Clasa IV-a

Trimestrul I. Centru de interes: Țarina: Țarina noastră. O plimbare prin țarină. Așezarea țarinei noastre și ceva despre trecutul ei; b) Diferite feluri de țarină, după regiuni: de câmpie, de deal, de munte, (Fiecare tip se tratează izolat, insistându-se asupra celui din localitate); c) Cultura câtorva plante mai însemnate: grâul, porumbul, legumele, zarzavaturile. Se insistă mult asupra celor ce se pot cultiva în localitate.

Trimestrul II: Centru de interes: grajdul și curtea (cotețul) păsărilor: a) Se vizitează grajduri mai bine întreținute din localitate. Observații sumare asupra lor, și notarea lor într'o descriere, dată ca temă la școală. Diferite tipuri de grajduri, după regiuni și puțințe. Un grajd bun și bine întreținut. Creșterea câtorva animale domestice: vaca, boul, calul; c) Curtea (cotețul) păsărilor. Vizitarea celor din sat. Observațiunile notate într'o descriere dată ca temă. Sisteme de cotețe bune pentru păsări, în special pentru cele obișnuite în localitatea unde e școala. Creșterea câtorva păsări domestice: găin, gășca, rața, curca, etc.

Trimestrul III. Centre de interes: Gospodăria. a) Vizitarea câtorva gospodării mai de frunte din sat. Temă scrisă în clasă despre cele observate de elevi cu acest prilej; b) ce este o gospodărie, cu toate ramificațiile ei. Tipuri de gospodării, după regiuni, insistându-se asupra tipului local; c) Câteva ocupații gospodărești; albinăritul, creșterea viermilor de mătase, etc.

Se vorbește mai pe larg despre acele ocupații care se găsesc în localitate, chiar dacă nu sunt trecute în program. Asupra lor se dau teme scrise apoi elevilor. Păstrarea și transformarea câtorva produse vegetale, (cereale, fructe) și animale, (lapte, lâna pielea). Comercializarea lor.

Notă. La orașe, centrele de interes indicate pentru clasa a IV-a, se trec mai sumar. În schimb, se fac, după un plan asemănător: a) În trimestrul I, unul din centrele de interes: moara, fabrica de zahăr sau orice altă fabrică, în legătură cu produsele vegetale ale regiunii; b) În trimestrul II: lăptăria, (fabrica de lapte brânză și un), fabrica de preparat carnea, tăbăcăria, etc., în legătură cu produsele animale ale regiunii.

Clasa V-a

Trimestrul I: a) Condițiile generale ale vieții pe pământ; pentru plante, pentru animale, pentru om; b) Cum a apărut pe

pământ vieața: evoluția ei dela ființele cele mai simple, la om. Lupta pentru trai și tovărășia pentru trai. (Toate aceste chestiuni se vor trata cât se poate de simplu și pe înțelesul copiilor de 12—13 ani); c) Aplicații la țara noastră; vechimea pământului românesc, animale, care au fost și au dispărut (zimbrul, caii de rasă moldovenească). Cauza dispariției lor.

Trimestrul II: a) Despre plante. Părțile (organele) unei plante și funcțiunile lor; b) Plante fără flori (mușchiul, feriga, ciuperca, etc.), și plante cu flori. Exemple. Arbori și pomi roditori. Cereale. Legume. Zarzavaturi. Plante industriale (descrierea și folosul lor); c) alcătuirea unui ierbar cu plantele locale.

Trimestrul III: a) Despre animale și vieața lor. Omul organe și funcțiuni, comparație cu celelalte animale; b) Vertebrate: mamifere, păsări, reptile, pești. (exemple care se dau și se descriu pentru fiecare specie, vor fi luate dintre animalele cunoscute, din țara noastră, după care se vor cita apoi, fără descriere, animalele asemănătoare din țară și din alte țări). Animalele nevertebrate: panglica limbricul, râma, scoica, melcul, cărăbușul insectele) păianjenul (descriere sumară a fiecăruia). Privire asupra nevertebratelor; c) Alcătuirea unui insectar și a unui album cu cu desene și fotografii de animale.

Clasa VI-a (Agricultura)

a) Introducere: pământul și felurile de pământ pentru cultură. Dușmanii plantelor; b) Se tratează următoarele centre de interes agricol, insistându-se asupra de interes local: grădina de zarzavat, grădina de pomi, câmpul, via.

— Grădina de zarzavaturi și legume. Alegerea pământului planul de cultură, pregătirea pământului. Cultura câtorva zarzavaturi (castraveți, pătlăgele, ardei, varză, etc.), și a câtorva legume (fasole, mazăre, cartofi, etc.) În fiecare localitate se va vorbi despre toate plantele mai obișnuite acolo.

— Grădina de pomi, planul de cultură, pregătirea pământului. Cultura pomilor roditori: mărul, părul, gutuiul, caisul, ciresul, piersicul, etc. Se insistă asupra celor ce pot fi cultivați mai bine în localitate.

— Câmpul. Cultura cerealelor (grâul, orzul, ovăzul, secara și orumbul) și a furajelor, meiul, mătura, trifoiul și lucerna).

— Via. Alegerea locului, planul de cultură, pregătirea terenului. Cultura viței de vie. Fabricarea vinului.

— Pădurea ca unitate de viață, cu plante și animale, după regiuni. Esențe. Protecția și îngrijirea pădurii, exploatarea ei.

Clasa VI-a (Secția comercială)

Centrul de interes: piața (târgul). a) Piața sau târgul din localitate (vizitarea acesteia). Descrierea ei ca temă scrisă, dată în clasă, după observațiile făcute. Ce este o piață (târg); b) Mărfuri, — clasificarea lor, ținându-se seama de practicarea comerțului în localitate și regiunea respectivă: zarzavaturi, fructe, cereale, lemne; c) Cunoștințe de tehnică a comerțului, măsuri de greutate, (în special cele întrebuintate în țara noastră și în regiune) și ambalaj (diferite feluri de ambalaj). Despre greutatea brută, greutatea netă, dara, colete, mărci și numere. Vânzarea cu bucata și cu duzina. Despre calitate și preț, — raportul dintre ele. Prețul unitar. Cumpărare și vânzare, pe bani gata și pe credit. Vânzarea franco-gara, franco-bord, loco-magazie, loco-gară, încărcat în vagon, etc. Clauze: văzut și plăcut. Despre cumpărare în contul altuia. Comisionul. Incasări, achitări, plată, arvună. Despre căile de comunicație și rolul lor în transportul mărfurilor. Societăți comerciale.

— Secția comercială trece sumar, în două-trei lecțiuni și materia prevăzută la secția agricole, cu care este în legătură. Aceiaș lucru face și secția agricolă, pentru cea comercială.

Clasa VI-a (Secția industrială)

Centrul de interes: Fabrica. a) Se vizitează fabricile sau ateliere mai importante din localitate sau din apropierea localității. Ce este un atelier? Ce este o fabrică? Organizarea lor, Elevii vor descrie, ca temă dată în clasă, fabrica sau atelierul vizitat, care interesează mai mult școala respectivă; b) Despre meserii (meseria unui atelier sau meseriile ce se pot încadra într'o fabrică). Principalele meserii: fierăria, tâmplăria, mecanica practică; c) Atelierul de fierărie, — diviziunile lui: forja, lăcătușeria și cazaneria, turnătoria, tinichigieria. Cunoștințe generale tehnice în legătură cu acest atelier. Materialele ce se întrebuintează. Măsuri

de greutate și ambalaj. Greutatea brută și greutatea netă, dara, colete mărci, numere. Vânzarea cu bucata și cu duzina. Despre calitate și preț, — raportul dintre ele. Despre căile de comunicație și rotul lor în transportul mărfurilor; d) Atelierul de lemnărie, — diviziunile lui: dulgherie, tâmplărie, rotărie. Cunoștințele generale tehnice, în legătură cu acest atelier: după indicațiile date la atelierul de fierărie; e) Atelierul de mecanică practică. Cunoștințele tehnice generale ca pentru atelierul de fierărie și lemnărie.

— Elevii fac toată materia indicată în program, insistându-se la fiecare școală asupra cunoașterii atelierului care interesează mai mult localitatea și școala respectivă.

Clasa VII-a (Secția agricolă)

Se tratează următoarele centre de interes, insistându-se asupra celor de interes local: grajdul vitelor, stâna, cocina porcului curtea păsărilor.

a) Grajdul vitelor. Vizitarea grajdurilor din localitate. Descrierea unui grajd, ca temă scrisă, dată în clasă. Cum trebuie construit un grajd, după regiuni. Creșterea bovinelor, a raselor din localitate sau care pot fi adaptate localității. Creșterea cailor;

b) Stâna. Vizitarea unei stâne sau cel puțin a unui staul. Descrierea lor, dată ca temă în clasă. Cum este o stână sau un staul. Creșterea oilor, în special a rasei locale;

c) Cocina porcului. Vizitarea unei cocine model. Descrierea ei. Creșterea porcilor;

d) Curtea păsărilor. Se va vizita o curte de păsări cu amenajările cerute de o creștere rațională a păsărilor. Descrierea. Creșterea principalelor păsări de curte: găina, curca, rața, găscă. Se va insista la fiecare școală asupra pasării care se crește sau s'ar putea crește în localitate.

— După aceleas norme se tratează stupina, iar la fete viermii de mătase.

— Noțiuni sumare de medicină veterinară, pentru toate animalele arătate mai sus;

e) Gospodăria săteanului. Diferite tipuri de gospodării, după regiuni. Noțiuni sumare de economie rurală: gospodăria țărănească, — așa cum este și cum ar trebui să fie (o cooperativă în mic). Conducerea unei gospodării. Despre bugetul unei gospodării. În special a uneia de tip local.

Clasa VII-a

(Secțiile comerciale și industriale)

În ora dată pentru „științele naturale aplicate la gospodărie“ secțiile comercială și industrială, fac mai pe larg materia indicată la capitolul științelor fizico-chimice.

Științele fizico-chimice

Clasa III-a

I. Trimestrul I: Despre compoziția pământului. Pământul, nisipos. Fabricarea. Sticlei. Argila, fabricarea oalelor. Varul și întrebuințările lor. Cărbunii de pământ. Țițeiul. Câteva metale: arama, zincul, cositorul fierul.

II. Trimestrul II: Apa. Ce este apa și foloasele ei. Evaporarea apei. Ferbere. Puterea vaporilor. Cum se formează roua, ceața, norii și ploaia. Înghețarea apei. Ghiața. bruma, zăpada, poleiul. Degerarea legumelor.

III. Trimestrul III: Aerul. Ce este aerul și foloasele lui pentru viața noastră. Atmosfera. Despre căldură. Dilatarea corpurilor prin căldură, — aplicațiuni practice. Termometrul. Corpuri bune și rele conducătoare de căldură. Încălzirea apei și aerului. Vântul.

Clasa IV-a

I. Trimestrul I: Puterea vaporilor. Mașina cu vaporii. Aplicații în agricultură: mașina de arat (cu vaporii, mașina de treierat, și locomotiva (noțiuni sumare).

II. Trimestrul II: Produse animale. Laptele, — facerea untului și a brânzei. Untura și seul. Fabricarea săpunului și lumânărilor. Lâna și părul animalelor. Fabricarea dimiei și postavului. Păstrarea ouălor. Alte produse locale care se vor face în afară de ce este trecut în manual.

III. Trimestrul III. Electricitatea. Cum se capătă electricitate. Electricitatea atmosferică: fulger, trăsnet, paratrăsnet.

— Despre magneți.

— Despre electromagneți. Aplicațiile electricității în gospodărie: soneria, luminat, încălzit, etc.

Clasa I-a

Trimestrul I: Fizică. Despre corpuri. Stările corpurilor, Despre greutate. Echilibrul corpurilor. Pârghii, scripeți; măsurarea

greutăților. Importanța pârghiilor;

b) Chimie. Proprietățile fizice ale corpurilor. Corpuri simple și corpuri compuse. Despre atomi și molecule. Legea conservării materiei.

Trimestrul II: a) Fizică. Corpuri lichide. Plutirea. — vase plătitoare. Despre vase comunicante. Densitatea. Aplicații la viața practică: alcoolmetrul și lactometrul;

b) Chimie. Apa, Descompunerea apei. Despre oxigen și hidrogen. Rolul lor în natură.

Trimestrul III: a) Fizică. Atmosfera: presiune atmosferică, barometre. Plutitul în atmosferă. Căldura, propagarea ei. Dilatarea corpurilor, — aplicații. Termometrul. Schimbarea stării corpurilor. Mașina cu vaporii. Aplicații;

b) Chimie. Aerul atmosferic. Azotul. Despre amestec și combinație.

Clasa VI-a

a) Fizică. Sunetul. Aplicații. Lumina. Propagarea luminii. Reflecția și refracția luminii. Despre lentile. Ochiul omenesc. Fotografia;

b) Chimie. Despre metale și metaloizi. Metale: sodiul, potasiul, calciul, mercurul, plumbul, zincul, cuprul, fierul, argintul, aurul și platina. Metaloide: clorul, sulful, fosforul, carbonul, etc. (Pe scurt despre fiecare).

Despre acizi și baze. Săruri. Despre îngrășămintele chimice.

— Cursurile comercial și industrial insistă în special asupra aplicațiilor în comerț și industrie.

Clasa VII-a

a) Fizică. Despre magneți. Felul magneților. Electricitatea. Electricitatea statică — Electricitatea dinamică. Despre acumulatori. Despre electromagneți și electromagnetism. Aplicații în gospodărie și agricultură. Aplicații în industrie, — pentru secțiunile comercială și industrială;

b) Chimie organică. Produse vegetale. Amidonul și celuloza. Produse animale. Despre fermentație. Petrolul și derivatele lui.

— Secțiunile comercială și industrială, având un număr dublu de ore, în clasa a VII-a, pentru fizică și chimie, vor trata mai pe larg chestiunile indicate mai sus.

Matematica

Clasa I-a

Trimestrul I:

- a) Exerciții de numărare a obiectelor din clasă și a elevilor.
 Grupe de lucruri și ființe;
 b) Numerile și semnele lor. Scrierea cifrelor dela 1 până la 5 și apoi dela 5 până la 10;
 c) Adunări și scăderi în cercul numerilor 1—10;
 d) Probleme cu date din viața școlarului începător și din viața în școală.

Trimestrul II:

- a) Numărare, grupe de lucruri și de ființe; cifre între 120;
 b) Adunări și scăderi între 1—20 Noțiunea de 10, ca tot;
 c) Despre prețuri și lungimi (metrul);
 d) Probleme cu adunări și scăderi, calculând prețuri și lungimi din viața de familie.

Trimestrul III:

- a) Numărarea și scrierea numerilor 1—100;
 b) Adunări și scăderi între 1—100. Numărarea din zece în zece.
 c) Despre greutate (kilogramul) și capacitate (litru);
 d) Probleme cu adunări și scăderi, calculând prețuri, lungimi, greutate și capacități din viața gospodărească.

Clasa II-a

Trimestrul I:

- a) Exerciții recapitulative: numărări, adunări și scăderi; probleme cu adunări și scăderi, în cadrul numerilor 1—100;
 b) Înmulțiri și împărțiri, în cadrul numerilor 1—100;
 c) Probleme compuse, cu date privind unitățile de viață; ulița, grădina și via.

Trimestrul II:

- a) Numărarea decadică. Exerciții de numărare și scrierea numerilor între 1—1.000;
 b) Metrul, gramul, litru, leu; multiplii lor. Exerciții de transformare dintr'o măsură mai mare în alta mai mică și invers;
 c) adunări și scăderi între 1—1000, cu date din viața satelor și creșterea animalelor domestice.

Trimestrul III:

- a) Înmulțiri și împărțiri cu numere între 1—1000;

b) Probleme recapitulative, cu adunări, scăderi, înmulțiri și împărțiri, în cadrul numerilor 1—1000;

c) Elevii sunt puși să compună și ei probleme, cu date locale sau să calculeze colectiv probleme de acest fel.

Clasa III-a

Trimestrul I:

a) Scrierea și citirea numerelor întregi până la un milion;

b) Cele patru operațiuni, cu numere până la un milion;

c) Probleme, calculând capacități, lungimi și greutatea de vase și metale.

Trimestrul II:

a) Frație și zecimale. Multiplii și submultiplii metrului, litrului și gramului;

b) Operațiuni cu numere zecimale;

c) Probleme cu date geografice și de șt. naturale și fizico-chimice, aplicate la viața reală.

Trimestrul III:

a) Frațiile ordinare: scrierea și citirea lor. Scrierea împărțirii, sub formă de fracție ordinară. Ce se întâmplă dacă înmulțim numărătorul sau numitorul cu un număr întreg? Transformarea fracțiilor ordinare în fracții zecimale;

b) Probleme aplicative. Probleme recapitulative, cu fracții ordinare și zecimale.

Clasa IV-a

Trimestrul I:

Probleme recapitulative asupra materiei din cl. III-a;

b) Introducere în geometrie, corpuri și suprafețe;

c) Unitatea de măsurat suprafețe. Multiplii și submultiplii metrului patrat;

d) Exerciții de transformare dintr'o măsură mare în alta mică și invers.

Trimestrul II:

a) Aflarea câtorva forme de suprafață: dreptunghi, patrat, paralelogram, triunghi, trapez;

b) Probleme cu date locale. Elevii măsoară individual și colectiv anumite suprafețe și și compun problemele.

Trimestrul III:

- a) Regula de trei simplă și aflarea dobânzii;
- b) Regula asociației;
- c) Probleme recapitulative, cu date din viața gospodărească.

Clasa V-a

Trimestrul I:

I. Aritmetică și geometrie:

- a) Revederea și aprofundarea operațiilor cu numere zecimale;
- b) Frații ordinare; cele patru operații cu fracții ordinare;
- c) Probleme cu date în legătură cu geografia și științele din cl. V.

Contabilitate:

- a) Noțiuni introductive despre capital, împrumuturi plasamente, creditor și debitor, procent, dobândă, timp;
- b) Regula de trei simplă și compusă.

Trimestrul II:

I. Aritmetică și geometrie:

- a) Revederea noțiunilor geometrice despre suprafețe. Despre poligoane regulate și cercuri. Măsurile de suprafață;
- b) Suprafața poligoanelor regulate și neregulate;
- c) Probleme.

Contabilitate:

- a) Aflarea dobânzii, cu timpul dat în ani, luni, zile. Aflarea capitalului, procentului și timpului.
- b) Probleme cu date din geografie și științele clasei, precum și din viața regiunii. Datele vor fi culese de elevi.

Trimestrul III:

I. Aritmetică și geometrie:

- a) Lungimea cercului. Aflarea diametrului și razei;
- b) Suprafața cercului;
- c) Probleme cu date geografice și științifice din cl. V. Probleme cu date regionale, culese de elevi.

II. Contabilitate:

- a) Despre tovarășii sau asociație;
- b) Cum se află câștigul fiecărui asociat din câștigul global cu timp egal și neegal;
- c) Probleme cu date din viața locală și în legătură cu cele învățate la geografie și științe.

Clasa VI-a

I. Aritmetică și geometrie:

a) Despre corpuri geometrice: prisme, piramide, cilindre, con, sferă;

b) Suprafața laterală și totală a prisme, piramidei, cilindrului și conului. Volumul lor;

c) Probleme în legătură cu centrele agricole din cl. VI.

II. Contabilitate:

a) Despre negustorie și bănci: noțiuni sumare. Despre mărfuri produse naturale și industriale;

b) Mijloace de plată: bani, chitanță, recepisă, ordonanță, efecte de comerț. Despre schimb;

c) Despre credit în general.

Clasa VII-a

I. Aritmetică și geometrie:

a) Cotitul (capacitatea) vaselor; probleme. Probleme de volum cu caracter gospodăresc;

b) Alcătuirea de devize pentru lucrări gospodărești;

c) Probleme de muncă agricolă, cu date locale.

II. Contabilitate:

a) Despre buget. Bugetul unui gospodar din regiune;

b) Cooperația. Noțiuni sumare de contabilitate cooperatistă;

c) exerciții ușoare, cu caracter gospodăresc local.

*Programa pentru lucru de mână
(Atelierul)*

1. Muncă și activitate sunt două noțiuni care nu sunt identice. Sfera noțiuni muncă este mult mai restrânsă, căci putem depune și o activitate care n'o putem numi muncă. Este jocul, activitatea firească vârstei fragede a primei copilării și a copilăriei a doua. Negreșit copilul poate pricepe puțin munca și adultul gusta jocul, dar pe câtă vreme copilul numai cu greutate și pe încetul se ridică la conceptul de muncă, adultul format preferă și găsește, din ce în ce mai mult satisfacții în cea de a doua.

Deosebirea între joc și muncă este de ordin psihologic. Jocul este o activitate gratuită. Activitatea depusă într'un joc nu urmărește un scop conștient. Plăcerea pe care o simțim executându-l dovedește, de sigur, că el răspunde unei nevoi a ființei noastre.

Dar aceasta este din străfunduri adânci, de acolo de unde vorbește graiul speței. De aceea în joc omul se uită pe sine.

Munca urmărește din contră un scop conștient. Nu trebuie să deducem de aici că munca este inferioară jocului. Munca cinstită pusă în slujba celor ce ne sunt dragi din jocul nostru, și chiar aceea prin care ne împlinim o datorie de grije față de noi înșine, este o activitate care înalță suflește. În ea găsim un sentiment superior, de natură morală pe care nu-l găsim la joc: sentimentul responsabilității.

Dar chiar această definiție ne arată greutatea pentru copil de a se ridica dintr'odată la înțelegerea satisfacției pe care o dă munca și deci și la practicarea ei din propriu îndemn. La început — și multă vreme — trebuie să împletim jocul cu munca, separându-le numai atunci când ele s'au separat și în mintea copilului.

Vârsta acestei înțelegeri se arată ca o primă licărire cam pela 11—12 ani, pentru a se pronunța mai mult către 14 ani.

2. Programele de studii trebuie să țină seama de adevărurile arătate mai sus, în formarea copilului pentru ceea ce va fi esența vieții sale de mai târziu: munca deprinsă și executată cu sentimentul superior al împlinirii unei datorii sfinte.

Activitatea educativă menită să ne formeze pentru acest scop să desfășoara în școală în legătură cu: grădina școlară atelejerul și cooperativa. Aci ne ocupăm de munca în atelier

Atelierul școlar servește pentru dobândirea deprinderilor în executarea lucrului ușor de mână mai întâiu, a unei maserii mai apoi.

Se va urma firul natural — dela joc — spre muncă adevărată în dobândirea acestor deprinderi.

Se va folosi în totul pornirea spre activitate a copiilor, făcându-se o muncă din plăcere — nu silită.

Lucrările vor fi: pentru joc, în slujba învățământului, cu caracter utilitar. Învățătorul trebuind să cunoască temeinic mediul în care activează. Trebuie să știe:

Ce se lucrează? Cum se lucrează? Din ce se lucrează? (Ce material local ori regional poate să aibă la îndemână? folosit și nefolosit).

S'ar putea întocmi un calendar al muncii locale, căutând să se vadă ce lucrări s'ar mai putea adăuga pentru a folosi timpul liber la sate. Pentru orașe model va fi munca dominantă a orașului respectiv, dacă e una, dacă nu, câte puțin din fiecare.

Cele mai frumoase modele de lucrări sunt cele executate de învățători ori de seriile mai vechi.

Ca o prețuire a muncii, ca o atenție față de activitatea practică a elevilor, lucrările executate de copii, care nu sunt puse în folosință, să alcătuiască o permanentă expoziție într-o sală ori pe coridoare. Dela intrare trebuie să se întâmpine icoana vredniciei copiilor.

Lucrările vor fi aranjate pe preocupări, în raport cu vârsta.

Pentru cunoașterea lucrărilor dintr-o regiune, s'ar putea organiza expoziții cu prilejul cercurilor culturale, când vor aduce lucrări toate școlile participante.

Pe județe se pot crea expoziții și chiar bazare aducătoare de venit.

Materialele de lucru vor fi procurate din timp: în vacanță și în primele ore de lucru dela începutul anului școlar, iar cele din comerț, odată cu procurarea cărților.

Potrivit localității și regiunii, se vor aduna: lemne, coaje, nuiele, frunze, semințe, mușchi, argilă, piatră, fuior.

Munca în atelier va fi în legătură și cu cea școlară propriu zisă. În această privință nu trebuie să uităm colaborarea elevilor pentru muzeul școlii.

Muzeul școlii se organizează separat de muzeul satului. Și unul și altul se organizează cu colaborarea acelorora cărora se adresează în întâiul loc. Să stărnim instinctul de colectare la copii, mobilizându-l pentru îmbogățirea materialului concret din muzeu.

Colecțiile minerale, vietățile plantele pentru ierbare se pot aduna și prepara pentru conservat, cu ajutorul școlărilor, încurajându-i să-și facă și colecții proprii.

Instrumentele pentru experiențe, ca și jucăriile științifice, se confecționează de copii, iar cele mai bune, alese prin concurs, se păstrează în muzeul școlii. De asemenea: hărți și reliefuri geografice, colecții de ilustrații, miniaturi de gospodărie, de sate, de orașe, fântâni, poduri, troițe, unelte, un interior de casă miniaturizat, păpuși în costumul lor local, o cetate, o mănăstire în mic, arme și unelte vechi în miniatură și desene, o scenă de luptă în reliefuri. Un ghid special va arăta, în amănunte, organizarea muzeului școlar pe centre urbane și rurale (pe regiuni).

O altă chestiune în legătură cu munca și educația ei este aceea a preorientării în școala primară.

Elevii ultimelor clase vor fi puși să vadă meseriile în acțiune, să mânuiască materia și uneltele, să fie purtați în medii profesionale, să vadă produsele manuale expuse în bazare, expoziții, în ilustrații.

Școlarii vor fi duși în ateliere, fabrici, șantiere de construcții, școli profesionale, birouri, întreprinderi, muzee, la lucrări agricole în toate sezoanele, să simtă munca și să participe la ea după puteri. Dar nu prin acele excursii de fine de an, ci prin vizite pregătite, legate de anumite lecții în cursul anului, după un program întocmit de acord cu întreprinderile de cercetat.

Atelierul școlar este un factor important de preorientare profesională.

Pe vârste elevii pot lucra :

Clasa I și a II-a.

Indoituri, țesături de hârtie. Aplicațiuni decorative din frunze ori pene. Jucării din semințe, fructe, bețișoare, mușchi, etc.

Din argilă ori plastilină, modelaj-gradat dela cele mai simple figuri.

Obiectele mărunte se vor grupa alcătuind miniaturi reprezentând: legende, obiceiuri, scene din viața copiilor, a statului.

Mici planșe cu reliefuri geografice (cl. II).

Din scândurele și nuiele: scărițe pentru flori, mobilă pentru păpuși.

Clasa III și a IV-a

Aplicațiuni din frunze (tablouri pentru înfrumusețarea clasei)
Modelaj — cunoștințe geografice.

Din crengi: de brad, mesteacăn, nuiele de răchită ori sipci, să se execute rame pentru deseme, ori tablouri, margini de hârti

Din ramuri de mesteacăn și brad se pot face bastoane, etajere cuiere, măsuțe, scaune de grădină, coșuri pentru hârtie.

Se vor deprinde elevii să lege carnețele de notițe, caiete, cărți

Din papură, paie, răchită, foi de porumb (după regiune) se vor face țesături și împletituri de obiecte folositoare (ștergătoare coșuri).

Clasa V, VI și a VII-a

Lucruri cu caracter pronunțat utilitar.

Ștergătoare, funduri, scaune, mese, polițe, dulapuri pentru bibliotecă ori farmacia clasei. Un lavoar (după modelul adoptat de Fundația Regală) să existe la fiecare clasă.

O serie de unelte potrivite ocupației de căpetenie din regiune. Un rastei pentru păstrarea uneltelor. se vor lega cărțile din bibliotecă, hărțile, tablourile. Școala se înzestrează și se înfrumusețează treptat prin colaborarea și hărnicia elevilor.

Fiecare serie de elevi, la absolvirea cursului primar, treauie să prezinte și lucruri colective, închinatc ocștei:

Podete, troițe, bănci pe marginea drumului, jgheaburi la fântâni.

În tablourile anexate la broșura cu instrucțiuni, se va arăta pe clasă și trimestre (trimestrul sezonier de școală), munca amănunțită din atelierul pentru lucru de mână, în corelație și cu celelalte activități educative. Munca aceasta respectă negreșit ideea concentrării întregii activități școlare pe centre de interes.

B. Educația literară (umanistă)

Istoria

Clasa III-a

Trimestrul I: Legenda întemeierii Romei. Romanii. Dacii și Geții. Traian și Decebal. Dacia sub Romani. Năvălirea barbarilor. Nașterea Poporului Român. Intemeierea Munteniei. Intemeierea Moldovei. Căderea Transilvaniei în stăpânirea ungurească. Legenda lui Gelu

Trimestrul II: Turcii și creșterea puterii turcești. Mircea cel Mare. Alexandru cel Bun. Ioan Corvin. și Matei Corvin Vlad Țepeș Ștefan cel Mare. Luptele lui. Neagoie Basarab. Petru Rareș. Ioan Vodă cel cumplit. Mihai Viteazul. Luptele lui cu Turcii. Luptele pentru unirea țărilor surori.

Trimestrul III: Matei Basarab și Vasile Lupu, începutul influenței grecești în Principate. Tipărirea celor dintâi cărți românești. Constantin Brâncoveanu. Dimitrie Cantemir. Domnia Fanarioșilor. Răpirea Bucovinei. Pierderea Basarabiei. Revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan. Starea de plâns a Țărilor Românești la începutul veacului trecut; haiducii și credința în mântuire.

Clasa I.-a

Trimestrul I: Scurtă recapitulare a istoriei noastre naționale dela origini până la 1821 (trei lecțiuni): istoria formării Poporului

Român, până la întemeierea principatelor; Domniile Principatelor Române, până la 1601; istoria Principatelor în veacul al XVII și XVIII.

— Revoluția lui Tudor Vladimirescu. Primii domni pământeni după revoluție. Ocupația rusească. Domniile regulamentare. Cele dintâi școli românești: Gh. Asachi, Gh. Lazar, Ion Eliade Rădulescu. Revoluția dela 1848 din Muntenia și Moldova.

Revoluția dela 1848 din Transilvania. Barbu Știrbei și Grigore Ghica. Unirea Principatelor. Cuza-Vodă și reformele lui.

Trimestrul II. Domnitorul Carol. Războiul pentru independență și ridicarea României la rangul de regat. Carol I rege, — domnia și faptele sale.

— Ferdinand I. Războiul cel Mare pentru unirea tuturor Românilor. Domnia Regelui Ferdinand I și reformele lui.

— M. S. Regele Carol II: și România de azi. Constituția cea nouă.

Trimestrul III. Câteva lecții de sinteză asupra istoriei noastre naționale: originea noastră. suferințele poporului nostru, vitejia strămoșilor, zorile mântuirii, locul poporului român între popoarele lumii.

Clasa V-Ia

Trimestrul I. a) Despre popoarele vechi (simplu și pe ton de poveste): Egiptenii, Evreii. Fenicienii, Caldeo-Asirienii și Persii. Se va insista, dar tot în stil simplu și pe înțelesul elevilor, asupra civilizației pe care aceste popoare au creat-o și ne-au lăsat-o și nouă moștenire;

b) Despre Greci. Credințele lor, eroii, ceva din istoria lor, pe scurt. Alexandru Machedon.

Trimestrul II: a) Romanii: regii, republica, Iuliu Cezar, Octavian. Impărații. Traian;

b) Dacii. Burebista și Deceneu. Decebal;

c) Războaiele lui Traian cu Decebal. Cucerirea Daciei și prefacerea ei în provincie romană.

Trimestrul III: a) Năvălirea Barbarilor. Barbarii de neam german: Goții și Gepizii. Barbarii mongoli: Avarii, Hunii, Cumanii și Pecinegii. Slavii. Nașterea Poporului Român;

b) Năvălirea Bulgarilor; imperiul Româno-Bulgar. Năvălirea Ungurilor: efectele năvălirii lor.

— Poporul Român în vremea năvălirilor barbare.

Clasa VI-a

(15 lecțiuni)

a) Intemeierea Țărilor Române: Țara Românească și Moldova: primele închegări în viața românească. Turcii. Mahomedanismul; așezarea Turcilor în Europa, contactul lor cu țările creștine. Mircea cel Mare: faptele lui; viața curții, viața bisericească și negoțul în timpul lui Mircea. Alexandru cel Bun: domnia lui; Curtea, biserica și negoțul în timpul lui. Satele și viața lor în timpul lui Mircea cel Mare și Alexandru cel Bun. Românii din Ardeal: Ioan Corvin și Matei Corvin. Ștefan cel Mare: domnia; viața Moldovei și Moldovenilor în timpul lui Ștefan. Vlad Țepeș și Neagoe Basarab. Petru Rareș, Ioan Vodă cel Cumplit și Alexandru Lăpușneanu. Mihai Viteazul: domnia lui; situația țării în timpul lui Mihai; Insemnătatea unirii Românilor sub Mihai Viteazul;

b) Inceputul influenței grecești în Țările Române: ridicarea Românilor împotriva Grecilor: Matei Basarab și Vasile Lupu. Constantin Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir. Viața culturală Țărilor Române în secolul al XVII-lea; cărțile bisericești și cronicarii;

c) Domnia Fanarioților; Răpirea Bucovinei și a Basarabiei; viața țărilor românești în timpul Fanarioților;

d) Românii din Ardeal în veacul al XVII-lea și al XVIII-lea: Unirea cu biserica papală; Școala Ardeleană; starea țărănimii: revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan.

Clasa VII-a

(15 lecțiuni)

a) Revoluția lui Tudor Vladimirescu. Domniile pământene. Regulamentul organic și domniile regulamentare. Revoluția dela 1848. Școala și cultura română în prima jumătate a veacului al XIX-lea;

b) Războiul Crimeei și Divanurile ad-hoc. Unirea Principatelor. Cuza-Vodă: domnia și reformele lui;

c) Carol I: constituția din 1866, războiul pentru neatârănare, proclamarea regatului. Propășirea țării în timpul lui Carol I, — nașterea și dezvoltarea cooperăției. Ferdinand I: Războiul pentru întregirea neamului, reformele lui.

M. S. Regele Carol al II-lea; România de azi, înfăptuiri în timpul Domniei M. S. Regelui, constituția cea nouă.

Limba română

Clasa I-a

I. Trimestrul I. a) Vorbire corectă; povestiri din viața de școlar și în legătură cu lecțiile de abecedar. Copiii sunt lăsați să povestească liber, la început, corectându-i din când în când, pentru a nu le stânjeni spontaneitatea:

b) Observații de limbă: lucru și ființă; gândiri despre lucruri și ființe (propozițiuni). Desfacerea propozițiunii în cuvinte, silabe și sunete;

c) Exerciții pregătitoare pentru scris. Invățarea primelor litere după abecedar. Se întrebuițează metoda cuvintelor normale sau cea globală (ideo-vizuală);

d) Compunere: formarea de scurte propozițiuni în legătură cu povestirile cunoscute.

II. Trimestrul II. a) Vorbire corectă: povestiri cu subiect din viața de familie (lecțiile din abecedar vor avea același caracter); scurte descrieri sau povestiri despre iarnă; câteva basme scurte, locale sau aproape de înțelegerea locală. La povestiri se respectă același principiu: elevii sunt lăsați să povestească liber, fiind corecți cât mai puțin;

b) Observații de limbă: ființe și lucruri de pe lângă casa omului; însușirile lor: culoarea, forma mărimea, alte calități (simple exerciții pentru găsirea acestor însușiri);

c) Compunere: formarea de scurte propozițiuni exprimând însușirile ființelor și lucrurilor de pe lângă casa părintească;

III. Trimestrul III. a) Vorbire corectă: povestiri cu subiect din viața gospodărească a familiei; descrieri ușoare: mici povestiri și poezii despre primăvară și vară; două-trei basme locale simple. Se reamintesc și unele din povestirile și basmele spuse în timpul anului;

b) Observații de limbă: ființe și lucruri din curtea și grădina casei părintești; ce fac aceste ființe și ce facem noi în legătură cu aceste ființe și lucruri (acțiuni, exerciții de exprimarea acestor acțiuni). Se reamintesc și celelalte observațiuni de limbă făcute în timpul anului;

c) Se continuă lecțiile din abecedar (partea II-a) făcându-se exerciții de scriere corectă: se copiază câteva rânduri se dictează, se observă greșelile și se dau apoi spre recopiere. Dificultățile ortografice întâlnite se arată și se deprind fără a se da explicații;

d) **Compunere:** scurte propozițiuni exprimând acțiunt în legătură cu ființele și lucrurile observate.

Clasa II-a

I. Trimestrul I. a) **Vorbirea corectă:** lectură (povestiri și descrieri) din viața de școlar; povestiri și descrieri poezii cu subiect ulița (drumul), grădina, via, toamnă. Copiii, sunt îndemnați să povestească liber ca și în clasa I-a, corectându-li-se cu bunăvoință greșelile;

b) **Observații de limbă:** reamintirea celor deprinse în clasa I-a: propozițiuni, cuvinte, silabe sunete. Exerciții;

c) **Scriere corectă:** scrierea titlului, scrierea propozițiunii. Exerciții de scris corect: copierea din manual, observarea scrișului, dictarea aceluiași text, corectarea lui, recopiere;

d) **Compunere:** obișnuirea elevilor de a scrie câteva propozițiuni scurte în legătură cu descrierile sau povestirile din clasă (teme: ulița, grădina casei părintești, via). Elevii sunt lăsați să scrie cât mai liber și fără a li se pretinde compoziții încheiate. Se va încuraja mai ales noutatea și corectitudinea exprimării.

II. Trimestrul II. a) **Vorbire corectă:** bucăți de lectură cu subiect din viața satului (povestiri, descrieri, poezii); povestiri locale din istoria adevărată și legendară a satului. Pe acestea învățătorul le va aduna într'un caiet special care va rămâne la școală și care va fi îmbogățit treptat cu alte legende și întâmplări auzite an de an. Povestiri de Crăciun. Viața în timpul iernii;

b) **Observații de limbă:** părțile principale ale propozițiunii (subiectul și predicatul);

c) **Scriere corectă.** Ca în primul trimestru școlar;

d) **Compunere.** Ca în primul trimestru școlar. Teme; satul și viața lui, povestiri și întâmplări din viața satului. Cele mai izbutite se refac în clasă și copiază de toți elevii.

III. Trimestrul III. a) **Vorbire corectă:** bucăți de lectură cu subiecte din pitorescul și viața unei regiuni (povestiri, descrieri, poezii); povestiri locale din istoria adevărată și legendară a regiunii unde se află școala Povestiri și descrieri despre primăvară și vară;

b) **Observații de limbă:** propozițiuni simple și dezvoltate (fără a se arăta care-sepărțile secundare ale propozițiunii);

c) **Scrierea corectă.** Ca în primul trimestru școlar;

d) Compunere. Ca în primul și al doilea trimestru școlar.
Teme: Pitorescul și vieța regiunii.

Clasa III-a

I. Trimestrul I. a) Vorbire corectă: bucăți de lectură (descrieri și poezii) tratând despre frumsețile țării noastre. Povestiri și legende din istoria formării Poporului Român. Povestirea lui Negru Vodă. Povestea lui Dragoș Vodă. Povestiri, descrieri, poezii despre toamnă.

b) Gramatică. Reamintirea celor învățate despre propozițiuni și părțile propozițiunii. Părți de cuvânt: substantivul, pronumele, adjectivul;

d) Compunere. Narațiunea. Teme: întâmplări din vieța de toate zilele sau povestiri cu subiect din epoca istorică învățată. Elevii încep să fie obișnuiți să vadă că o povestire trebuie să aibă: un început scurt, un mijloc mai dezvoltat și un sfârșit. Exerciții de aplicarea acestor observații.

II. Trimestrul II. a) Vorbirea corectă: bucăți de lectură, vorbind în special despre apele țării noastre (descrieri și poezii). Povestiri și legende din istoria noastră voevodală până la 1601; Condeele lui Vodă. Soldatul lui Tepeș. Ioan Corvin și Corbul. Stejarul din Borzești. Cetatea Neamțului. Daniil Sihastru. Aprodul Purice. Movila lui Burcel. Ștefan și Vrâncioaia. Petru cel Mare. Mănăstirea Argeșului. Mihai și Călăul. Preda Buzescu. Povestiri, descrieri poezii despre iarnă;

b) Gramatică. Părți de cuvânt; verbul și adverbul;

c) Scriere corectă. Exerciții ca în primul trimestru școlar. Apostroful;

d) Compunere. Descrierea. Teme: locuri văzute, descrieri după imagini (fotografii) reprezentând frumseți ale țării. Descrierea unei plante sau unui animal. Se observează ca și la narațiune ca descrierea să aibă un scurt început, o dezvoltare la mijloc și un sfârșit.

Cele mai isbutite se copiază și de ceilalți elevi.

III. Trimestrul III. a) Vorbire corectă: bucăți de lectură despre climă, vegetația și animalele țării noastre (descrieri și poezii). Povestiri din istoria noastră voevodală dintre 1601 și 1821. Sobieski și Plăieșii. Moartea lui Constantin Brâncoveanu. Moartea lui Grigore Ghica Vodă; din vieța haiducilor, etc. Povestiri, descrieri, poezii despre primăvară și vară;

b) Gramatică. Recapitularea celor învățate despre părțile de propozițiune și cuvânt. Incercări de analiză gramaticală;

c) Scriere corectă. Exerciții ca în primul trimestru. Despre punct, virgulă, două puncte, semnele exclamării și întrebării;

d) Compunere. Rezumatul. Exerciții de rezumare a bucăților de lectură din carte.

Clasa IV-a

I. Trimestrul I. a) Vorbire corectă: bucăți de lectură în legătură cu viața economică a țării. Povestiri, descrieri, poezii despre locuitorii Țării și ocupațiile lor. Povestiri și poezii cu conținut din epoca deșteptării noastre naționale. Tudor Vladimirescu, Kiselef și Mehedințianul; din viața lui Avram Iancu, Moș Ion Roată și Unirea, din viața lui Cuza Vodă, etc.; sau poezii ca: Deșteaptă-te Române, Hora Unirii, etc. Povestiri, descrieri și poezii despre toamnă.

b) Gramatică. Părțile secundare ale propozițiunii. Atributul;

c) Scriere corectă. Se dictează un text (direct, fără a fi fost mai întâiu copiat, ca în clasa III-a), se corectează și se dă apoi spre recopiere. Punctuația atributelor;

d) Compunere. Corespondență familiară: biletul, scrisoarea, telegrama. Descrieri și narațiuni sub formă de scrisoare.

II. Trimestrul II. a) Vorbire corectă: bucăți de lectură (povestiri și descrieri) în legătură cu alte țări și popoare europene, sau cu România modernă (din viața celor trei Regi: Carol I, Ferdinand I și M. S. Regele Carol II). Poezii și descrieri despre iarnă.

b) Gramatică. Complementul. Fraza;

c) Scriere corectă. Exerciții ca în primul trimestru școlar. Punctuația complementelor. Punctuația frazei;

d) Compunere. Chitanța, adeverința, petiția. Compoziții libere (narațiuni și descrieri).

III. Trimestrul III. a) Vorbire corectă: bucăți de lectură (povestiri, descrieri, poezii) despre locuri și oameni dela noi și din alte țări și continente. Comparații. Descrieri și poezii despre primăvară și vară. Întâmplări din viața M. S. Regelui și Marelui Roevod Mihai;

b) Gramatică. Recapitularea celor învățate despre: propozițiune și frază, părțile principale și secundare ale propozițiunii, părțile de cuvânt. Exerciții de analiză gramaticală;

c) Scriere corectă. Exerciții ca în primul și al doilea trimestru școlar (dictare, corectare, copiere). Recapitularea regulilor de ortografie (apostroful și trăsura de unire, scrierea numelor proprii și comune) și de punctuație (punct virgulă, punct și virgulă, două puncte, semnul de exclamație și de întrebare). Reamintirea regulilor se face cu ocazia corectării textului dictat;

d) Compunere. Recapitulare; narațiuni, descriere, rezumat, corespondență familiară și de afaceri, petiția. Reamintirea noțiunilor acestora se face pe baza exercițiilor ce se dau în acest scop elevilor, examinându-se și discutându-se compunerile elevilor

Clasa V-a

Trimestrul I: a) Vorbire corectă: bucăți de lectură tratând despre locuri de pe globul pământesc. Povestiri și descrieri în legătură cu vieța popoarelor vechi. Din pildele lui Esop. Din vieța lui Alexandru Machedon. Vieța legendară a lui Alexandru Machedon (după „Alexandria”). Descrieri și poezii despre toamnă;

b) Gramatică. Părțile de propozițiuni și părțile de cuvânt. despre substantiv; declinarea substantivelor;

c) Scriere corectă. Se procedează ca și în clasa IV-a: se dictează o bucată, se corectează și apoi și recopiază. Scrierea numelor proprii. Apostroful;

d) Compunere. Narațiunea (reamintire). Povestiri locale despre popoarele vechi sau despre alte popoare contimporane. Povestiri de întâmplări actuale. Culegere de povestiri și basme locale.

Trimestrul II. a) Vorbire corectă: bucăți de lectură cu subiect din vieța Romanilor și a Dacilor: exemple de vitejie și virtute străbună. Descrieri și poezii despre iarnă. Descrieri de locuri din alte țări și din țara noastră, cu specială privire asupra vegetației;

b) Gramatică. Pronumele: felul pronumelor. Adjectivul: gradele de comparație ale adjectivului;

c) Scriere corectă. Se dictează un fragment, se corectează și apoi se dictează din nou. Dacă sunt prea multe greșeli se dă și spre copiere. Linioara (trăsura de unire).

d) Compunere. Descrierea (reamintire). Descrieri locuri văzute. Descriere de locuri din alte țări și continente (după ilustrații, completate cu mici explicații date în clasă).

Trimestrul III. a) Vorbirea corectă: bucăți de lectură cu conținut din vieța popoarelor barbare (Atila) și a Romanilor în tim-

pul barbarilor. Descrieri și întâmplări cu animale din țara noastră și din alte țări și continente. Descrieri și poezii despre vară și primăvară;

b) Gramatică. Verbul. Conjugarea verbelor. Adverbul: gradele de comparație ale adverbului;

c) Scriere corectă. Ca în trimestrul al doilea;

d) Compunere. Scrisori familiare. Se vor da ca teme mai ales scrisori care să povestească locuri văzute sau călătorii închipuite, în alte țări (după ilustrații explicate).

Clasa VI-a

a) Vorbire corectă. Bucăți de lectură despre viața omului primitiv (din Ion Ghica sau prelucrări după alți autori). Ceva despre cronicari. Fragmentele scurte din Necuice. Din legendele lui Bolintineanu. Poezii populare cu subiect istoric, mai ales din vremea lui Mircea cel Mare Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Povestea Mănăstirii dela Argeș. O baladă haiducească. Descrieri de grădini, câmp, vie, păduri;

b) Gramatică. Sintaxă: Atributul și complimentul. Felurile lor, reamintirea părților de cuvânt. Analiza gramaticală;

c) Scrierea corectă. Dictare după procedeul din clasa a V-a. Punctuația complementelor și atributelor;

d) Compunere. Scrisori de afaceri, chitanța, adevărta, petiția. Dări de seamă despre cele citite. Povestiri și descrieri libere.

Clasa VII-a

a) Vorbire corectă. Bucăți de lectură: fragmente sau bucăți întregi din: Grigore Alexandrescu (fabule), Alexandri (în special pasteluri și poezii populare). Bolintineanu, Creangă, Eminescu, Coșbuc. Se dă și câte o scurtă biografie despre fiecare. Bucățile de lectură vor fi alese pe cât se poate în așa fel încât să se refere la țara noastră: frumusețile ei pe regiuni geografice (munte deal, câmpie, ape), din bogăția și întâmplările istoriei noastre contemporane. Scurtă privire asupra literaturii române, pe înțelesul copiilor;

b) Gramatică. Fraza. Reamintirea cunoștințelor de morfologie și sintaxă învățate în anii precedenți. Analize gramaticale;

c) Scriere corectă. Dictare după procedeul din clasa a V-a și a VI-a. Punctuația frazei. Recapitularea regulilor de ortografie;

d) Compunere. Corespondență comercială. Pentru sat corespondența se va învăța în legătură cu cooperarea. Compoziții libere. Dări de seamă despre cele xăzute și citite.

III. Educația artistică.

1. Obișnuit, acest capitol al științei educației, a purtat numele de educație estetică, așa cum a fost el înțeles până acum, era să obișnuiască pe elev cu înțelegerea și gustarea frumosului sub diversele lui concretizări; sub învelișul cuvântului, al sunetului muzical sau al formelor.

Era o înțelegere oarecum pasivă în concordanță de altfel cu întreaga concepție despre educație din trecut.

Noi înțelegem astăzi o formare a omului pentru frumos în sens activ: să fie capabil să trăiască, și în limitele posibilității să creeze omul în jurul frumosului.

Creerea frumosului e arta, iar arta în înfăptuirile ei nu realizează niciodată frumosul întreg. În orice operă de artă, chiar și în cele mai isbutite sunt și elemente neestetice. Noi nu vom ambiționa să creștem prin școală esteți în stare să critice o operă de artă, dar să trăiască într'un mediu lipsit total de gust, ci ne vom strădui să formăm pe omul mijlociu pentru o viață, în care o licărire de frumos să-i fie indispensabilă și să nu se simiă bine până n'o va realiza.

Iată de ce școala trebuie să facă educație artistică și nu estetică

2. Simțirea frumosului ține de viața emotivă.

Prin emoție, psihologia de azi ne învață să înțelegem o tulburare sufletească pusă în slujba instinctului nostru de conservare, o tulburare prin care noi suntem făcuți atenți asupra a ceea ce convine sau nu convine ființei noastre în ce are ea mai profund. Frumosul are adesea temeieri pe care mintea nu le poate explica și nici comunica.

Totuși, în linii generale, putem spune că simțirea frumosului răspunde la două nevoi ale ființei noastre; acelea mai legate de firea noastră, particulară fiecărui individ și acelea ce țin de ființa noastră spirituală.

Frumosul, legat de firea noastră mai biologică oarecum, poarră de obicei numele de plăcere și este subiectiv; frumosul care încântă ființa noastră spirituale este frumosul în înțelesul superior al cuvântului.

Pe care-l va cultiva școala? Se înțelege că vom tinde la formarea unui om capabil să guste și să realizeze sau să participe la realizarea frumosului spiritual. O piesă de teatru care ne încântă și ne ridică deasupra pământeștilor griji, o melodie divină care ne transportă în sfere cerești, o pictură care ne va fura și cufunda în preocupări departe de ceea ce ar putea să se lege direct cu interesele noastre imediate sau idealul educației pentru frumos. O astfel de stare de contemplație dezinteresată a frumosului ne dau într-o măsură tot așa de mare eforturile noastre, de a ne ridica până la viziunea frumosului, — chiar cele puțin izbutite.

Nu vom neglija însă nici ceea ce formează obiect de plăcere mai egoistă poate, dar care, cultivat cu măsură, duce la infiriparea obișnuinței cu o viață de mai mult confort. Lucrul acesta contribuie la ridicarea omului deasupra primitivismului vecin cu animalitatea. Dacă e adevărat, că frumosul cel adevărat, obiectiv și spiritual ne pregătește pentru o mai largă înțelegere a lumii și ne face mai buni, tot așa de adevărat este că gustul mai egoist pentru un minim de confort, pe lângă faptul că ne este un bici de îndemn pentru activitate, ne este și posibilitate de creare a unui mediu în care floarea contemplației pure a frumosului poate mai ușor să înflorească.

Educația artistică va ținti prin urmare pe deoparte să obișnuiască pe copil cu o viață de minim confort aranjat cu gust pe de altă parte să-l facă pe om în stare să se ridice și la o înțelegere mai înaltă a frumosului.

3. Calea pe care putem ajunge la acest ideal este în primul rând crearea împreună cu elevii, și elevii prin ei înșiși constituiți, a unui mediu școlar plăcut: o clasă curată și împodobită cu flori și lucrări de artă, fie cumpărate, fie confecționate, o îmbrăcăminte mereu îngrijită, fără a fi luxoasă, supravegherea elevilor pentru o viață asemănătoare și acasă.

La acest mijloc, care mulțumește mai mult plăcerile mai subiective ale omului, adăugăm apoi pe acelea care ne ridică la trăiri mai înalte de emoții estetice mai pure. Școala are la îndemâna ei în acest scop patru mijloace în special: spectacolul însoțit de cuvântul vorbit, cântul, desenul și scrierea frumoasă. Fiecare dintre acestea, cultivate cum trebuie pot să ducă la țelul propus.

Să luăm pe rând pe fiecare dintre cele patru mijloace de educație artistică:

a) Povestiri, lecturi și recitări expresive. Dialogări și înscenări teatrale.

Scopul acestor lecțiuni nu-i atât de a exercita memoria mecanic cât puterea de expresivitate și nuanță în vorbire. O vorbire frumoasă, iată scopul acestor exerciții.

Recitări de poezii în legătură cu cântările, cu fazele naturii, cu comemorările religioase și naționale, cu celelalte lecții; poezii vesele, triste de felurite atitudini și stări sufletești, potrivite cu înțelegerea copiilor, poezii imitative. Se păstrează pentru toate clasele și formele de versificație populară. Se pune grijă pe pronunțare corectă, pe nuanță, naturalețe și pe sublinieri, prin gesturi cât e necesar și fără exagerări, atât la recitări cât și la povestirile și la citirile expresive (estetice). Povestirile și dialogările vor fi din ceea ce elevii au văzut, au auzit și au citit; vor fi încurajate și creațiile fanteziei personale. Se va încuraja tonul și forma tradițională în povestirile locale și din folklor. Recitățile vor fi în versuri, bucăți de proză, dialoguri și mici scenete teatrale. Dialoguri scurte vor începe din clasa I-a: dialoguri între copii de aceeași vârstă, apoi variind pe vârste, sex profesii. Interpretări de scene teatrale, cel puțin două pe fiecare clasă, începând din clasa II-a. Exerciții de punere în teatru a unor întâmplări văzute, citite, prin colaborarea învățătorului, cu elevii ultimelor clase.

Se vor organiza întreceri de recitări, citiri artistice și povestiri; odată pe fiecare trimestru. Cei mai buni vor fi puși să citească să povestească, să reciteze de model altor clase.

c) Cântul. Scopul învățământului muzical este să trezească și dovedească gustul muzical la copii, dragostea pentru cântecul și jocul popular românesc, să le procure bucurii prin executarea cântecelor și jocurilor.

În primele clase copiii încep cu exerciții ritmice și de emisiune vocală în legătură cu cântecul și genul lui.

Mai târziu și pe încet, improvizări și invenții de cântece de către elevi, jucării artistice și muzicale, cum și instrumente muzicale, cum și în toate clasele. Se vor împreuna cântecele cu lecții înrudite.

Elevii vor fi deprinși să urmărească melodia (viersul) ca fiind formată dintr'o linie care are început și sfârșit, suie și coboară, merge mai repede mai rar, se cântă mai tare sau mai ușor, se întrerupe (la cadențe).

Pentru predarea melodiei, învățătorul poate să se ajute de instrumente muzicale, se poate folosi de gestul cu mâna, poate însemna (nu cu note muzicale) pe tablă urcușurile și coborârile liniei melodice, poate orândui silabele în diferite poziții, după înălțimea sunetele respective, etc.

În clasele superioare se continuă educația ritmului și a cantecei, pe bază de cântece din cele cunoscute copiilor. Se fac exerciții de intonație, citirea și scrierea notelor, pe bază de cântece ușoare, din cele cunoscute copiilor în clasele precedente și alte cântece, gradul clasei I și II de școală normală (cântece populare și în gen popular). Toate genurile de muzică populară românească vor fi reprezentate prin exemple caracteristice. Executarea lor va da prilej învățătorului ca să lămurească viața sufletească exprimată de cântec. În cursul lunii Decembrie se repetă colindele, cântările de stea, plugușorul, capra, Vicleim, etc. dându-se preferință celor din comuna și regiunea în care se află școala: în celelalte două săptămâni dinaintea Floriilor se repetă colindele de Sâmbăta lui Lazăr și Florii, precum și prohorul, iar săptămâna dinaintea Înălțării (Ziua Eroilor), cântece eroice. Se va avea în vedere ca locul și vremea de exerciții vocale să nu fie vătămătoare sănătății elevilor, încăperile să fie aerisite, iar temperatura potrivită. Să se evite excesele vocale în această fază de dezvoltare fiziologică a copiilor, când se produce schimbarea vocii. Se va ține seamă ca întinderea cântecelor să nu depășească extensiunea mijlocie a vocilor. Se va da o însemnătate deprinderii cântării din fluer, din frunză, din solzi de pește, chitară (fiteră). Concursuri. Se dau modele de cântece și execuții prin radio și patefon. Se leagă unele cântări de lecțiile înrudite.

c) Desenul. Copiii desenează înainte de a ști să scrie și înainte de a merge la școală. Ei nu desenează un lucru, ci ceea ce știu despre acel lucru. De aceea primele desene de copii sunt mai de grabă un fel de scriere inventată de ei decât desene.

Intuiții vizuale imperfect tălmăcite, nu atât prin stângăcie manuală și lipsă de exercițiu, cât prin observații insuficiente. Tot așa se poate spune și despre concretizările în materie: forme în lut și plastilină, cioplituri în chip de om, o păpușe, un cal de băț, etc.

Școala trebuie să respecte și să încurajeze aceste lucrări copilărești, spontane. Corectările se vor face pe înetul și pe nebă-

gate de seamă. Desenul în școala elementară este un limbaj grafic, o formă de expresie a sufletului copilăresc. E în strânsă legătură cu limba și se dezvoltă în paralelism cu ea. Amândouă formele de exprimare, ca să se perfecționeze, atârnă de educația spiritului de observație în realitatea înconjurătoare și de educația îndemnării prin repetări.

Așa dar nu e destul să lăsăm pe copii să facă desene libere spontane, în legătură cu cele văzute, auzite, ori citite, ci să le dezvoltăm posibilitățile de interpretare și executare. Deci, odată cu desenele din imaginație, în paralelă și desen geometric, desen geografic, după modele, și desen decorativ. Se vor utiliza culorile. Cu anii, desenul se specializează după sex și orientare profesională a elevilor. (Desenul industrial începe în clasele primare superioare).

Lecțiile de desen se adaptează regiunii și se leagă continuu cu lecțiile înrudite și cu calendarul. Pentru stimularea gustului de a desena, se arată modele artistice de mari maeștri ori de copii talentați, se vizitează expoziții, muzee (unde sunt), se fac concursuri de desen și expoziții anuale.

Introducerea calendarului desenat, în clasă, se impune.

Pe o tablă specială, pe cartoane mari, afișate zilnic, ori săptămânal, școlarii vor fi încurajați să deseneze ceea ce i-a interesat mai mult în ziua aceea. Scopul acestor spovedanii grafice nu e numai stimularea simțului de observație, în mediul înconjurător, cât felul cum copiii urmăresc și interpretează obiectele în funcțiune, scene din viață, sub aspectul ei dinzmic, natura în fazele ce se succed. Aceste desene colective se păstrează în archiva școlii și din ele se alege pentru expozițiile școlare.

Scrisul frumos. Nu trebuie să lăsăm să se formeze convingerea în școală că există deosebire între scrisul zilnic obișnuit și cel ce-l folosesc în anumite ocazii, ca frumusețe. Scrisul frumos egal, clar, liniștit, trebuie să rămână același în toate împrejurările.

În primele clase exercițiile de scris se referă cu deosebire la deprinderea formei corecte a literelor în parte și legate. În clasele următoare se urmărește scrisul cursiv corect, clar, frumos, păstrat cu același ritm și la scris domol și la scris repede. Tabelele clasei și caietele de caligrafie vor fi liniate la fel, pe clase. Modelele nu se dau deagata pe caiete, ci se scrie pe tablă de învățător cu toate explicațiile.

Ordinea și curățenia, ritmul constant al scrisului se păstrează în toate clasele.

Se arată modele tipărite, ori de mână, scrise de meșteri.

Se deprind în ultimele clase cu ornarea literelor mari, inițiale, cu scrierea literelor de tipar de multe feluri.

Școlarii vor fi puși să scrie cu felurite caractere și înfloriri: Sentințe de afișat, programe, etichete, firme, etc., încurajându-se varietatea.

Concursurile de scris frumos, desăvârșesc ceea ce munca izolată și în grup începe. Ele întrein ambiția de a se arăta pe sine cât mai realizat.

Povestiri, lecturi și recitări expresive, dialogări și înscenări teatrale

În clasa I, în primul și al doilea trimestru se învață câteva poezii ușoare din viața de familie. Acum copiii nu știu să citească sau știu prea puțin, de aceea ele se învață după învățător. Copiii sunt îndemnați să le recite, cât mai clar și cu ton care să arate că înțeleg tot ce recită. În trimestrul III se învață poezii din carte. La citire se urmărește de asemenea o citire curentă, clară și cu ton cât mai firesc.

În clasa a II-a se încearcă a se obține, pe lângă o citire cât mai curentă și o intonație mai firească. Se va evita țipătul ca și cititul îngânat sau încet. Elevii cu defecte de vorbiri vor fi puși să facă exerciții speciale. Pentru recitări se aleg din carte poeziile mai preferate și se învață. Fiecare elev trebuie să știe câteva poezii care să le poată recita cât mai corect.

În clasa a III-a vom trece la lectură și recitări în care să se pună accentul ceva mai mult pe expresivitate. Elevii, mai ales cei mai buni, învață și mici dialoguri, pe care se obișnuiesc să le spună cât mai natural.

În clasa a IV-a pe lângă monoloage și dialoguri, pe lângă poezii spuse cât mai expresiv, se învață Vicleemul, iar de sfârșitul anului o piesă cu subiect cât mai adecuat locului și momentului.

În cursul superior primar se continuă și se desăvârșesc cele începute în primele patru clase.

Se va avea în vedere că ora pentru povestit, lecturi și recitări expresive, dialoguri și înscenări teatrale are această

destinație și nu alta. Prin ea nu se va urmări să se formeze, negreșit, declamatori, dar se va cultiva gustul vorbei spusă expresiv și natural.

Cântul

În primele două clase se învață cântece ușoare, în legătură cu toate celelalte activități educative. Cântul va trebui adesea să însoțească aceste activități. Vom învăța cântece care însoțesc mișcările și jocurile gimnastice, precum și cântece în care se vorbește despre tot ceea ce învățăm în legătură cu centrele de interes. Vom învăța mici rugăciuni (neaparat pe acelea ce se spun la intrare și ieșire din clasă), iar de Crăciun și Paști vom învăța cântece ocazionale (colinde, cântece de Florii și Cristos a Inviat. Vom învăța de asemenea cântece patriotice, melodii cât mai ușoare).

În clasele a III-a și a IV-a se repetă cântecele deja învățate și se învață altele noi. Acum se învață, în special, cântecele patriotice cunoscute: Imnul Regal, Pe-al nostru steag, Tricolorul, Hora Unirii, Deșteaptă-te Române. De Crăciun se învață alte colinde, iar de Paști prohodul și Cristos a inviat.

Acum se poate încerca cântarea pe mai multe voci și ușoare cântări din liturghie. Pentru înțelegerea melodiilor în loc de note muzicale, se fac linii pe tablă, cu sușuri și coborășuri.

În clasele superioare ale cursului superior, cântarea pe cel puțin două voci se recomandă în mod deosebit. Tot așa și învățarea răspunsurilor de dat la liturghie. Tot în cursul superior se învață și citirea notelor muzicale, mai ales la școlile cu mai mulți învățători, unde se poate găsi mai ușor un învățător cu aptitudini muzicale.

Desemnul

Clasa I și II-a.

Felurite linii pe bază de obiecte și poziții observate. Contururi schematice după lucrurile și ființele mai cunoscute de copii, în legătură cu lecțiile de scris citit și intuiție. Exerciții pentru deosebirea culorilor fundamentale, așezate într'un cerc sau o scară colorată. Exerciții pentru cunoașterea culorilor derivate. Cu creioane colorate copii înfățișează cireșe, un măr,

frunze, un ou, etc. Desene din închipuire după istorioarele auzite. Exerciții de desen din memorie și după modele, în legătura cu centrul de interes ce se fac în trimestrul respectiv:

a) Obiectele cunoscute de copii sunt descrise cu cuvinte, după aceea copiii le desenează din gând (din memorie);

b) Scenele, obiecte cunoscute copiilor, sunt reprezentate, elevilor prin desene, copiii le reproduc pe plăcuțe sau caete. Se urmează gradat cu combinarea liniilor verticale, orizontale, curbe, eliptice.

c) Un obiect care excită curiozitatea elevilor este prezentat copiilor, după aceea se ascunde obiectul. Copiii sunt puși să-l deseneze prin aducere aminte;

d) Un obiect este adus în clasă; învățătorul îl desenează; după o zi două, copiii îl desenează și ei. Combinații decorative; vignete. Poveste ilustrată de copii. Modelaje (figuri și scene) Decupaje (idem). Calendarul desenat. Concursuri de desene

Clasa III și IV-a

În aceste clase se exercitează în deosebi desenul de observație: raportul, proporția, forma, poziția și perspectiva, culoarea obiectelor ce sunt de desenat. Învățătorul desenează pe tablă modele, iar elevii le reproduc liber. Grupuri de figuri ovale: grupuri de figuri alcătuite din linii drepte și poziții felurite. Redesenarea lor din memorie și în variante. Prezentarea obiectelor simple (un creion, o frunză). Școlarii le vor desena în mărimea naturală. Confruntare și corectare. Aceleași desene reduse la jumătate, la un sfert etc. Apoi dublarea, triplarea lor. Exerciții pentru cunoașterea și aplicarea culorilor și nuanțelor (cu creioane colorate și cu acuarele). Contemplarea frumuseților naturale și situații caracteristice pentru culoare (o ninsoare, o grădină înflorită, o pajiște verde). Contemplarea operelor de artă de pictură și sculptură (copii colorate), mai ales cele religioase. Pentru fete, chipul Maicii Domnului. Desene și compoziții decorative; se va avea în vedere izvoarele locale în lucrări barbătești și femești.

Exerciții de desene după obiecte cu forme regulate și fețe drepte, (un dulap închis, deschis), așa cum le vede fiecare dela locul său, cu indicații de umbere și lumini. Desenare de obiecte de forme rotunde (o pălărie, un pește). Desenarea

obiectelor după natură cu forme neregulate (seceră, topor. etc). Redesenarea lor din amintirea. Povești în ilustrații. Scene (desenate) ilustrând bucăți de lectură sau fapte din istoria Românilor; chenare, vignete, scene ilustrate pe bază de narațiuni citite, văzute, auzite, cu subiecte date ori liber alese. Calendarul de clasă desenat. Concursuri de desene. Modelaje decupaje.

Clasa V—VI-a

În aceste clase desenul capătă un caracter aplicat la viața agricolă, viața industrială și comercială, cum și desene pentru lucrul femeesc. Se folosesc riglele, teul, echerul, compasul, raportorul, planșeta. Fetele vor copia, vor combina linii și figuri pentru țesături, lucrături, alesături, modele de croit (tipare) etc.

a) Pentru clasele tip agricol. Diviziunea liniilor cu ajutorul instrumentelor; chenare decorative cu felurite linii. Triunghiul, patrul, etc., înscrise într'un cerc. Chenare decorative cu puncte, linii, patrute, cercuri, etc. Impărțirea patrului și dreptunghiului în subdiviziuni geometrice pentru sistematizarea grădinilor. Stele și rozete ornamentale prin împărțirea cercului în subdiviziuni.

Construire pe teren cu elevii în comun, alei, plantații eșalonate, scheme trase pentru construcții în gospodărie. Scara de proporții și întrebuintarea ei. Citirea unui plan de construcții, de gospodărie, de sat, oraș; citirea unei hărți. Executarea la scară a planului clasei, al școlii, cu grădina, casa părintească, satul. Cunoștințe elementare de perspectivă: clasa, ulița, țarinile, drug de fier, alei de pomi. Câteva înflorituri cu isvoade naționale: furci, cojoace, oale, etc. Se continuă desenul după natură, din memorie și imaginație.

b) Pentru școlile tip industrial și comercial. Se alege ceea ce se potrivește din programul secției agricole. Combinațiuni de ornamente cu motive naționale de pe broderii, țesături, creștături în lemn, oale, etc., aplicate la lemnărie, fierărie, dogărie, olărie., păstrându-se caracterul regional al motivelor.

Scrisul frumos

În casa I se urmărește să se obțină un scris cât mai ciuț. În care fiecare literă să aibă toate elementele ei vizibile.

În această clasă tabela și caietele sunt liniate cu patru linii; două pentru corpul literelor, iar două pentru întinderea celor prelungite în sus sau în jos. Modelul de scris poate să fie: un sfat sau o zicătoare în legătură cu viața familiară. Este bine să se înceapă scrisul pe caiet cât mai curând. Cele mai multe exerciții însă se vor face pe tablă.

În clasa II-a se reduc intervalele pentru corpul literelor până la 5 mm. Modelul va fi tot un sfat sau o zicătoare în legătură cu viața satului. Propozițiunea aleasă va începe pe rând fiecare din literele alfabetului (trimestrul I: A—I; trimestrul II: I—R; trimestrul III: R—Z), în felul acesta, în timp de un an se tratează toate literele mari ale alfabetului. Literele pe cari elevii nu știu să le scrie bine, sunt date în mod special să fie scrise de mai multe ori pentru corectare.

În clasele III-a și a IV-a intervalele pentru corpul literelor scad până la 3 mm, pentru a deprinde pe elevi cu scriere frumoasă, normale ca mărime.

În cursul primar superior exercițiile de scris frumos nu se mai fac pe caiete speciale. Se fac însă exerciții de scriere frumoasă pe caiete obișnuite, întrebunțându-se următoarele procedee: a) Copiatul celor mai isbutite compuneri într'un caiet special; b) Dictare cu destinație specială a corectării scrisului din punct de vedere grafic. Învățătorul nu va forța pe elevi să adopte un anumit gen de scriere, ci va încuraja pe fiecare să-și cultive scrisul care-i este natural (drept, aplecat, rotund, sau oval, etc.).

IV. Educația morală-religioasă

1. Educația morală religioasă este lucrarea cea mai delicată pe care trebuie să o realizeze școala. Ea trebuie să încoroneze opera celorlalte activități educative, prin formarea personalității morale a elevului.

Idealul educației morale acesta este: să transforme individualitatea înăscută a fiecărui om în așa fel încât întreaga sa ființă să lucreze sub imperiul motivelor morale. Omul se naște cu un complex de însușiri psiho-fizice, cari sunt dispoziții pe o anumită linie de activitate. Aceasta formează temperamentul sau individualitatea sa înăscută cu înclinații bune și înclinații rele. Educația trebuie să țină seamă de acest lucru.

Ea trebuie să pornească dela aceste date ale psihologiei românești pe de o parte, iar pe de alta să nu piardă niciodată din vedere principiile morale în lumina cărora omul trebuie obișnuit să lucreze în viață.

Școala ne-a pus la îndemână, pentru realizarea scopului acesta mai ales religia și practicarea vieții religioase. I s'a adăugat acesteia educația morală, propriu zisă, menită să ne integreze obștei din care ne facem parte, cu credințele ei și ritmul ei de viață morală.

Prin urmare nu numai educație morală vagă sau generală, ci și una care să facă din elev un om moral și un cetățean folositor țării sale.

2. Religia are ca obiect Divinitatea, iar ca scop de a forma buni, creștini, conștienți de ceea ce mărturisesc, are nevoie de a crea în sufletele micuților copii din cursul primar și tinerilor din cursul complementar o stare de emotivitate religioasă, adică acele sentimente religioase prielnice unei vieți morale creștine active.

De aceea religia trebuie predată cu toată blândețea, cu toată convingerea, și cu toată căldura sufletului, ca venind din partea celui mai blând om ce a fost pe pământ și a iubit atât de mult copiii; Dumnezeu-omul, Isus Hristos.

După cum Creștinismul este viață creștină activă, asemenea religia creștină activă nu se poate opri în școală la definiții și memorizări teologice, ci trebuie să încălzească sufletul copilului, pentru a crea acele stări sufletești de trăire internă a vieții religioase, spre a se putea exterioriza și prin acțiuni creștine.

De aceea religia impune dela început principiul educației tuturor laturilor sufletești, prin: educația intelectuală creștină, educația religioasă și educația morală creștină, adaptându-se la vârsta elevilor, atât ca programă analitică, cât și ca metodă de predare. Fără a fi separate una de alta, cele trei aspecte ale educației creștine formează un tot unitar în ora de religie din școală.

A) prin cunoștințele religioase ce se predau copiilor, se va urmări, nu atât de mult memorizarea, cât mai ales stările sufletești, de simțirea creștină și dorința de a realiza anumite fapte frumoase creștinești. De aceea vom căuta să ținem

seama de principiul psihologic intuitiv și de cel hristocentric.

a) În ceea ce privește principiul psihologic, materia la religie pe clase, a ținut seama de vârsta copiilor, și de cunoștințele pe care le poate avea, iar nu de ordinea cronologică a evenimentelor biblice. Astfel elementele Vechiului Testament s'au lăsat pentru clasa III învățământului primar, întrucât copiii vin cu cunoștințe mai multe despre domnul Hristos, decât despre personagiile biblice ale Vechiului Testament. În predare se va ține seamă de acest principiu. Grija cea mare trebuie să fie dela început cu elevii clasei I-a a cursului primar ținându-se seamă de fondul lor psihologic religios, cu care vin din familia părinților. De aceea în predare se va ține seamă de principiul elementelor din programă, plecându-se dela cunoașterea părinților, către noțiuni religioase mai abstracte, cum este ideea de Dumnezeu, Părintele tuturor, spre a se putea trece la rugăciunea Tatăl nostru. Acest principiu a călăuzit alcătuirea programei, și în ceea ce privește rânduirea lecțiilor în prima parte a clasei I-a când copiii neștiind să citească, vor folosi imaginile explicate prin istorisiri. Iar istorisirile în ceea ce privește buna purtare, vor trebui să fie cât mai ușoare de înțeles și cu idei din cercul de cunoștințe ale copiilor la această vârstă.

Acest principiu în legătură cu ideea centrelor de interes, se va urma treptat după vârstă și cu celelalte clase, la religie.

b) La primele clase ale învățământului primar și unde va fi nevoie și la învățământul complementar, se vor folosi imagini în manualele de religie, ținând seama mai mult de geniul iconografiei ortodoxe. Astfel la prima parte a clasei I-a la religie, în loc de text, se folosesc imaginile religioase în ordinea programei analitice, explicându-se de către cel ce predă.

Se vor folosi apoi tablourile religioase ce se găsesc în școală, ca material intuitiv din partea Casei Școalelor. Se vor folosi de asemenea icoanele ortodoxe din Biserici, obișnuindu-se elevii cu cunoașterea persoanelor ce reprezintă. Faptul că iconografia ortodoxă înfățișează Biblia Vechiului și Noului Testament și o parte din sfinții Mucenici și Părinți bisericești în imagini, trebuie folosit de preotul catichet, prin vizitarea interiorului bisericii în acest scop special, explicându-se elevilor imaginea.

Obiectele și vestmintele sacre, ca și anumite cărți de ritual, este bine să fie explicate elevilor la Biserică în mod sumar, privindu-le în față, iar nu prin simple istorisiri și desenuri la școală.

Lecturile alese din Sf. Scriptură, din Sf. Părinți, din cărțile religioase ale Bisericii, au darul de asemenea de a sprijini o intuiție religioasă interioară a anumitor idei creștine, prin această prezentare în mod intuitiv și amănunțit în legătură cu ideile expuse. Lecturile însă, dacă pot folosi, pot și plictisi, când se abuzează de ele și nu se aleg pericopele cele mai potrivite pentru înțelegerea elevilor.

Istorisirile religioase la anumite subiecte, ce nu pot avea material intuitiv pentru simțurile exterioare, trebuiesc făcute cu multă căldură și apropiate de realitatea cunoștințelor posedate, spre a se crea o intuiție psihologică religioasă.

Hărțile geografice de asemenea vor putea fi folosite acolo unde avem nevoie de explicări la anumite localități. Astfel harta țării sfinte (Palestina), harta Asiei Mici, a vecinătăților Mării Mediterane, harta țării cu localitățile mănăstirești, pot fi folosite la lecțiile de religie care cer aceasta.

c) Evanghelia fiind comoară de preț a Creștinismului, întrucât cuprinde viața, minunile, patimile și învățăturile Mântuitorului Hristos, este necesar să fie în centrul învățământului religios. Evenimentele religioase anterioare și posterioare Domnului Hristos pot să-și păstreze în mod permanent legătura cu centrul Creștinismului, care este Domnul Hristos. De aceea Vechiul Testament la cl. III ține seamă mai ales de cele mai apropiate evenimente în legătură cu Mântuitorul Hristos, și anume începând cu profețiile Vechiului Testament referitoare la venirea Domnului Hristos, înaintând apoi treptat către începuturile Vechiului Testament.

De aceea la predarea lecției de religie se va ține seama și ca substrat psihologic al firului lecțiilor, de această, permanentă legătură a elementelor biblice cu persoana Mântuitorului Hristos, Aceasta ajută la firul unității învățământului religios, evitându-se împrăștierea, care îngreuiază și înțelegerea noțiunilor.

Iar pentru învățământul complementar, utilizarea Noului Testament, cu lecturi rânduite în legătură cu ideea centrală a

lecției de religie. este absolut necesară. Căci este o adevărată binefacere pentru poporul nostru să-l obișnuim din școală și în atmosfera credinței noastre strămoșești, a utiliza cu respect și evlavie cartea Sf. Scripturi, cercetând-o cu drag, dar sub îndrumarea preotului. Cercetarea cuprinsului Noului Testament, la locurile indicate și lectura individuală a elevilor în auzul tuturor, în special a părților tendențios interpretate de sectanți, este cel mai ales prilej intuitiv pentru întărirea conștiinței ortodoxe a tineretului nostru școlar, prin împărtășirea directă dela primul izvor al credinței noastre strămoșești: Sf. Scriptură. Folosindu-se Noul Testament cu grijă și dându-se astfel anumitor ore de religie la învățământul complementar, caracterul de școală biblică, preotul catichet rezolvă implicit una din esențialele îndatoriri de ordin misionar.

B. Educația religioasă se face paralel cu instrucția religioasă în ora de religie și suplimentar la Biserică, când este timpul fixat pentru aceasta. Sentimentul de milă creștină și de iubire pentru aproapele, poate fi creat în mod sublim printr-o instrucție religioasă îngrijită și simțită.

În afară de corpul lecției de religie pot contribui la educația religioasă a elevilor: rugăciunea dela ora de religie; rugăciunea comună de dimineața la intrarea în școală și la ieșire; cântarea creștină dela ora de religie; participarea la cultul divin, în special la Sf. Liturghie în Biserică; mărturisirea și împărtășirea cel puțin la Crăciun și la Paști înainte de vacanțe.

Este de dorit ca în fiecare Duminică și sărbătoare legală, în mod alternativ, corpul didactic să însoțească elevii la Sf. Liturghie în Biserică; unde pot să le conducă și cântarea pe o voce, dela locul stranei.

Cu alte cuvinte, atmosfera de credință și evlavie creștină trebuie să devină o obișnuință la elevi. Nu se va abuza însă de timpul cât pot sta elevii în Biserică, spre a se produce desgustul de serviciul religios și nici nu se va încuraja fățărnicia, bare poate descuraja elementele bune. Programa analitică la fiecare clasă, dă prilejul aplicării acestor principii de educație religioasă.

C. Adâncirea ideii religioase în conștiința copiilor și așezarea ei în atmosfera caldă a sentimentului religios, simte nevoia de a fi fructificată prin acțiuni și deprinderi creștinești.

De aceea începând cu clasa I, unde lecțiile 9—17 au ca obiect tema bunei purtări, trebuie să tindem a trezi dorința în sufletele elevilor de a săvârși fapte creștinești. De fapt fiecare lecție de religie trebuie pusă în legătură cu realitatea vieții ce ne înconjoară și în special cu cercul și mediul în care se află elevii pe care-i instruim, spre a-și da seama de nevoia aplicării la viață a percepțelor morale creștine.

Momentul psihologic al aplicării la viață, ce se impune a fi accentuat la fiecare lecție de religie, trebuie să se concretizeze, potrivit principiului școlii creștine active, în acțiuni creștine, pornind dela atitudini psihice religioase, până la înfăptuiri văzute. De aceea cultivând sentimentul de milă creștină, de iubire pentru aproapele, de iertare, de dreptate și stimulând pe elevii cei buni, trebuiesc sprijiniți elevii pe clase, ca în atmosfera lor de libertate și de iubire, sub supravegherea autorității noastre, dacă se poate mai mult simțită decât văzută, să se asocieze la acțiuni de binefaceri în școală la Crăciun și la Paști înainte de vacanțe.

Astfel învățământul religios aplicat în școală poate împlini gândul înalt al legiuitorului, întărind credința strămoșească în sufletul tineretului, animând sentimentul religios și creind o conștiință morală, ce poate fi de mare sprijin pentru viitorul Neamului.

2. Datoriile omului și ale cetățeanului și formarea omului pentru a se comporta în viață în spiritul lor, este o altă față a educației care urmărește formarea personalității morale.

Pentru a ajunge la împlinirea acestui scop, școala trebuie să dea elevului convingeri morale puternice, să-i creeze stări afective care să-l predisună cât mai mult spre fapte bune și folositoare societății și să realizeze apoi armonia între aceste două serii de motive de activitate.

a) Convingerile morale se capătă între altele prin analiza faptelor morale și înțelegerea superiorității lor. Așa a făcut școala și până acum, prin povestiri morale. Uneori s'a mers chiar mai departe, scoțându-se chiar învățăminte morale chiar și lecțiuni de științe fizico-chimice sau de matematică. Lucrul este, de sigur, posibil când se face cu măsură, — cu direcție am putea zice; este însă o exagerare când este făcut fără răst.

Pentruca povestirile morale să aibă un efect cât mai mare, ele trebuie să fie cât mai aproape de viață. Vom alege deci, cu preferință, pe acelea care se potrivesc mai bine mediului de viață în care trăim și împrejurărilor. Dacă faptele sunt luate chiar din întâmplările vieții locale sau din viața elevilor, este cu atât mai bine. E delă sine înțeles însă că în astfel de cazuri se cere mult tact din partea educatorului, penă nu atinge susceptibilități și a strica astfel orice efect educativ.

La acestea se adaugă instrucția civică prin care contribuim la formarea cetățeanului. Aceasta însă nu se poate face la orice vârstă. Conștiința socială și interesul pentru viața obștească se trezesc în copil abia pe la 11—12 ani. De aceea până la această vârstă este cu totul prematur să se facă instrucție civică.

În programa analitică de față începem instrucția civică din clasa IV primară, adică delă vârsta de aproximativ 10—11 ani. Este poate ceva cam de vreme, dar lucrul acesta a fost dictat și de complexul celorlalte studii din clasa a IV-a și de faptul că acum se încheie un ciclu școlar primar (cel elementar). Dacă se procedează însă metodic și se coboară întotdeauna discuția la nivelul de înțelegere al copiilor, lucrul este posibil, mai ales că diferența de vârstă este aproape neînsemnată.

Trebuie să notăm aci că în spiritul actualei programe, orele de morală (datoriile omului) se fac până în clasa a III-a inclusiv de preot, ca o anexă a educației religioase, iar din clasa a IV-a (datoriile cetățenului) se fac de învățator;

b) Stările afective se capătă pe două căi: prin același mijloc al povestirilor, spuse în așa fel ca să mișcăm sufletul copilului și prin intuirea de către copil a aspectelor și întâmplărilor din viață, care pot să-l emoționeze.

Primul mijloc este mai ușor de aplicat. Ea este însă și cu efect mai mic și mai vag. Copiilor le plac povestirile și se lasă impresionati de ele, dar le iau ca atare. Rare ori ele îl urmăresc și-l preocupă, cu problemele ce le pun, dincolo de sfârșitul orei de curs.

Întâmplările din viața reală au din contră mai multă priză asupra sufletului. Ele sunt povestite și discutate nu numai în clasă, dar și între elevi, precum și acasă între părinți

sau pe stradă între cunoscuți. Puse de școală în lumina morală, în care ea e datorare să le pună, întâmplările acestea opresc pe de o parte interpretarea lor greșită, iar pe de alta dau cârma morală nu numai școlii, ci, prin ea, și mediului social imediat;

c) Dar ceea ce pune pecetie, ceea ce formează temelia educației morale este fapta care dă deprinderi de viața morală și de bun cetățean. În această privință principiile educației noi, activiste, ne cer să dăm prilej copilului să practice bunele moravuri. Nu ne vom mulțumi ca până acum să luăm măsuri pentru împiedecarea răului, ci vom da prilej elevului, prin exerciții de voință, să înfăptuiască binele. Notarea la purtare sau pedeapsa de orice fel pot să ferească ființa morală a copilului de rău, dar nu-i dau și tăria să treacă la fapte bune. Aceasta se capătă prin activitate.

Școala are astăzi un instrument admirabil la îndemână pentru aceasta: străjeria. Stolul străjeresc, centuriile și cuiburile străjerești oferă copilului mediul cel mai prielnic în care el are un rol activ și unde atmosfera îi dă putința unei educații active cât mai complectă: "religioasă, morală, cetățenească.

Datoriile omului și cetățeanului

(Ed. morală și cetățenească 1)

Clasa I-a

(fără manual)

Trimestrul I: Datoriile școlarului față de învățători. Datoriile școlarilor față de Preoți. Datoriile școlarilor între ei. (Sfaturile morale se scot din povestiri).

Trimestrul II: Familia, — rolul tatălui în familie, Dumnezeu ca tată al tuturor. Iubirea și respectul față de părinți. Iubirea și respectul față de frați și surori. Respectul față de rude. (Sfaturi morale scoase din povestiri).

Trimestrul III: Purtarea copiilor față de animalele domestice, pentru folosul ce ni-l aduc și credința lor față de noi. Grije și milă față de ele. Purtarea față de plante, pentru folo-

1) În clasele I—III se face educația morală în legătură cu cea religioasă. Lecțiile se fac de preot. În clasele IV elementară și clasele V, VI și VII-a se face educație cetățenească (și noțiuni de drept). Lecțiile se fac de învățător.

sul ce ni-l aduc; grija și mila față de ele. (Sfaturi morale din povestiri).

Clasa II-a

(fără manual)

Trimestrul I: Povestiri morale din cari se vor scoate sfaturi cu privire la: ajutorarea săracilor, ospitalitatea, milostenia creștină.

Trimestrul II: Povestiri despre respectul față de aproapele, salutul, ascultarea și respectul față de bătrâni, respectul și ascultarea față de autorități.

Trimestrul III: Povestiri pentru a arăta respectul celor datorăm față de amintirea strămoșilor. Se vor da exemple, de preferință, din viața locală și regională.

Clasa III-a

Trimestrul I. Decalogul și explicarea lui prin exemple date sub formă de povestiri.

Trimestrul II. Fericirile. Explicarea lor prin exemple.

Trimestrul III. Pilde de virtute creștină' din vieța Domnitorilor Români.

Clasa IV-a

(Noțiuni de educație civică)

Trimestrul I. Despre legea și ascultarea față de legi, Legea legilor: Constituția. Pământul Țării. Regele. Guvernul. Conducerea ținutului. Conducerea județului și a comunelor.

Trimestrul II. Datoriile cetățeanului: datoria de a apăra țara (serviciul militar), datoria de a ajuta (plata birurilor), obligația școlară, alte datorii. Drepturile cetățenești: egalitatea în fața legilor, libertatea individuală, alte libertăți. Ingrădirea libertăților.

Trimestrul III. Patria și datoriile față de ea. Respectul față de alte popoare. Societatea Națiunilor.

Clasa V-a

Trimestrul I. Datoriile omului față de sine însuși. Să fim curați. Cumpătarea. Munca. Respectul adevărului. Cinstea. Modestia. Curajul. Bunătatea.

Trimestrul II. Datoriile omului față de aproapele său: respect față de viața, avutul și credința altuia. Simțul datoriei și devotamentului. Protecția plantelor și animalelor. Legi pentru protecția animalelor și plantelor.

Trimestrul III. Traiul omului pe pământ. Despre trebuințe, avuții, utilitate, valoare, preț. Despre producția avuțiilor. Factorii producției: natura, munca sau efortul omului, capitalul și întreprinzătorul. Valoarea muncii.

Clasa VI-a

Despre traiul oamenilor în comun. Statul. Cum se conduce un Stat: Constituția. Diferite forme de Stat. Societatea Națiunilor. Constituția țării noastre.

Despre dreptul de proprietate. Despre vânzări (cumpărări), închirieri și arendări. Despre moștenire și testament. Ce este și cum se face o autentificare de act. Legea poliției rurale. Despre vânat și pescuit și protejirea lor. Izlazarile comunale. Despre protejirea pădurilor. Alte legi care ajută agricultura. Intre agricultură și industrie.

Clasa VII-a

Despre Constituție. Constituția țării noastre (reamintire). Pământul Țării. Regele. Guvernul.

Datoriile cetățeanului: obligația militară; despre străjerie și premilitarie; datoria fiscală (despre impozite și felul lor), obligația școlară (despre organizarea învățământului primar). Alte datorii. Drepturile cetățeanului: egalitatea în fața legii, libertățile publice și limitele lor. Despre dreptul de petiționare.

Despre ținut. Județul și comuna. Instituțiile comunale: primăria, jandarmeria, percepția, școala, biserica și căminul cultural. Datoria față de Stat și față de Patrie.

Religia

Clasa I-a

Trimestrul I: Rugăciune pentru intrarea copiilor în clasă. Rugăciune de ieșirea copiilor din clase. Biserica locaș de rugăciune și casă a lui Dumnezeu. Nașterea Domnului.

Trimestrul II: Botezul Domnului. Despre post, mărturisire

și împărtășire (indrumări practice în vederea primirii marelui sărbători a Sf. Paști). Patimile și moartea Domnului. Învierea Sf. Paști.

Trimestrul III: Înălțarea Domnului la cer. Recapitularea celor învățate peste an.

Clasa II-a

Trimestrul I: Rugăciunea »Tatăl nostru«, cu explicații foarte scurte pe înțelesul copiilor. Nașterea Maicii Domnului în legătură cu praznicul acestei sărbători. Nașterea Domnului. Magii și păstorii. Ducerea la templu. Dreptul Simion. Uciderea pruncilor și fuga din Egipt.

Trimestrul II: Isus în Templu. Ioan Botezătorul. Botezul lui Isus. Intrarea lui Isus în Ierusalim. Patimile și moartea Domnului. Învierea. Semnul Sfintei Cruci.

Trimestrul III: Serbarea zilei de Duminecă. Arătările Domnului după înviere. Înălțarea la cer.

Clasa III-a

Trimestrul I: Facerea lumii. Păcatul strămoșesc. Făgăduirea unui Mântuitor. Noe și Potopul. Turnul Babel. Avram, Iosif și frații lui. Moise și ieșirea din Egipt. David și Solomon. Iov. Profețiile Mesianice. Nașterea Mântuitorului. Botezul lui Isus.

Trimestrul II: Ispitirea lui Isus și alegerea Apostolilor. Câteva din minunile lui Isus: Nunta din Cana Galileii, vindecarea orbului, vindecarea slăbănogului, învierea lui Lazăr. Patimile, moartea și învierea Domnului.

Trimestrul III: Isus se arată Mironosițelor. Isus se arată Apostolilor Sf. Apostol Toma. Isus se arată lui Saul. Înălțarea la cer. Ziua Cincizecimii (Intemeierea bisericii creștine).

Clasa IV-a

Trimestrul I: Profeții: Ilie, Elisei, Isaia, Ieremia, Daniil și robia babilonică. Despre profețiile Mesianice. Nașterea Domnului. Botezul Domnului. Taina sf. Botez și a ungerii cu sf. Mir.

Trimestrul II: Ispitirea lui Isus (repetare). Alegerea apostolilor. Câteva minuni (arătarea lor pe scurt). Nunta din Cana Galileii. Taina nunții. Intrarea Domnului în Ierusalim. Cina

cea de Taină. Taina Sf. Cuminecături. Patimile moartea și învierea Domnului (repetire).

Trimestrul III: Arătările Mântuitorului după înviere, puterea dată Apostolilor de a ierta păcatele. Taina mărturisirii. Taina sf. Maslu. Înălțarea la cer. Pogorârea Sf. Duh. Taina preoției. Intemeierea Bisericii creștine. (Ziua Cincizecimii). Simbolul Credinței.

Clasa V-a

Trimestrul I: Sf. Scriptură și însemnătatea ei în Biserică. Vechiul Testament: ce cuprinde el. Noul Testament: cărțile ce cuprinde. Momente mai însemnate din viața lui Isus în ordinea cronologică, după evanghelie. Cei 12 Apostoli: cartea faptelor lor. Sf. Apostol Pavel.

Trimestrul II: Vieța primilor creștini. Virtuțile creștine. Credința și faptele bune. Nădejdea ca virtute creștină. Dragostea creștină. Păcatele grele și pedepsirea lor. Sf. Tradiție.

Trimestrul III: Simbolul credinței. Explicarea Simbolului Credinței. Cele șapte taine. Biserica locaș de adunare creștină.

Clasa VI-a

Vieța primilor creștini. Persecuțiile creștinilor. Sf. Ștefan primul martir al creștinătății. Sf. Dumitru. Sf. Nicolae. Sfinții părinți: Vasile, Grigore și Ioan. Sfințele: Paraschiva, Ecaterina și Filoftea. Sf. Gheorghe. Sfinții Constantin și Elena. Sărbătorile în cinstea Maicii Domnului. Sărbătorile în cinstea Mântuitorului. Sărbătorile în cinstea Sf. Cruci. Posturile din timpul anului.

Clasa VII-a

Sf. Andrei și predica sa la gurile Dunării: Poporul Român se naște creștin. Vieța creștină a Poporului Român în timpul năvălirii Barbarilor.

Sentimentul religios la Români (exemple de pietate din vieța Domnitorilor: Mircea cel Mare, Ștefan cel Mare, Neagoe Basarab și Doamna Despina. Matei Basarab și Constantin Brâncoveanu). Lecturi din sfaturile ierarhilor români. Despre creștini ortodocși, greco catolici, (uniți) reformați și romano-catolici. Despre secte. Organizarea Bisericii ortodoxe române.

ORARIUL ȘCOLILOR PRIMARE

ACTIVITĂȚEA EDUCATIVĂ

ce se desfășoară în legătură cu fiecare unitate de viață

Disciplina felul activității lor teoretice și practice	Educația sănătății	Educația minții				Educația artistică			Educație moral- religioasă		O b s e r v a ț i i																				
		cl. I II	cl. III IV	cl. V VI	cl. VII	Geografie	Șt. Naturale	Șt. Fizico-Chim.	Matematica	Istoria	Limba maternă	Lectură și recitări frumoase, dialog. teatru școlar	Cânt	Desen	Scriere frumoasă	Datoria omului și cetățeanului	Religia	activit. teoretică	activit. practică	Total	ore străjerie (joi)	Total general									
																							21	3	21	3					
Instituții anexe și modalități de lucru pe grupe în sălul claselo		-	1	2	1	2	1	1	4	-	4	1	2	1	2	1	1	1	21	3	21	3	25	5	29						
																										a) Farmacia clas. igienă șc cu echipe sau cutburii sanitare în legătură cu străjeria; b) Echipe sportive	a) Muzeul clasei cu lucrări apli- cative; b) Ateliere; c) Grădina școlii; d) Cooperativa	a) Muzeu sau album ist. al clas. b) Bibl. clasei; c) Comitete de organizare a șezătorilor	a) Echipe de teatru șc.; b) Cor- ul cl.; c) Exp. de lucrări de desen și scrieri frumoase	Stolul clasei străjerești pentru educația integrală a tineretului	In fiecare joi ziua în- treagă (5 ore) e desti- nată străjeriei

Stolul de străjeri (străjerite) se face după programul special al „Străjii Tării” și în legătură cu întreaga activitate a stolului

OBSERVAȚII. — În afară de orele arătate în tablou se ami dau pentru activitatea practica câte trei ore pentru cursul inferior (cl. I—IV) și cinci ore pentru cursul superior (clasele V—VII). Ele se repartizează astfel: clasele I—IV fac toamna și primăvara o oră de atelier (lucru de mână) și două în grădină, iar iarna trei ore în atelier, clasele V—VII fac toamna și primăvara două ore de atelier și trei ore lucru în grădină, iar iarna trei ore în atelier iar două pentru lucrări agricole de iarnă sau grajdul vitelor.

2. Joi toată ziua este destinată străjeriei.

3. La cursul primar superior, învațatorii pot preda pe clase sau specialități. În cazul din urmă ei se vor împărți aproximativ astfel: a) unul partea literară; b) altul partea științifică; c) al treilea educația artistică. Orele de lucru se vor da în așa fel încât fiecare dintre ei să aibă un număr aproape egal și să facă fiecare lucrarea pe care o poate înfăptui cu mai mult folos. Pentru repartizarea pe specialități este necesară aprobarea revizoratului școlar.

Nota redacției. Programa analitică este cea oficială. Ora-riul este dat ca oficial de ziarul România din 4. X. 938.

*»Creștinul trăește cu gândul în Dumnezeu.
Dumnezeu, trăește însă numai în gândirea sfinților«.*

*

»Dumnezeu trăește pretutindeni. În oameni doarme, în sfinți zâmbește, iar în natură vorbește«.

*

*»Vrei să cunoști pe Dumnezeu? — Mergi în pădure,
ascultă tăcerea și coboară-te în tine însuși«.*

*

*»Bunătaea este dorința omenirii.
Experiența vieții tocește această dorință până la in-
existență«.*

*

*»Toți oamenii te îndeamnă să fii bun, dar toți te învață
să faci numai rele«.*

Invățătorii noștri

Școala din Zimbru

M'a îndemnat să scriu gândul curat de a arăta ce se face în această școală, cum se lucră în ea, unde tradiția muncii, a jertfirii și-a iubirii s'a infiripat de câțiva ani. Această nu înseamnă că în alte școale nu se întâmplă la fel, dar scopul e, a arăta și altora exemplele bune, din spiritul pozitiv, ce spre fericirea țării ia naștere și la noi. Ar fi trebuit ca d. coleg Groza, sufletul acestei școale să expue descoperirile și mai ales practica pedagogică pe care o săvârșește, dar nu se gândeste la așa ceva. L'am rugat să mă jase pe mine să scriu despre școala D-sale, dar în zadar. Știa că eu îi sunt prieten și s'ar putea întâmpla sa nu fiu obiectiv.

Pentru o obiectivitate desavârșită, redau mai jos, cele scrise după o vizită la Zimbru de un complimentar al meu, Zoica Ioan.

...Școala lor așa era de frumoasă ca o iconiță. Erau pereții împodobiti cu multe lucruri de mână, tablourile erau toate cu rame. Prai nu era nimic.

Am mai văzut insectarul, cum era de frumos aranjat. Domnul învățator ne-a mai arătat niște caiete cu lucrările băieților, cum erau de curat lucrate! Dacă am văzut toate lucrurile lor frumoase, am ieșit afară la aier. Am intrat iară. Copiii de acolo au alcatuit o mică șezătoare. Am început șezătoarea în așa fel: Zimbranii mai întâi au cântat o cântare frumoasă. Un copil a spus o poveste, dela care am luat o învățură și anume: Sa ne gândim ce scoatem din gură... Invățătorul dela Zimbru a adus patefonul, l-a pus pe bancă și a început sa cânte cântări frumoase și jocuri. Ce frumos era! (Din articolul »Excursia dela Zimbru« publicat în revista »Gând curat«).

Acı se vede cum se lucră în școala din Zimbru, și după ce principii. Mai amănunțit scriu numai despre un principiu acel al cunoașterii individualității. Iată cum lucrează dl. Groza: Intre orele 12—2, oprește câte un elev la el. Ei sunt prieteni, nu se sperie unul de altul, deci obiecția mare a experimentu-

lui dispare. Apoi cu »scara metrică«, a lui Binet-Simon și cu »fișa« înainte, notează rezultatele. În clasă face anchete colective sau examene colective. Copiii ar dori mereu să răspundă, sau să fie măsurați. Dl. Groza îmi recomanda mie în 1935, ceea ce recomandă străjerilor Dna. Lavronshi la Breaza în 1938-VIII 13, prin cuv. «Trăiește, muncește și joacă-te alături de ei.» Dl G. încheia scrisoarea: Consider însă ca de cea mai mare însemnătate, pentru reușita oricărei încercări de măsurare și cercetare, *raportul dintre școlar și învățător. Când între școlar și învățător este un fluid puternic de iubire, până la divinizare reciprocă, întreaga artă a dascălului e ușoară».*

După ce ați văzut-cum este școala din Zimbru, și felul cum este judecată și pusă în aplicare o problemă (și ca ea, toate), gândiți-vă la cele expuse în «Reforme și curente noi în școala din Apus» a Dlui M. Biciulescu. Remarcați și luați în vedere că despre școala din Z. a scris Zoica Ioan cl VII, care n'a fost-nici odată pedagog.

După ce v'ați gândit la ambele, puneți-vă întrebările: Oare școalele noastre nu au între ele ceva ce e la cei din Apus? Mai trebuie să admirăm cu lacrimi de uimire în ochi școalele streine? La noi nu se află oare personalități devotate spiritului nou? Nu ar fi bine oare, — și așa nu putem vedea toți Franța, cu școalele ei, — să vizităm pe mai bunii noștri pedagogi practici. Un străjer nu învață străjeria din carte, ci după orânduile noi, el o învață trăind-o. Cartea de Comandant străjer o citește în 21 zile, văzând și lucrând.

Gh. Martin inv.
com. Avram Iancu jud. Arad.

UN MANUSCRIS ORIGINAL

Amintim de munca unui valoros coleg al generației în prag de pensionare dl. Petru Zoțiu din Arad, depusă în multe direcții, dintre cari relevăm azi o lucrare, în manuscris: *Curs de lucru manual*, care, după părerea celor ce au văzut-o este fără pereche în țara noastră.

Lucrarea aceasta conține în 324 de pagini nu mai puțin de 568 de figuri (multe în culori) și tratează, pe material, toată materia de lucru manual a claselor I—VII, și încă mai mult. Cuprinde lucrări cu: lut și ghips, hârtie și carton, lemn, nuele, postav, paie, tătarcă, rafie, papură, sârmă, păr (perii), traforaj, pirogravură și sculptură în lemn, decorarea vaselor, împletitul pe sticlă, vopsirea pe sticlă, încondeierea ouălor, material țesut, material tors, glicer, mărgelile, pene, modele de cusături naționale.

Lucrarea așteaptă doar editorul.

F U L G I

IULIU SABIN

»Numai flămândul simte într'adevăr că trăește«.

*

»Istoria este antiteza religiei. În istorie ambiția unui singur om cântărește mai mult decât abnegația unui popor; în religie abnegația unui singur om cântărește mai mult decât ambiția întregii omeniri«.

*

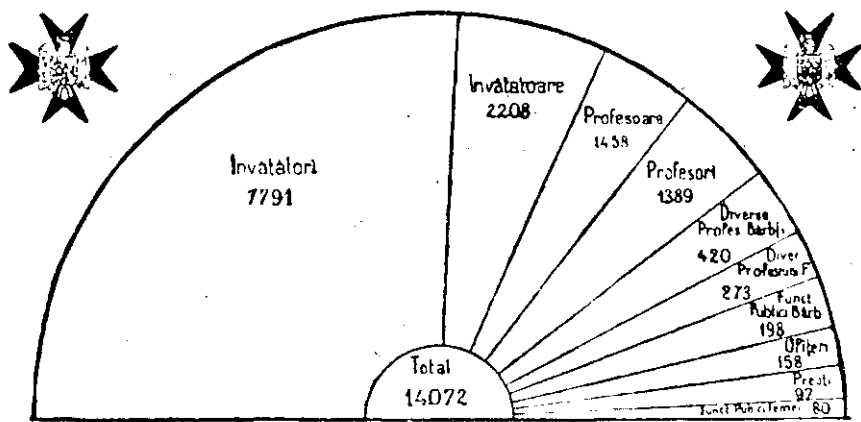
»Și Dumnezeu se roagă, — tăcând«.

*

»Istoria întreagă a omenirii este o imensă măcelărie stropită cu mult sânge și puține lacrimi«.

*

»Omenirea se ferește de răutate, dar cade mereu în ea«.

Școala și strejeria**Proporția pe profesii a comandanților
stăjeri (e) dela seria I—XLII**

Tabăra-școală și rolul ei în promovarea vieții străjerești

— »Au trecut fără prea mari greutateți anii de băjbăire ai începuturilor; de azi înainte ni se deschid, larg, în fața noastră porțile viitorului întru consolidarea sufletului generațiilor viitoare. (*Marele Ștrăjer, 8 Iunie 1938.*)

După perioada de inițiere în doctrina străjerească, elementele de conducere sunt chemate să trăiască intensiv viața acestei organizații și să se pregătească sufletește pentru marea ofensivă a cuceririi și străjeriei neamului întreg.

Credința și avântul mișcării de regenerare a generațiilor viitoare va trebui să penetreze adânc în simțirea fiecărui Român, să trezească la viață nouă energiile latente și, prin limpezirea vremilor, să creeze veac nou în firida istoriei. Cei ce nu pot sesiza acest imperativ, vor fi dați la o parte și peste șovăiala lor vor trece în ritm de epopee, falangele mândrei armate albe.

»In sufletul fiecăruia dintre străjerii de azi să se înrădăcineze lozinca, că realizările individuale sunt toate pentru folosul obștesc«.

»In aceasta stă puterea noastră morală: *individualitatea în comunitate*«.

Din acest program, trasat de Marele Străjer, s'a inspirat Comandamentul «Străjii Țării», când a luat inițiativa organizării taberilor — școala pentru șefii de cuiburi și centurii, pe întreg teritoriul țării. Potențialul prezentului acordat cu lozincele »instituției ce înfățișează simbolul de muncă spre care trebuie îndemnată viața generațiilor de azi și de mâine«, (P. G. Sidorovici) ne va da — prin trăirea devisei noastre — tot mai binele, pe care-l așteptăm în România nouă. Tabăra școală apare deci ca o necesitate menită a pregăti pe viitorii șefi de cuiburi și centurii pentru misiunea frumoasă ce-i așteaptă, căci dacă în perioada inițierii ne-am mulțumit cu șefi aproximativi, azi, avem imperioasa nevoie de elemente capabile a instrua, a prevedea și a conduce în spiritul doctrinei străjește: *individualitatea în serviciul comunității naționale*.

Atât programa acestor școli, cât și mediul în care se desfășoară ele, influențează favorabil sufletul tăbărașilor.

Programa taberilor școală este astfel alcătuită, încât ne dă un tot organic și creiator, Ea acordă o atenție deosebită educației sufletești a viitorului șef prin creierea de bune deprinderi, cunoașterea înclinațiilor sufletești ale fiecărui străjer din cuib, cunoașterea mecanismului muncii în cuib, aplicarea omului potrivit la locul potrivit, creierea »Omului nou«, pilon al binelui obștesc și infiltrarea convingerii intime că, aflându-te în serviciul comandat al acestei instituții, îți servești Țara și Regele. — unic motiv de justificare a însăși existenței noastre.

Toată activitatea zilnică în tabăra-școală se desfășoară în jurul unui punct central numit »Gândul zilei«, motiv de fericită brodare a unui întreg șir de, calități, ex: Camaraderia, Conștiința de străjer și șef, Conștiința că ești pildă vie pentru toți, Perseverența, Dreptate pentru toți, Ajutor reciproc, Auto-educație, etc. extrase dintr'un text biblic, adâncite printr'un comentariu al comandantului și urmărite a se evidenția în tot ceea ce se gândește și face într'o zi, lucru greu, dar nu

imposibil dacă ne gândim că mediul în care funcționează o tabără-școală este însăși natura, cu farmecul, poezia, taina și comoara podoabelor ei.

Aici, în plină natură, viața poate fi dirijată.

Natura ne oferă multiplele posibilități de a crea momente voite în desfășurarea activității zilnice și prin urmare, putința de a modela sufletește — după un plan stabilit cu anticipație — pe cei ce avem sub comanda noastră.

Natura ne dă tot ce vrem și nu ne cere decât să mergem la ea, să ne deschidem ochii pentru a-i vedea și cunoaște ascunsele-i comori. De acest profesor — a toate știutor — taberile-școală ale »Străjii Țării« caută să se folosească, altorind, o întreagă gamă de noi cunoștințe în sufletele celor ce s'au înfrățit cu glia și podoaba ei.

Pedagogia taberilor-școală ne îndrumă să căutăm în sânul naturii momente prielnice noilor cunoștințe, iar dacă nu le găsim, să le creem, astfel, ca tot învățământul să apară un »ce« de o imperioasă necesitate. La marginea unei prăpăstii pe care vrei să o treci, cunoașterea podului de salvare îți va părea un dar divin, iar într'un accident neprevăzut, cunoștințele de prim ajutor le vei considera ca o apă vie.

Satul și nevoile lui le vom cunoaște din contactul cu realitatea însăși. Tabăra școală deplasându-se în cel mai apropiat sat pentru anchetă socială, muncă de folos obștesc, lucrări de gospodărie, asistență, edilitate și cultul eroilor.

Iată ce ne oferă natura!

Iată de ce aici — mai bine ca oriunde — doctrina străjerească poate fi însușită și trăită și iată cauza organizării taberilor școală în luminișul unei poeni, sub poală de codru, sau în în rariștea unei păduri.

»Singura viață în aer liber dă:

— sufletului, aripi,

— trupului, vigoare și

— minții, cumpăna realităților. (P. Gh. Sidorovici).

Infășați de natură, educați și instruiți în spiritul unui program acomodat sufletului tineretului, șefii de cuiburi și centurii străjerești, vor deveni elemente generatoare de energie, entuziasm și virtuți sociale.

Acesta — și nu altul este rolul taberilor școală inițiate de »Straja Țării«.

I. Vântaciu învățător

D E S T I N Artă

*N'au coborât spre mine blânde raze
Din stelele ce străjuiesc tăria,
Pe umeri goi, trudit, imi duc urgia :
Cămilă... prin nisipuri fără oaze.*

*Mă zbat și gem. Zadarnic! Tiîmpul trece,
Vârtej nebun pe aripi mari de zodii;
Din pomul vieții ultimele rodii
Se scutură... Simt suflul morții rece.*

*La toși, mereu, cerșit-am îndurare,
Dar m'au lovit și m'au smuțat cu câinii,
Și-mi amorțiră degetele mâinii
Ce le-o'ntindeam să-mi deie de mâncare.*

*Și când, bolnav, ceream milostivire,
Blestemele curgeau prin sucul gurii ;
Cu ochii plini de flacărele urii
Săltau de-asupra-mi pumnii spre lovire...*

*Coboară toamna... nopți întunecate.
Aș vrea să fug de mine... gem... mă târâi...
Să plâng aș vrea, dar mă'ngrozesc cum hârâi...
Și-mi culc destinul, în singurătate.*

ION ILUNA

CÂNTEC FĂRĂ NUME ..

*Prăpăstii milenare, ca însăși neființa
Inghit în veșnicie al morții aspru cântec.
Din negurile firii surâde neputința
De-a înfelege rostul robirii pentru pântec...*

*Parfumul nemuririi e'n roua din iubire.
Prezentul e lumina cunoașterilor sfinte.
Viața, — pretutindeni o mistică'nflorire
Intr'o grădină nouă, — pe umede morminte...*

*Pe stânca veșniciei clipește trist un soare,
Pierzând în neant o rază ce-a fost, — dar numai este ;
Povestea lui e plânsul tăcerii care moare,
Pierdută'n umbra vremii, ca orișice poveste...*

*Minunea infloririi'n povestea unei stele
E o'nviere sfântă din moarte la viață!...
— Povestea unui vierme-i povestea vieții mele
Slujind viața'n moarte, — cu rânjel de paieță!...*

IULIU SABIN

Colțul cooperăției

INDEMN

Deschidem o pagină nouă. A cooperăției. În rândurile ei, vom face să se întâlnească condeiele celor ce îi cunosc rosturile, celor ce au pus ani de încercare și trudă multă în această mișcare.

Cooperăția, atât cât e, este a dascălimii. Miile de cooperative, ce ființează între hotarele țării noastre, pășesc acum la comanda învățătorului din sat. Și tot din indemnul lui a luat ființă. În cooperativă, învățătorul a găsit deslegarea problemei ce îl frământa: ridicarea economică a satului. Copiii săraci, fără carte și condei, anemici și goi au împins pe învățător la marea acțiune a cooperăției. Și, cu legi sau fără legi, cu statute sau fără ele, învățătorul a sămănat cuvânt de înfrățire, a unit păreri, a coordonat eforturi, a învățat pe adult, ca și pe copii, să porceadă la faptă, prin cooperăție.

Cooperăția la noi, și aiurea s'a născut și s'a dezvoltat la sate. Apariția ei, ca mișcare și doctrină corespunde unor epoci de decadență economică pentru clasele ce au început-o; iar ca înfaptuire locală, unor nevoi precise.

Țesătorii dela Rochdalle din ținutul Lancaster al Angliei, la număr de 28, prin gestul lor dela anul 1844, când au înființat prima cooperativă, rămân pionerii cooperăției. Ei au înfăptuit și au stabilit principii ce stau cu fală în doctrina cooperăției.

Nici înfăptuirile românești nu-s mai puțin mândre de nume mari: Ion Ionescu dela Brad, Petru S. Aurelian, Dtru Butculescu, Spiru Haret și alții, cari au dat cuvânt de lege inițiativelor dascălilor noștri, premergători ai mișcării.

La noi, poate ca nicăieri, nu poți studia trecutul cooperăției fără să întâlnești pe *învățător*.

Problemele ei sunt preocuparea paginei noastre. Doctrină, istorie, faptă în lumea adultă și în școală, organizare, tehnica înființării și conducerii unităților, lecții de contabilitate ce ni se vor cere sau le vom oferi, iată câteva jaloane după cari vom trasa drumul »paginei«. Toate acestea, privind țara în general, și colțul nostru în special, pentru că vrem și aici, la graniță, o cooperăție demnă de nume. — Și aceasta prin învățători.

I. C. Lasca

REDACTIONALE

V. Reorganizarea Comit. de redacție al revistei „Școala Vremii“ și fixarea normelor de redacție și apariție. (Extras din procesul verbal No. 6 din Iulie 1938 al Comitetului Asociației.)

1. În revistă nu se va face polemică, nici politică de partid. 2. Se va urmări solidarizarea inv. și ridicarea prestigiului profesiei. Activitatea revistei va îmbrățișa următoarele chestiuni: 1. Educație și învățământ; învățătorul și sfera lui de activitate. 2. Problemele și desideratele susținute de Asociație. 3. Străjeria. 4. Cooperația. 5. Manifestări literare. 6. Cronica. 7. Comunicări oficiale.

Comitetul procedează la reorganizarea Comitetului de redacție, din care fac parte: Președintele Secției (dl. Spinanțiu), Revizorul școlar (dl. C. Dogaru), un învățător reprezentant al legiunii de străjeri (dl. I. Vărtaci din Covăsiș), 4 învățători din oraș: dl. subrevizor Ion Gădea, Ion Lascu, Romulus Ponta și Ion Ungureanu; 4 învățători din județ: Nicolae Cârstea, Ion Iluna, Vasile Lădaru și Gheorghe Moțiu. Dl. Ion Ungureanu din Arad este numit Primredactor al revistei.

Tuturor membrilor. Pentruca programul fixat de Comitetul Asociației — program ce se poate complecta eventual — să poată fi îndeplinit, toți membrii sunt rugați să colaboreze; fie fixându-și punctul de vedere în cadrul ședințelor subsecțiilor, fie înaintând Conducerii dela Arad memorii sau cereri pe baza cărora Asociația să poată interveni la Revizorat, la Ținut sau la Centru, sprijinind dreptele revendicări.

Rezultatele demersurilor vor fi aduse la cunoștință prin revistă.

Publicăm Programa analitică pentrucă este o lucrare de mare valoare instructivă și educativă, din a cărei lectură învățătorii vor folosi. Când vor apare și precizările și complectările acestei programe — despre care este vorbă — le vom anunța și noi, prin revistă.

Dl revizor și dnii subrevizori școlari precum și dnii președinți de subsecții sunt rugați a ne remarcă pe acei co-

legi excepționali în domeniul realizărilor practice, pentru a-i da de exemplu. Relatările să fie însoțite de fotografii documentare.

Dnii Comandanți Străjeri și comandanți de stoluri sunt rugați a ne ține în curent cu activitatea străjerească a domniilor lor. Nu neglijăm nici eventualele propuneri cari ne-ar veni dela camarazi.

Instituțiile cooperative școlare sau conduse de învățători luând un frumos avânt în județul Arad, rugăm pe stimații colegi să trimită pe adresa revistei studii locale (istorice, monografii, etc.) asupra unităților cooperative (școlare sau de altfel) în cari lucrează. Acestea vor forma obiecte de difuzare și remare a mișcării cooperatiste, prin paginile speciale din revista Asociației la cari lucrează dl. învățător Ion C. Lascu unul dintre principalii animatori ai noiei mișcări cooperatiste.

Dlui G. Marcu — Selște. »Articolașul« dv. — după cum îl numiți — este foarte bun, dar nu vă putem respecta dorința de a-l publica deoarece publicăm programa analitică însăși.

Colaboratorii noștri sunt rugați a nu trimite spre publicare articole cari au mai fost publicate în altă parte.

„Școala Vremii”

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

Proprietar: ASOCIAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR
DIN ORAȘUL ȘI JUDEȚUL ARAD.

MEMBRII COMITETULUI DE REDACȚIE:
Eug. Spinanțiu, revizor șc. C. Dogaru, re-
vizor șc. I. Gâdea, I. Vârtaciu, Ion Lascu,
R. Ponta, Nic. Cârstea, I. Ilușa, V. Lădaru,
Gh. Moșiu și Ion Ungureanu.

ADMINISTRATOR: Sabin Mihuțiu, inv. pens.

**Manuscrisele, revistele pentru schimb,
cărțile de recensat și orice corespon-**
dență, se trimit pe adresa: **Redacția**
revistei „Școala Vremii”, Arad, Bulev.
Carol, 66 (Casa învățătorilor).

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.
Anunțuri și reclame se primesc după tarif.

Abonament anual Lei 60. Un exemplar 6 Lei.

ADRESA:

nr.
Biblioteca Palatului
cultural

Arad

IA" Institut de Arte Grafice și Editură S. A. Arad.